

Α.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ.

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ**

ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

**"ΤΑ ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ, ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥΣ
ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ "**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ:

ΑΓΓΕΛΑΚΟΥ ΦΙΛΙΠΠΑ Α.Μ.:7924

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ:

ΚΑΛΑΝΤΩΝΗΣ ΠΕΤΡΟΣ

Επικ. Καθηγητής

ΑΘΗΝΑ 2016

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία γίνεται αναφορά στην θεωρία της οικονομικής απάτης, της εταιρικής διακυβέρνησης, στους τρόπους αντιμετώπισης της οικονομικής απάτης, στον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο. Επίσης, γίνεται παρουσία μερικών από των μεγαλύτερων οικονομικών σκανδάλων που έχουν γίνει και έχουν (κάποια από αυτά) επηρεάσει την οικονομία των χωρών τους. Η οικονομική απάτη είναι ένα σοβαρό γεγονός για την ίδια την επιχείρηση αλλά και για το κράτος, διότι ότι έχει να κάνει με απόκρυψη οικονομικών στοιχείων έχει άμεση επίπτωση και στην οικονομία μια χώρας. Η οικονομική απάτη πλέον θεωρείται "κακούργημα" και έχει σοβαρές ποινικές κυρώσεις στους ιθύνοντες. Ο εσωτερικό έλεγχος είναι μια πολύ σημαντική λειτουργία της επιχείρησης, διότι μέσω αυτού γίνεται άμεσα αντιληπτή η όποια διαφοροποίηση στα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης. Ο εξωτερικό έλεγχος είναι σημαντικός για την επιχείρησης, διότι μέσω αυτού γίνεται η επιβεβαίωση για τα οικονομικά στοιχεία που δημοσιοποιεί η επιχείρησης.

Ο εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος παίζει σημαντικό ρόλο στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων, καθώς μέσω αυτών γίνεται γρήγορα αντιληπτή η όποια διαφωνία (μπορεί να υπάρξει) μεταξύ των οικονομικών στοιχείων και έτσι μπορούν να βρουν την πιο ανώδυνη μέθοδο αντιμετώπισης αυτής της διαφωνίας. Το σημαντικότερο απ' όλα είναι ότι, λόγω της μεγάλης έκτασης που έχει πάρει το φαινόμενο της οικονομική απάτης οι Η.Π.Α. (λόγω και του μεγαλύτερου ποσοστού οικονομικών σκανδάλων) προχώρησε στην θέσπιση του νόμου Sarbanes-Oxley, προκειμένου να προστατευτεί από αυτό το φαινόμενο. Τον συγκεκριμένο νόμο προσπαθούν να τον εφαρμόζουν πολλές χώρες οι οποίες έχουν τέτοιου είδους προβλήματα. Τέλος, παρουσιάζονται μερικά από τα σημαντικότερα και σοβαρότερα οικονομικά σκάνδαλα που έχουν δει το φως της δημοσιότητας, τα οποία έχουν κάνει μεγάλο "ντόρο" και τα οποία έχουν δημιουργήσει και μεγάλο πρόβλημα στις οικονομίες των χωρών τους.

Λέξεις Κλειδιά: Απάτη, Εταιρική Διακυβέρνηση, Εσωτερικός Έλεγχος, Εξωτερικός Έλεγχος, Sarbanes-Oxley, Τράπεζα Κρήτης, Lehman Brothers, WorldCom, Xerox, Enron, Parmalat, New Century Financial Corporation, Health Management Inc.

ABSTRACT

In this paper refers to the theory of economic fraud, corporate governance, in responses to economic fraud, the internal and external audit. Also, it is the presence of some of the biggest financial scandals that have been made and have (some) affect the economy of their countries. Financial fraud is a serious event for its business and for the state itself, because it has to do with hiding economic data has a direct impact in a country's economy. Financial fraud is now considered "felony" and has serious penalties on leaders. The internal control is a very important function of the business, because through it is immediately perceived any difference in the financial information of the company. The external control is important for the business, because through it is the confirmation of financial data made public by the company.

The internal and external audit plays an important role in the financial business situations, and through them is quickly perceived any dispute (may be) between the budget information so they can find the most painless method of treatment of this dispute. Most important of all is that, due to the large area that has taken the phenomenon of financial fraud the US (Due to the greater percentage of financial scandals) proceeded to the adoption of the Sarbanes-Oxley Act, in order to protect itself from this phenomenon. This law try to apply the many countries that have such problems. Finally, they presented some of the most important and most serious financial scandals that have seen the light of day, which have made great "buzz" and which have created a large problem in the economies of their countries.

Keywords: Fraud, Corporate Governance, Internal Control, External Control, Sarbanes-Oxley, Bank of Crete, Lehman Brothers, WorldCom, Xerox, Enron, Parmalat, New Century Financial Corporation, Health Management Inc.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	2
ABSTRACT	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
Κεφάλαιο 1: Γενικές Πληροφορίες για την Οικονομική Απάτη	8
1.1. Ορισμός	8
1.2. Κατηγορίες Οικονομικής Απάτης.....	8
1.2.1. Απάτες προς όφελος της επιχείρησης.....	9
1.2.2. Απάτη εις βάρος της επιχείρησης	9
1.3. Κίνητρα Παραποίησης.....	11
1.4. Τρίγωνο Απάτης (Fraud Triangle).....	14
1.5. Διαμάντι Απάτης (Diamond Fraud).....	15
1.6. Μοντέλο Παραποίησης.....	17
1.7. Κόκκινες Σημαίες "Red Flags"	18
1.8. Τεχνικές Παραποίησης	19
1.8.1. "Cookie Jar Reserve"	19
1.8.2. "Big Bet on the Future"	20
1.8.3. "Flushing"	21
1.8.4. "Αλλαγή των GAAP"	22
1.8.5. "Throw out a Problem Child"	23
1.8.6. "Χρήση Παραγώνων"	23
1.8.7. "Shrink the Ship"	24
1.8.8. "Sale & Leaseback"	24
Κεφάλαιο 2: Νομικό Πλαίσιο.....	25
2.1. Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 240.....	25
2.2. Sarbanes-Oxley.....	26
Κεφάλαιο 3: Έλεγχος και Τρόποι Αντιμετώπισης Οικονομικών Παραποιήσεων.....	30

3.1. Εσωτερικός Έλεγχος.....	31
3.1.1. Ορισμοί.....	31
3.1.2. Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή.....	32
3.2. Εξωτερικός Έλεγχος.....	33
3.2.1. Έννοια.....	33
3.2.2. Ο ρόλος του εξωτερικού ελεγκτή.....	33
3.3. Τρόποι Αντιμετώπισης.....	34
3.3.1. Ανίχνευση.....	35
3.3.2. Διερεύνηση.....	35
3.3.3. Πρόληψη.....	36
3.4. Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.).....	37
3.5. Ευθύνη Ελεγκτών.....	38
Κεφάλαιο 4: Εταιρική Διακυβέρνηση.....	40
4.1. Ορισμοί.....	40
4.2. Μοντέλα Εταιρικής Διακυβέρνησης.....	41
4.3. Νόμος 3016/2002.....	44
Κεφάλαιο 5: Περιπτώσεις Μεγαλύτερων Εταιρικών Σκανδάλων.....	47
5.1. Εταιρία "WorldCom".....	56
5.2. Εταιρία "New Century Financial Corporation".....	57
5.3. Εταιρία "Health Management Inc".....	58
5.4. Εταιρία "Parmalat".....	60
5.5. Εταιρία "Xerox".....	62
5.6. Εταιρία "ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΡΗΤΗΣ".....	64
5.7. Εταιρία "ENRON".....	68
5.8. Εταιρία "LEHMAN BROTHERS".....	70
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	77
Πίνακας Πινάκων.....	81

Πίνακας Διαγραμμάτων.....	81
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	82

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ολόκληρος ο πλανήτης τα τελευταία χρόνια πλήγεται από την κρίση που έχει ξεσπάσει τόσο στον οικονομικό τομέα όσο και στις αξίες. Αυτό το φαινόμενο έχει οδηγήσει στην ραγδαία αύξηση των λογιστικών απατών και της φοροδιαφυγής, προκειμένου οι επιχειρήσεις να αυξήσουν τα κέρδη τους. Από τη δεκαετία του '80 μέχρι και σήμερα έχουν γίνει σωρεία οικονομικών σκανδάλων σε Αμερική και Ευρώπη. Όμως αυτό που παρατηρείται είναι ότι τα περισσότερα και μεγαλύτερα οικονομικά σκάνδαλα έχουν γίνει στην Αμερική. Το γεγονός αυτό έχει πληθύνει την ανάγκη για πιο αξιόπιστες πηγές πληροφόρησης και για πιο συστηματικούς ελέγχους στις επιχειρήσεις.

Στην παρούσα εργασία γίνεται αναφορά πάνω στον ορισμό και την έννοια της λογιστικής απάτης (παραποίηση οικονομικών καταστάσεων). Η εργασία αποτελείται από τρία κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο τι είναι η λογιστική απάτη, ποιες είναι κατηγορίες της λογιστικής απάτης, στις τεχνικές παραποίησης που χρησιμοποιούνται καθώς και στο μοντέλο της παραποίησης. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο νόμο Sarbanes - Oxley, τον οποίο θέσπισαν οι Η.Π.Α. προκειμένου να καταπολεμήσουν το φαινόμενο της οικονομικής απάτης. Εκτός από αυτό το νόμο γίνεται αναφορά και στο ΔΕΠ 240, το οποίο ορίζει τις ευθύνες των ελεγκτών σχετικά με την περίπτωση απάτης στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για τον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο στην επιχείρηση και για τους τρόπους αντιμετώπισης των λογιστικών απατών. Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο τι είναι η εταιρική διακυβέρνηση, στο νόμο που βασίζεται η εταιρική διακυβέρνηση καθώς και στα μοντέλα εταιρική διακυβέρνησης. Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται κάποια από τα μεγαλύτερα οικονομικά σκάνδαλα που έχουν πλήξει τον πλανήτη, για παράδειγμα το σκάνδαλο της Enron, της Lehman Brothers, της Xerox, της Parmalat, της Τράπεζα Κρήτης, κλπ..

Κεφάλαιο 1: Γενικές Πληροφορίες για την Οικονομική

Απάτη

1.1. Ορισμός

Σύμφωνα με τον Wallace (1995), " η απάτη είναι ένα σύστημα σχεδιασμένο να εξαπατήσει, αυτό μπορεί να επιτευχθεί με πλασματικά έγγραφα και αναπαραστάσεις που υποστηρίζουν την δόλια οικονομικών καταστάσεων"¹.

Σύμφωνα με το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο Νο 240, "παραποίηση ορίζετε ως η εκούσια και εσκεμμένη ενέργεια από ένα ή περισσότερα άτομα, της διοίκησης, των εργαζομένων ή ακόμα και από τρίτου μέρους, που έχουν ως αποτέλεσμα τη ψευδή παρουσίαση των λογιστικών καταστάσεων"².

Σύμφωνα με το λεξικό Merriam Webster Unabridged (2002), " παραποίηση λογιστικών καταστάσεων ορίζει την εσκεμμένη αλλοίωση της πραγματικότητας προκειμένου να παρασυρθεί κάποιος άλλος να συμμετέχει σε κάτι που έχει αξία ή να παραιτηθεί από νόμιμο δικαίωμα"³.

Σύμφωνα με το Αμερικάνικο Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών (AICPA, 2004), αποδίδει στο πρωτότυπο SAS 99, τον ορισμός για την λογιστική "απάτη" ή αλλιώς την παραποίηση των λογιστικών καταστάσεων, ως εργαλείο για την σκόπιμη παράβλεψη ή παραποίηση κάποιων λογαριασμών.

1.2. Κατηγορίες Οικονομικής Απάτης

Σύμφωνα με τον Καζαντζή (2006), η οικονομική απάτη στα διεθνή πρότυπα χωρίζεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Οι κατηγορίες αυτές είναι:

- Απάτες προς όφελος της επιχείρησης, και
- Απάτες εις βάρος της επιχείρησης.

¹ C.T. Spathis. "Detecting false financial statements using published data: some evidence from Greece". Managerial Auditing Journal, Vol. 17. Page:179. Greece.

² Χ. Γαγάνης & Κ. Ζοπουνίδης. Αναγνώριση Παραπονημένων Λογιστικών Καταστάσεων: Μεθοδολογικό Πλαίσιο και Εφαρμογές. Αθήνα 2008. Σελίδα:22.

³ Χ. Γαγάνης & Κ. Ζοπουνίδης. Αναγνώριση Παραπονημένων Λογιστικών Καταστάσεων: Μεθοδολογικό Πλαίσιο και Εφαρμογές. Αθήνα 2008. Σελίδα:22.

1.2.1. Απάτες προς όφελος της επιχείρησης

Στην κατηγορία αυτή η επιχείρηση προκειμένου να αυξήσει την οικονομική της θέση και την φήμη της, προβαίνει σε παράνομες δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες αυτές είναι να παραποιήσει τα έσοδα της, τις πωλήσεις της και να υπερτιμήσει τις δαπάνες τις προς τους τρίτους.

Η παραποίηση που πραγματοποιεί η επιχείρηση προκειμένου να ωφεληθεί η ίδια, από το αποτέλεσμα, θεωρείται ανήθικο και άδικο, διότι διαθέτουν αυτό το "πλεονέκτημα" ώστε να εξαπατήσουν τους μετόχους και τους καταναλωτές.

Σύμφωνα με τον Καζαντζή (2006), υπάρχουν πολλά είδη απάτης για το συγκεκριμένο θέμα, μερικά από αυτά τα είδη είναι:

- Πώληση και εκχώρηση παραπλανητικών στοιχείων για το ενεργητικό,
- Δωροδοκίες πελατών και προμηθευτών, δωροδοκίες κυβερνητικών αξιωματούχων και συμμετοχή σε παράνομες ενέργειες,
- Εκούσια εκτίμηση συναλλαγών για το ενεργητικό,
- Εκούσια μεταφερόμενη τιμή σε όλη την επιχείρηση, έτσι ώστε να δομηθούν ηθελημένα εσφαλμένες τεχνικές τιμολόγησης,
- Ηθελημένη αποτυχία απόκρυψης σημαντικών πληροφοριών για την χρηματοοικονομική εικόνα μιας επιχείρησης προς τρίτους,
- Απαγόρευση οικονομικών δραστηριοτήτων, προκειμένου να αποφευχθεί η παραβίαση κυβερνητικών νομοθετημάτων, κανόνων, κλπ., και
- Απόκρυψη οικονομικών στοιχείων προκειμένου να αποφευχθεί η φορολόγησή τους.

1.2.2. Απάτη εις βάρος της επιχείρησης

Η κατηγορία αυτή έχει να κάνει με παραποιήσεις που γίνονται για να επιφέρουν φθορά στην επιχείρηση. Η κατηγορία αυτή χωρίζεται σε δύο επιμέρους κατηγορίες, αυτές είναι:

- Εσωτερικοί δράστες: νοούνται οι υπάλληλοι της επιχείρησης, οι οποίοι ανάλογα με την θέση και τα κίνητρα που τους παρέχει η επιχείρηση προσπαθούν να επωφεληθούν επ' αυτών. Οι πιο συνήθεις απάτες που μπορούν

να γίνουν εκ των έσω είναι η κλοπή περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, η παρουσίαση ενός σωστού προϊόντος ως ελαττωματικού και η παραποίηση τιμολογίων που ανήκουν στους προμηθευτές της.

- Εξωτερικοί δράστες: νοούνται οι εξωτερικοί συνεργάτες της επιχείρησης, οι οποίοι όμως έχουν άμεση σχέση με την ίδια της επιχείρηση και μπορούν να την επηρεάσουν. Οι πιο συνήθεις απάτες που μπορούν να γίνουν από τρίτους είναι η διπλή τιμολόγηση από προμηθευτές και εργολάβους και η δωροδοκία των υπαλλήλων της επιχείρησης είτε από τους προμηθευτές είτε από τους πελάτες.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται κάποιες από τις συνήθεις μορφές απατηλών οικονομικών καταστάσεων.

Πίνακας 1: Συνήθεις Μορφές Οικονομικών Απατών

<u>Είδος Απάτης</u>	<u>Παραδείγματα</u>
Παραποίηση, νόθευση ή αλλοίωση των στοιχείων ή των παραστατικών	<ul style="list-style-type: none"> • Αλλαγή της ημερομηνίας των τιμολογίων αγορών έτσι, ώστε τα έξοδα να μην βαρύνουν αυτή τη χρήση αλλά την επόμενη. • Αλλαγή ημερομηνιών στα δελτία αποστολής, έτσι ώστε οι πωλητές και τα εξ' αυτών κέρδη να καταχωρηθούν πριν το χρόνο της πραγματικής αποστολής. • Αλλαγή των ποσών στα τιμολόγια δαπανών προκειμένου να εμφανιστούν μειωμένες οι δαπάνες χρήσεως. • Προσθήκη ανειλικρινών δελτίων απογραφής εμπορευμάτων. • Εικονικά Τιμολόγια πωλήσεων ή δαπανών.
Συγκάλυψη ή παράλειψη απεικόνισης των επιπτώσεων των συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν στα παραστατικά και στα βιβλία της επιχείρησης. Κακή εφαρμογή λογιστικών πολιτικών.	<ul style="list-style-type: none"> • Παράλειψη καταχώρισης των τιμολογίων των προμηθευτών στο τέλος του χρόνου. • Δημιουργία φανταστικών παραγγελιών πελατών. • Παγιοποίηση εξόδων πρώτης εγκατάστασης και άλλων δαπανών που θα έπρεπε να

	<p>καταγραφούν ως έξοδα σύμφωνα με τα εθνικά ή τα διεθνή λογιστικά πρότυπα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναγνώριση εσόδων και κερδών από πωλήσεις για τις οποίες υπάρχει ακόμη σημαντικός κίνδυνος επιστροφής των πωληθέντων προϊόντων. • Δημιουργία ανεπαρκών προβλέψεων προκειμένου να επιτευχθεί ένα προκαθορισμένο ποσό κέρδους. • Καταγραφή προκαταβολών για έξοδα επόμενης χρήσης ως έξοδο της τρέχουσας περιόδου.
<p>Παράλειψη αποκάλυψης σημαντικών πληροφοριών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Απόκρυψη της απομείωσης της αξίας ορισμένων περιουσιακών στοιχείων. • Απόκρυψη εκκρεμών οικονομικών διεκδικήσεων από τρίτους. • Παράλειψη αναφοράς μια μεταβολής στη λογιστική πολιτική της επιχείρησης.

Πηγή: X. I. Καζαντζής (2006), Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος.

1.3. Κίνητρα Παραποίησης

Τα κίνητρα που έχει η επιχείρηση ώστε να προβεί σε παραποίηση των οικονομικών της καταστάσεων μπορεί να προέρχονται είτε από το εσωτερικό είτε από το εξωτερικό της περιβάλλον. Επίσης, εκτός από το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον, σοβαρό ρόλο παίζει και η πίεση που ασκείται σε διάφορα τμήματα της επιχείρησης.

Σύμφωνα με τον Καζαντζή (2006) τα κίνητρα που προκύπτουν είναι:

- Δανεισμός από Τράπεζες,
- Ανταγωνισμός,
- Πίεση προσδοκιών,
- Φοροδιαφυγή,

- Φιλοδοξίες, και,
- Ρυθμός ανάπτυξης και μέγεθος επιχείρησης.

Πιο συγκεκριμένα:

Δανεισμός από Τράπεζες

Όταν οι Τράπεζες προβαίνουν στον δανεισμό κεφαλαίων σε μια επιχείρηση, αυτό που κοιτάνε πρώτα είναι τα κέρδη που δηλώνει η επιχείρηση κάθε χρόνο. Αλλά αυτό που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια είναι πως οι οικονομικοί αναλυτές των Τραπεζών, πλέον εκτός από τα κέρδη, κοιτάνε κι άλλα μεγέθη από τον ισολογισμό και την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης. Προκειμένου να έχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για την πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης που πρόκειται να δανείσουνε. Έτσι, λόγω των πολλών ελέγχων που γίνονται από τις Τράπεζες, οι επιχειρήσεις τις περισσότερες φορές παραποιούν τις οικονομικές καταστάσεις τους, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η δανειοληπτική τους ικανότητα.

Ανταγωνισμός

Τα τελευταία χρόνια ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων έχει αυξηθεί και ισχυροποιηθεί. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να ωθεί τις επιχειρήσεις, πρώτον στο να παραποιούν τις οικονομικές καταστάσεις τους προκειμένου να δείχνουν αύξηση στα κέρδη σε σχέση με τους αντιπάλους τους. Δεύτερον ωθούν τις επιχειρήσεις να παραποιούν τις οικονομικές του καταστάσεις τους μειώνοντας τα κέρδη τους, δόλια έτσι ώστε να αποθαρρύνουν νέες επιχειρήσεις να εισέλθουν στον εκάστοτε κλάδο. Πλέον ο ανταγωνισμός που υφίσταται στους κλάδους οδηγεί τις επιχειρήσεις στη χρήση θεμιτών και αθέμιτων συμπεριφορών, προκειμένου οι επιχειρήσεις να επιβιώσουν οικονομικά.

Πίεση Προσδοκιών

Με την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της μεταξύ των επιχειρήσεων/κλάδων, οι ίδιες οι επιχειρήσεις πλέον πιέζονται, ασφυκτικά ορισμένες φορές, από το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον τους. Με αποτέλεσμα να ανταποκριθούν και να ικανοποιήσουν τις προσδοκίες των επενδυτών, των αναλυτών ακόμα και των

κεφαλαιαγορών. Η πίεση αυτή που ασκείται στις επιχειρήσεις έχει να κάνει με τον ρυθμό ανάπτυξης που έχουν τα κέρδη και τα έσοδα της εκάστοτε επιχείρησης. Όμως, αυτό που πρέπει να τονιστεί σε αυτό το σημείο είναι πως αν σε κάποια περίπτωση η επιχείρηση δεν καταφέρει να ανταποκριθεί σε αυτές τις προσδοκίες τότε θα υπάρξει μια σοβαρή μείωση στην τιμή της μετοχής της επιχείρησης. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις οι οποίες παρουσιάζουν αδυναμία εκπλήρωσης των προσδοκιών, συνήθως χρησιμοποιούν κάποιους αθέμιτους τρόπους, όπως η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων της, με σκοπό να μην υποτιμηθεί η τιμή της μετοχής της.

Φοροδιαφυγή

Η φοροδιαφυγή είναι το πιο σύνηθες κίνητρο για τις επιχειρήσεις, και δε για της μικρές επιχειρήσεις. Αυτές οι επιχειρήσεις παραποιούν τις οικονομικές τους καταστάσεις, μειώνοντας τα κέρδη τους έτσι ώστε να πληρώνουν λιγότερο φόρο.

Φιλοδοξίες

Άλλο ένα σύνηθες κίνητρο είναι και οι φιλοδοξίες που έχουν οι υπάλληλοι και τα ανώτατα διοικητικά στελέχη. Οι υπάλληλοι και τα ανώτατα διοικητικά στελέχη συνήθως προβαίνουν σε παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων προς τα πάνω, δηλαδή αυξάνουν τα αποτελέσματα της επιχείρησης. Αυτό το κάνουν προκειμένου να δείξουν στους ανωτέρους τους ότι υπάρχει ανάπτυξη και έτσι προσπαθούν είτε να διαφυλάξουν την θέση τους είτε να πάρουν κάποια προαγωγή.

Ρυθμός Ανάπτυξης και Μέγεθος Επιχείρησης

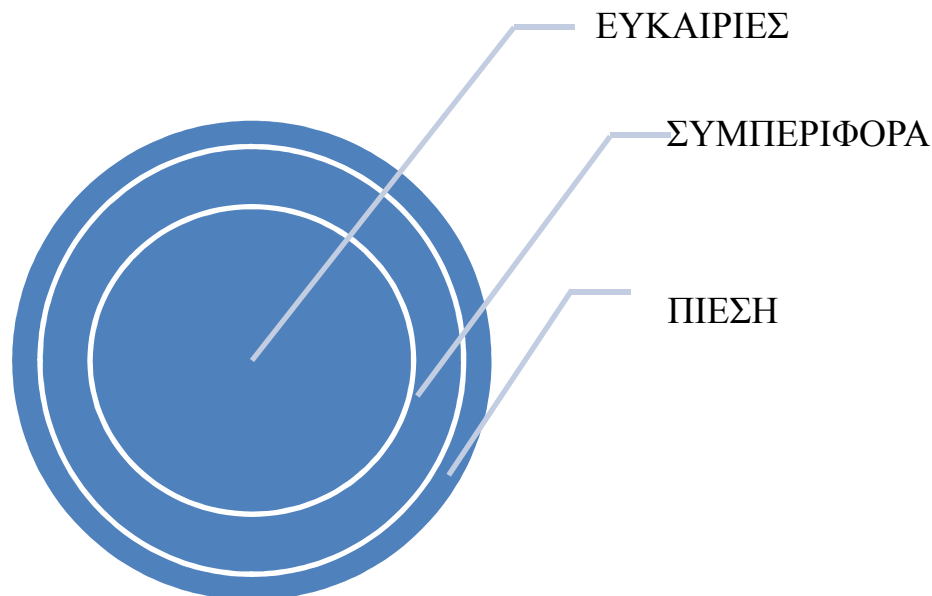
Το παρόν κίνητρο έχει να κάνει ουσιαστικά με το πόσο γρήγορα αναπτύσσετε μια επιχείρηση, δηλαδή, όσο μεγαλύτερη ανάπτυξη θα έχει τόσο μεγαλύτερη είναι η πίεση που δέχεται. Διότι, με αυτόν τον ταχύ ρυθμό ανάπτυξης θα πρέπει να το διατηρήσει, ώστε να είναι μεγαλύτερη η πιθανότητα να προβεί στην παραποίηση των οικονομικών της καταστάσεων, έτσι ώστε να διατηρήσει την εικόνα που είχε βγάλει προς τα έξω.

1.4. Τρίγωνο Απάτης (Fraud Triangle)

Η λογιστική απάτη μέσω της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων θα μπορούσε να πει κάποιος ότι έχει σαν "γνώμονα" τρία βασικά χαρακτηριστικά. Αυτά τα χαρακτηριστικά αποκαλούνται και ως "Τρίγωνο Απάτης".

Σύμφωνα με τον Montgomery (2002), όταν γίνεται αναφορά στο λεγόμενο "τρίγωνο απάτης", γίνεται σκόπιμα προκειμένου οι ελεγκτές να μπορέσουν να σκιαγραφήσουν κάποιους παράγοντες κινδύνου, μέσω του τριγώνου.

Το "τρίγωνο απάτης" περιλαμβάνει τρία βασικά σημεία, αυτά τα σημεία είναι οι ευκαιρίες, η συμπεριφορά και η πίεση. Το "τρίγωνο απάτης" απεικονίζεται στο παρακάτω σχήμα:

Διάγραμμα 1: Τρίγωνο Απάτης

Πιο συγκεκριμένα:

- **Ευκαιρίες:** ουσιαστικά είναι η ικανότητα του "δράστη" να μπορεί να διακρίνει πότε είναι η κατάλληλη ευκαιρία ώστε να πραγματοποιήσει την παραποίηση. Για να δημιουργηθούν ευκαιρίες όμως, χρειάζονται κάποιοι παράγοντες, μερικοί τέτοιοι παράγοντες είναι: α) οι εσωτερικοί έλεγχοι χωρίς κανένα αποτέλεσμα, β) το διοικητικό συμβούλιο το οποίο όμως δεν μπορεί να πάρει κάποια αποτελεσματική απόφαση, γ) οι μέθοδοι που ακολουθεί η επιχείρηση προκειμένου να τιμωρήσει τους εργαζομένους της όταν πέφτουν

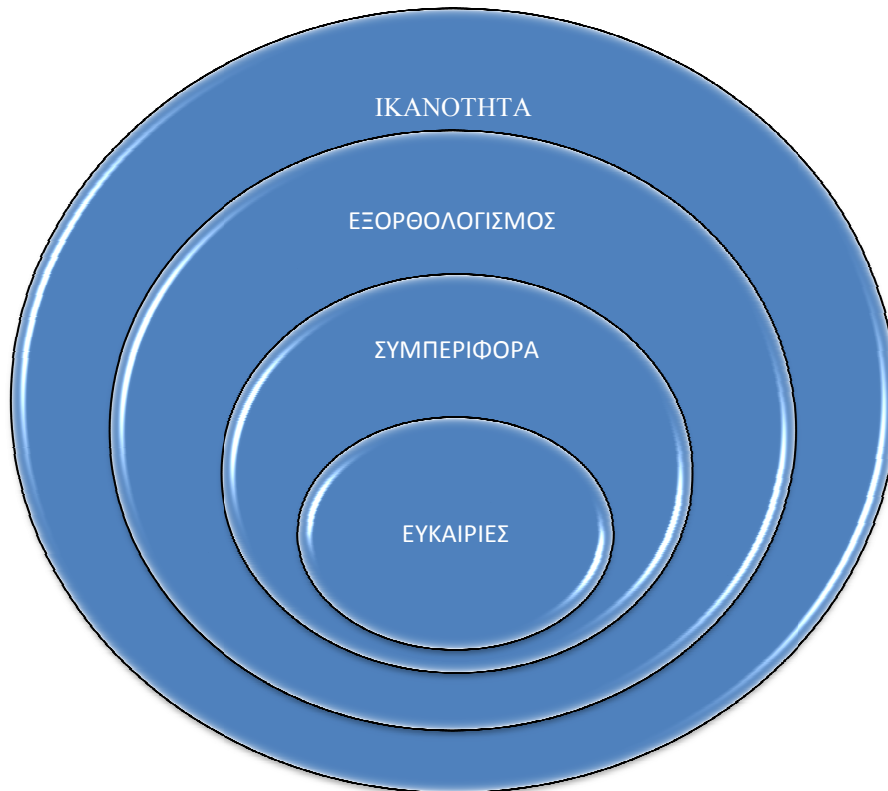
σε παραπτώματα και δ) η έλλειψη ηγεσίας και ηθικής καθοδήγησης στο εσωτερικό της επιχείρησης.

- **Συμπεριφορά:** έχει να κάνει καθαρά με τον άνθρωπο που θα κάνει την παραποίηση. Πιο συγκεκριμένα έχει να κάνει με τον χαρακτήρα, την προσωπικότητα και τις ηθικές αξίες που θα έχει το άτομο έτσι ώστε να μπορεί να αιτιολογήσει και την πράξη αυτή.
- **Πίεση:** ασκείται κυρίως από τα ανώτατα στελέχη προς τους "αδύναμους" υπαλλήλους προκειμένου να παραποιήσουν τις οικονομικές καταστάσεις. Οι πιέσεις που μπορεί να ασκούνται είναι κυρίως μέσω ψυχολογικής πίεσης και δίνοντας κάποια κίνητρα στον εργαζόμενο. Τα κίνητρα κυρίως είναι οικονομικής φύσης αλλά και ανάδειξης του εργαζομένου μέσα στην επιχείρηση.

1.5. Διαμάντι Απάτης (Diamond Fraud)

Σύμφωνα με τους Wolfe and Hermanson (2004), *"πιστεύουν ότι το fraud triangle μπορεί να ενισχυθεί προκειμένου να βελτιώσει την πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης με την εξέταση ενός ακόμα στοιχείου της "ικανότητας"*.

Το "διαμάντι απάτης" περιλαμβάνει τέσσερα βασικά στοιχεία, τα οποία είναι οι ευκαιρίες, η συμπεριφορά, ο εξορθολογισμός (πίεση) και η ικανότητα. Το "διαμάντι απάτης" απεικονίζεται στο παρακάτω σχήμα:

Διάγραμμα 2: Διαμάντι Απάτης

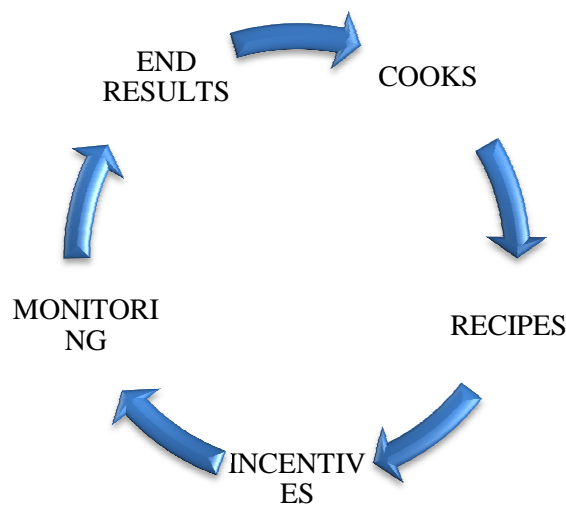
Πιο συγκεκριμένα:

- **Ικανότητα:** είναι οι δεξιότητες και οι ικανότητες που κατέχει ένα άτομο προκειμένου να προχωρήσει στην διαδικασία παραποίησης.
- **Ευκαιρίες:** ουσιαστικά είναι η ικανότητα του "δράστη" να μπορεί να διακρίνει πότε είναι η κατάλληλη ευκαιρία ώστε να πραγματοποιήσει την παραποίηση.
- **Συμπεριφορά:** έχει να κάνει καθαρά με τον άνθρωπο που θα κάνει την παραποίηση. Πιο συγκεκριμένα, έχει να κάνει με τον χαρακτήρα, την προσωπικότητα και τις ηθικές αξίες που θα έχει το άτομο έτσι ώστε να μπορεί να αιτιολογήσει και την πράξη αυτή.
- **Πίεση:** ασκείται κυρίως από τα ανώτατα στελέχη προς τους "αδύναμους" υπαλλήλους προκειμένου να παραποιήσουν τις οικονομικές καταστάσεις. Οι πιέσεις που μπορεί να ασκούνται είναι κυρίως μέσω ψυχολογικής πίεσης και δίνοντας κάποια κίνητρα στον εργαζόμενο. Τα κίνητρα κυρίως είναι οικονομικής φύσης αλλά και ανάδειξης του εργαζομένου μέσα στην επιχείρηση.

1.6. Μοντέλο Παραποίησης

Ο Rezaee (2003), κατάφερε να σχεδιάσει ένα μοντέλο πέντε παραγόντων, το CRIME, μέσω του οποίου παρουσιάζει την διαδικασία παραποίησης οικονομικών καταστάσεων. Το CRIME, ουσιαστικά προκύπτει από τα αρχικά των cooks (μάγειρες), recipes (συνταγές), incentives (κίνητρα), monitoring (παρακολούθηση) και end results (τελικά αποτελέσματα). Δηλαδή, αν γίνει σωστός συντονισμός όλων παραπάνω παραγόντων, τότε διαπράττεται οικονομική απάτη.

Το μοντέλο CRIME απεικονίζεται στο παρακάτω σχήμα:

Διάγραμμα 3: Μοντέλο Παραποίησης CRIME

Πιο αναλυτικά:

- **Cooks:** είναι το πρώτο γράμμα από την λέξη CRIME και σημαίνει "μάγειρες". Ο παράγοντας αυτός αναφέρεται στα πρόσωπα τα οποία παίρνουν μέρος στην διαδικασία της παραποίησης.
- **Recipes:** είναι το δεύτερο γράμμα από την λέξη CRIME και σημαίνει "συνταγές". Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η παραποίηση λογιστικών καταστάσεων μπορεί να γίνει με πολλούς και διάφορους τρόπους. Ο πιο δημοφιλής τρόπος είναι η αύξηση των εσόδων και των περιουσιακών στοιχείων.
- **Incentives:** είναι το τρίτο γράμμα από την λέξη CRIME και σημαίνει "κίνητρα". Θα μπορούσε κάποιος να πει πως με τον παράγοντα αυτόν, προκύπτουν τα κοινά κίνητρα, που μπορεί να έχουν οι επιχειρήσεις μαζί με

τους "μάγειρες", ώστε να διαπράττουν την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων. Επίσης, το πιο σύνηθες κίνητρο ώστε να προβείς σε μια τέτοια πράξη είναι το οικονομικό, όμως υπάρχουν κι άλλα κίνητρα, όπως, τα ψυχωτικά, τα εγωκεντρικά και τα ιδεολογικά κίνητρα.

- **Monitoring:** είναι το τέταρτο γράμμα από την λέξη CRIME και σημαίνει "παρακολούθηση". Έχει να κάνει με την ποιότητα του εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου στην επιχείρηση.
- **End Results:** είναι το πέμπτο και τελευταίο γράμμα από την λέξη CRIME και σημαίνει "τελικά αποτελέσματα". Σαν τελικό αποτέλεσμα όλης της διαδικασία αυτής είναι πως οι επιπτώσεις για τις επιχειρήσεις είναι πολύ μεγαλύτερες σε σχέση με τα αληθινά οικονομικά αποτελέσματα που προκύπτουν. Διότι, στις περισσότερες περιπτώσεις οικονομικής παραποίησης το αποτέλεσμα για τις επιχειρήσεις είναι το χειρότερο, δηλαδή, η πτώχευση και για τους ιδιοκτήτες η φυλάκιση αλλά και η απαγόρευση άσκηση καθηκόντων διευθυντή.

1.7. Κόκκινες Σημαίες "Red Flags"

Οι κόκκινες σημαίες (red flags) δεν δείχνουν την ενοχή ή την αθωότητα για κάποιων, απλώς βοηθάνε μέσω κάποιων προειδοποιητικών ενδείξεων στην εντόπιση πιθανής απάτης. Οι κόκκινες σημαίες (red flags) συνήθως εμφανίζονται σε επιχειρήσεις με αδύναμες δομές διαχείρισης, όμως, μπορεί οι κόκκινες σημαίες να είναι είτε συμπτώματα είτε σημάδια και να μην μπορούν με οριστικό τρόπο να δείξουν την απάτη που υπάρχει, αλλά μπορούν να δείξουν την ύπαρξη απάτης ή μη μέσω των οικονομικών εκθέσεων. Επίσης, οι κόκκινες σημαίες είναι άμεσα συνδεδεμένες με την επιχείρηση και δε με την δομή της επιχείρησης.

Σύμφωνα με τον Rockwood (2002) και την λίστα με τις κόκκινες σημαίες (list of accounting red flags) που έδωσε στην δημοσιότητα μέσω ενός άρθρου που έγραψε για το FocusInvestor.com, αυτά που πρέπει οι επενδυτές να προσέξουν σε μια επιχείρηση, με σκοπό να δουν αν υπάρχει πιθανότητα απάτης, είναι τα εξής:

- Ο όγκος των συγχωνεύσεων που έχει πραγματοποιήσει,
- Συνεχείς επίτευξη των στόχων που έχουν ορίσει,

- Εφαρμόζουν την στρατηγική "big bath",
- Συνεχή αύξηση των κερδών αλλά με καθοδική πορεία της απόδοσης εσόδων,
- Δεν ακολουθούν με συντηρητισμό τους κανόνες απόσβεσης των παγίων,
- Δίνουν πολλά χρήματα στους υπαλλήλους της διοίκησης,
- Καταχώρηση εσόδων πριν την ολοκληρωτική αναγνώρισή τους,
- Δήλωση μεγάλων χρηματικών κερδών μόνο σε μια οικονομική χρήση, και
- Πρόβλεψη μεγάλων χρηματικών αποζημιώσεων για τους υπαλλήλους που θα φύγουνε.

1.8. Τεχνικές Παραποίησης

Η οικονομική απάτη εφαρμόζεται με τη χρήση κάποιων τεχνικών και μεθόδων. Αυτές οι τεχνικές και μέθοδοι παρουσιάζονται παρακάτω.

1.8.1. "Cookie Jar Reserve"

Η τεχνική "cookie jar reserve" ανήκει στην κατηγορία της λογιστικής των δεδουλευμένων (accrual accounting), το βασικό χαρακτηριστικό της συγκεκριμένης κατηγορίας, είναι πως η διοίκηση θα πρέπει να αποτιμήσει και να καταχωρίσει τις υποχρεώσεις της επιχείρησης, όπου θα πληρωθούν στο μέλλον, οι οποίες είναι αποτέλεσμα διάφορων γεγονότων ή συναλλαγών του τρέχοντος οικονομικού έτους. Βέβαια, είναι μεγάλη η πιθανότητα δημιουργίας λάθους, διότι δεν είναι σίγουρη η αποτίμηση των μελλοντικών γεγονότων που έχει γίνει. Έτσι λόγω αυτής της αβεβαιότητας δεν υπάρχει κάποια σωστή λύση, όμως υπάρχει ένα πλήθος σωστών λύσεων, όπου η επιχείρηση καλείται να επιλέξει την λύση που θεωρεί η ίδια ότι είναι η πιο σωστή και ότι επιτυγχάνει τους στόχους της. Άλλα η επιχείρηση θα πρέπει να επιλέξει απάντηση η οποία θα είναι στα αποδεκτά περιθώρια που έχει ορίσει η GAAP. Με σκοπό η επιχείρηση να έχει κάποια πιθανότητα ώστε να λάβει το πλεονέκτημα της διαχείρισης κερδών. Η λύση που θα επιλέξει η επιχείρηση μπορεί να την βοηθήσει και μακροπρόθεσμα στον ρυθμό ανάπτυξης της.

Εν συνεχεία, βάση της τεχνικής "cookie jar reserve" η επιχείρηση επιχειρεί να υπερτιμήσει τις δαπάνες της, για την οικονομική περίοδο που διανύει για την διαχείριση εσόδων. Όταν τα πραγματικά έσοδα της επιχείρησης βγουν κατώτερα

από την εκτίμηση που έχει κάνει η επιχείρηση τότε, η διαφορά που προκύπτει μπορεί να μπει στην άκρη "σαν αποθεματικό", έτσι ώστε η επιχείρηση να το χρησιμοποιήσει όταν το χρειαστεί. Σε αντίθετη περίπτωση αν επιβεβαιωθεί η υπερτίμηση των δαπανών της επιχείρησης τότε δεν υπάρχει καμία διαφορά, οπότε δεν περισσεύει κάτι για να μπει "σαν αποθεματικό". Τέλος, ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες μπορούν να δημιουργηθούν αποθεματικά για την επιχείρηση είναι τα παρακάτω:

- Πωλήσεις και διάφορες χορηγίες,
- Εγγυήσεις,
- Κόστος συντάξεων,
- Ολοκλήρωση συνταξιοδοτικών σχεδίων,
- Ποσοστό έγκρισης μακροπρόθεσμων συμβολαίων,
- Υποβάθμιση των αποθεμάτων,
- Επιστροφές και αποζημιώσεις, και
- Αμφισβητήσιμες απαιτήσεις.

1.8.2. "Big Bet on the Future"

Η τεχνική "Big Bet on the Future" αποτελεί μια ειδική περίπτωση τεχνικής, η οποία χρησιμοποιείται περισσότερο στις περιπτώσεις των εξαγορών ή των απορροφήσεων επιχειρήσεων. Αυτή η τεχνική έχει να κάνει με το κοινό όραμα για το μέλλον που φτιάχνουν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μεταξύ τους. Σύμφωνα με το GAAP στην περίπτωση της εξαγοράς η επιχείρηση θα πρέπει να καταχωρείται ως αγορά. Με αυτή την καταγραφή η "νέα" επιχείρηση που θα υπάρχει μετά την συγχώνευση θα πρέπει να μαζέψει ένα σύνολο εγγράφων, μετά οποία θα παρουσιάζει τα οφέλη που θα έχει η πραγματοποίηση της συγχώνευσης. Με αυτήν την παρουσίαση θα πρέπει παράλληλα να ξεκινήσει και η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων.

Τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία υπολογίζονται είναι, τα αποθεματικά, οι τωρινές και μελλοντικές υποχρεώσεις των επιχειρήσεων, οι συναλλαγές οι οποίες όμως σχετίζονται με τα έσοδα και έξοδα των επιχειρήσεων, κλπ.. Έτσι, στην διαχείριση κερδών πλέον απομένουν δύο επιλογές, οι οποίες είναι:

- Συγχώνευση των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης με τα έξοδα της εξαγοράς, προκειμένου να μην επηρεαστούν τα μελλοντικά κέρδη από τα μελλοντικά

έξοδα. Με αυτή την τακτική οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στην εξαγορά δίνουν μια ώθηση στην πορεία που θα έχουν τα μελλοντικά κέρδη και μειώνουν τα έξοδα.

- Συγχώνευση των συνολικών κερδών την εξαγορασθείσας επιχείρησης με τα συνολικά κέρδη της μητρικής επιχείρησης. Αυτή η συγχώνευση των κερδών ευνοεί την εικόνα της επιχείρησης ως προς τα συνολικά της κέρδη, ειδικά αν η εξαγορασθείσα επιχείρηση αγοράστηκε σε χαμηλή τιμή.

1.8.3. "Flushing"

Οι επιχειρήσεις βασίζουν ένα μέρος της στρατηγικής τους στη συμμαχία με άλλες επιχειρήσεις, αυτό προσπαθούν να το επιτύχουν μέσω των επενδύσεων που πραγματοποιούν, οι επενδύσεις αυτές βοηθούν και στον εμπλουτισμό του χαρτοφυλακίου της επιχείρησης. Οι επενδύσεις αυτές γίνονται με την χρήση των πλεοναζόντων κεφαλαίων που διαθέτει η επιχείρηση. Αυτές τις επενδύσεις θα μπορούσαμε να τις χωρίσουμε σε δύο τύπους, οι τύποι αυτοί είναι: α) οι διαθέσιμη τίτλοι προς πώληση: η όποια μεταβολή στην αξία των τίτλων προς πώληση μέσα στο οικονομικό έτος αναφέρεται ως λοιπά έσοδα και όχι ως λειτουργικά έσοδα, αντίθετα όταν οι τίτλοι πουληθούν τότε το αποτέλεσμά τους αναφέρεται στα λειτουργικά έσοδα, και β) οι τίτλοι που είναι προς διαπραγμάτευση: τα αληθή αποτελέσματα των τίτλων προς διαπραγμάτευση, είτε μέσω πώλησης είτε μέσω κάποιας μεταβολής στην αξία τους, αναφέρονται ως έσοδα εκμετάλλευσης.

Αυτοί οι δύο τύποι επενδύσεων αφήνουν κάποια περιθώρια χρήσης τεχνικών δημιουργικής λογιστικής. Οι τεχνικές αυτές είναι:

- Πώληση χαρτοφυλακίου το οποίο έχει πάρει αξία: Η τεχνική λέει πως όταν χρειάζονται έξτρα έσοδα για την επιχείρηση, τότε προχωράνε στην πώληση χαρτοφυλακίου με ένα ανέφικτο κέρδος. Το κέρδος που θα βγάλει η επιχείρηση προστίθεται στα λειτουργικά έσοδα της επιχείρησης.
- Πώληση χαρτοφυλακίου το οποίο έχει χάσει αξία: Η συγκεκριμένη τεχνική βοηθάει στις περιπτώσεις όπου η επιχείρηση θέλει να παρουσιάσει χαμηλότερα έσοδα. Έτσι πωλείτε ένα χαρτοφυλάκιο το οποίο έχει μια απίστευτη ζημιά. Η ζημιά αυτή θα προστεθεί στα λειτουργικά έξοδα της επιχείρησης.

- Αλλαγή στην πολιτική της επιχείρησης ως προς της διατήρηση χαρτοφυλακίου: Το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης έχει την δυνατότητα να αλλάξει την πολιτική που ακολουθεί για την διατήρηση των χαρτοφυλακίων της. Δηλαδή, ένα χαρτοφυλάκιο από τον τύπο του χαρτοφυλακίου προς διαπραγμάτευση, μπορεί να το γυρίσει στο χαρτοφυλάκιο προς πώληση, καθώς μπορεί να κάνει και το αντίστροφο.
- Κατάργηση χαρτοφυλακίων με πολύ χαμηλή αξία για μεγάλο χρονικό διάστημα: Η διοίκηση της επιχείρησης προβαίνει σε αυτή την απόφαση όταν η αγοραστική αξία ενός χαρτοφυλακίου έχει φθίνουσα πορεία για αρκετό χρονικό διάστημα.

1.8.4. "Αλλαγή των GAAP"

Οι λογιστικές αρχές και ρυθμίσεις προστίθενται στα GAAP, οι αλλαγές αυτές γίνονται σπάνια, αλλά όταν γίνουν κύριος λόγος είναι η ζήτηση που έχει αλλάξει στο περιβάλλον των επιχειρήσεων. Οι αλλαγές αυτές θα πρέπει να εφαρμοστούν με τέτοιο τρόπο στις επιχειρήσεις, ώστε να μην υπάρχει κάποια μεταβολή στα κέρδη των επιχειρήσεων και για να μην επηρεαστεί η τιμή της μετοχής των εταιριών. Οι ενημερώσεις μπορούν να εφαρμοστούν στις επιχειρήσεις με τους παρακάτω τρόπους, έτσι ώστε να μην υπάρξει κανένα πρόβλημα στα κέρδη και τις μετοχές των επιχειρήσεων. Οι τρόποι είναι, οι εξής:

- Εθελοντική έγκριση υλοποίησης των αλλαγών στα λογιστικά πρότυπα: Το Συμβούλιο των Λογιστικών Προτύπων δίνει, συνήθως, το χρονικό διάστημα των 2 με 3 έτη στις επιχειρήσεις για την εφαρμογή των νέων λογιστικών προτύπων. Αυτός ο τρόπος τις περισσότερες φορές δίνει πάτημα στις επιχειρήσεις για την δημιουργία νέων εσόδων.
- Υιοθέτηση νέων διαδικασιών αναγνώρισης εσόδων: Οι επιχειρήσεις έχουν την δυνατότητα να διαλέξουν εναλλακτικές επιλογές, για την αναγνώριση των εσόδων. Κάποιες από αυτές τις εναλλακτικές αντικατοπτρίζουν την πλασματική εικόνα των πραγμάτων και όχι τόσο την πραγματική.
- Υιοθέτηση νέων διαδικασιών αναγνώρισης εξόδων: Οι επιχειρήσεις οι οποίες καταγράφουν τα ταμεία τους, αυτός ο τρόπος θεωρείται και μια ευκαιρία, διότι αν η αλλαγές βασίζονται στην αρχή των δεδουλευμένων τότε οι

επιχειρήσεις θα μπορούν να "καθοδηγούν" τα κέρδη τους, προς το συμφέρον τους.

1.8.5. "Throw out a Problem Child"

Ο βασικός σκοπός μια επιχείρησης είναι η συνεχής αύξηση των κερδών της, έτσι όταν μια θυγατρική εταιρία είναι ζημιογόνα για την μητρική εταιρία, τότε η μητρική εταιρία την διώχνει, έτσι ώστε να μην της κάνει μεγαλύτερη ζημιά. Η παύση της επίδρασης που ασκεί η προβληματική θυγατρική στην μητρική επιχείρηση μπορεί να γίνει με τους παρακάτω τρόπους. Οι τρόποι είναι:

- Πώληση της προβληματικής θυγατρικής: Με την ολοκλήρωση της πώλησης το αποτέλεσμα που προκύπτει είτε θετικό (κέρδος) είτε αρνητικό (ζημιά) καταχωρείται στις τρέχουσες καταστάσεις της επιχείρησης.
- Σχηματισμός ενός οργανισμού με ειδικό σκοπό: Το GAAP δίνει την ευκαιρία στις επιχειρήσεις να μεταφέρουν κάποια χρηματοοικονομικά στοιχεία τους, στους οργανισμούς ειδικού σκοπού. Αυτά τα χρηματοοικονομικά στοιχεία μπορεί να είναι και κάποια περιουσιακά στοιχεία που έχει η επιχείρηση στην κατοχή της. Οι οργανισμοί ειδικού σκοπού δεν αφομοιώνονται στις οικονομικές καταστάσεις της εκάστοτε μητρικής επιχείρησης.

1.8.6. "Χρήση Παραγώγων"

Παράγωγα νοούνται τα χρηματοοικονομικά συμβόλαια, η αξία αυτών των συμβολαίων επέρχεται είτε από περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης είτε από τους χρηματοοικονομικούς δείκτες της αγοράς. Οι επιχειρήσεις συνήθως εφαρμόζουν τα παράγωγα προκειμένου να προστατευτούν από διάφορους επιχειρησιακούς κινδύνους, που μπορεί να διατρέχουν. Οι κίνδυνοι αυτοί μπορεί να είναι οι εξής:

- Μεταβολή των επιτοκίων,
- Διακύμανση στις τιμές των αγαθών,
- Αλλαγή καιρικών συνθηκών,
- Αντικατάσταση των τιμών στο πετρέλαιο, και,
- Μεταβολή στην συναλλαγματική ισοτιμία.

Τα πιο δημοφιλή είδη παραγώγων είναι, τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, τα προθεσμιακά συμβόλαια και τα δικαιώματα προαίρεσης. Το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Χρηματοοικονομικής (FASB) το 1998, κατέληξε στο συμπέρασμα πως τα παράγωγα θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων (ενεργητικό και παθητικό) και θα πρέπει η υπολογισθείσα αξία τους να είναι δίκαιη.

1.8.7. "Shrink the Ship"

Αυτή η τεχνική εφαρμόζεται από τις επιχειρήσεις με σκοπό την μείωση των κυκλοφορούντων μετοχών και την αύξηση της τιμής της μετοχή. Οι επιχειρήσεις προβαίνουν στην επαναγορά των κυκλοφορούντων μετοχών προκειμένου να μην καταγράψουν οποιαδήποτε κέρδη ή ζημιές από την συγκεκριμένη συναλλαγή. Η βελτιωμένη εικόνα της απόδοσης των μετοχών, δίνει τη δυνατότητα χειραγώγησης των κερδών.

1.8.8. "Sale & Leaseback"

Η συγκεκριμένη τεχνική είναι αρκετά διαδεδομένη στον επιχειρηματικό κλάδο. Αυτή η τεχνική αφορά στα πάγια στοιχεία της επιχείρησης (ακίνητα, κλπ). Δηλαδή, η επιχείρηση μπορεί κάποιο πάγιο στοιχείο, που είναι στην κυριότητά της, να το πουλήσει σε μια εταιρία leasing, και εν συνεχεία να το μισθώσει από την ίδια την επιχείρηση. Έτσι, δεν χάνει ποτέ το ακίνητο από την "δραστηριότητά" του, απλώς το μισθώνει και στο τέλος της περιόδου μίσθωσης ξανά έρχεται στην κυριότητα του επιχειρηματία. Βέβαια, τα GAAP δεν αφήνουν "ξεκρέμαστους" τους επιχειρηματίες, αντιθέτως έχει εκδώσει συγκεκριμένες οδηγίες για τέτοιου είδους "συναλλαγές". Η βασική οδηγία έχει να κάνει με το κέρδος ή την ζημιά που μπορεί να δημιουργηθεί. Δηλαδή, αν από την πώληση δημιουργηθεί ζημιά τότε αυτή καταγράφεται απευθείας στο βιβλίο του πωλητή. Ενώ στην περίπτωση του κέρδους τότε οποιοδήποτε ποσό αποσβένεται σταδιακά κατά τη διάρκεια ζωής του περιουσιακού στοιχείου.

Κεφάλαιο 2: Νομικό Πλαίσιο

Η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων τα τελευταία χρόνια αποτελεί ένα σημαντικό "αγκάθι" στην οικονομία των χωρών σε παγκόσμιο επίπεδο. Γι' αυτό προκειμένου να αντιμετωπίσουν με κάποιον τρόπο οι χώρες αυτό το φαινόμενο προέβησαν στην θέσπιση κάποιων νόμων και κάποιων προτύπων.

2.1. Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 240

Η βασική ασχολία του ΔΠΕ 240 είναι *"οι ευθύνες των ελεγκτών σχετικά με απάτη σε έναν έλεγχο οικονομικών καταστάσεων. Ειδικότερα, αναπτύσσει το πως πρέπει να εφαρμόζονται το ΔΠΕ 315 και ΔΠΕ 330 σε σχέση με του κινδύνους ουσιώδους σφάλματος λόγω απάτης"*⁴.

Σύμφωνα με το Καζαντζή (2006), *"το ΔΠΕ 240 καθιερώνει πρότυπα και παρέχει βασικές οδηγίες για την ευθύνη του ελεγκτή αλλά και για τον τρόπο με τον οποίο αυτός εκτιμά και κρίνει την απάτη και το σφάλμα στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων. Σύμφωνα με το ίδιο ελεγκτικό πρότυπο, ο ελεγκτής οφείλει κατά το σχεδιασμό και την εκτέλεση των ελεγκτικών διαδικασιών και κατά την αξιολόγηση και υποβολή της έκθεσης των εξ' αυτών αποτελεσμάτων, να λαμβάνει υπόψη του τον κίνδυνο ουσιαστικών ανακρίβειών των οικονομικών καταστάσεων που οφείλονται σε απάτη ή σφάλμα"*.⁵

Σύμφωνα με το ΔΠΕ 240, οι στόχοι που έχουν οι ελεγκτές είναι:

- Ο εντοπισμός και η αξιολόγηση του κινδύνου δημιουργίας απάτης,
- Να σχεδιάσει και να εφαρμόσει τυχόν αντιδράσεις για τον κίνδυνο απάτης, διότι μέσω αυτών θα μπορέσει να αποκτήσει τα κατάλληλα τεκμήρια αποδείξεις των ενδείξεων κινδύνων απάτης, και
- Σωστή αντίδραση σε περίπτωση απάτης ή ακόμα και σε υποψία απάτης.

Αυτό που πρέπει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο, είναι πως το ΔΠΕ 240 πρέπει να διαβάζεται μαζί με το ΔΠΕ 200 έτσι ώστε να είναι ολοκληρωμένη η πληροφόρηση.

⁴ Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 240. Σελίδα:172.

⁵ Κ. Κάντζος & Α. Χονδράκη. Ελεγκτική: θεωρία και πρακτική. Αθήνα 2006. Σελίδα:513.

Έτσι, το ΔΠΕ 200 έχει ως βασική ασχολία την αποτύπωση "των γενικών ευθυνών του ανεξάρτητου ελεγκτή όταν διενεργεί ένα έλεγχο οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΕ. Ειδικότερα, παραθέτει τους γενικούς αντικειμενικούς σκοπούς του ανεξάρτητου ελεγκτή και εξηγεί τη φύση και το πεδίο ενός ελέγχου σχεδιασμένου να επιτρέπει στον ανεξάρτητο ελεγκτή να επιτυγχάνει αυτούς τους αντικειμενικούς σκοπούς"⁶.

2.2. Sarbanes-Oxley

Ο νόμος Sarbanes-Oxley επικυρώθηκε στις 30 Ιουλίου του 2002. Ο νόμος αυτός δημιουργήθηκε με σκοπό την διόρθωση της εμπιστοσύνης των επενδυτών μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και του χρηματοπιστωτικού συστήματος, οι οποίες είχαν κλονιστεί έπειτα από διάφορα σκάνδαλα που έγιναν στις Η.Π.Α. Ο νόμος SOX περιλαμβάνει πέντε βασικούς στόχους. Αυτοί οι στόχοι είναι οι εξής:

- Η βελτίωση της ποιότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που δημοσιεύονται,
- Η δυνατότητα ενίσχυσης της ανεξαρτησίας που έχουν οι ελεγκτές στην εταιρία,
- Οι έρευνες που διεξάγονται να γίνουν πιο αντικειμενικές,
- Να ενισχυθεί περαιτέρω η εταιρική διακυβέρνηση μέσα στην επιχείρηση και
- Η ακριβή εφαρμογή των ομοσπονδιακών νόμων.

Επιπλέον, ο νόμος SOX επιβάλλει στα διευθυντικά στελέχη των εταιριών, οι οποίες είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο των Η.Π.Α., θα πρέπει να γίνονται κάποιες πιστοποιήσεις (σε έγγραφη μορφή), βέβαια πλην ορισμένων περιπτώσεων, όπως οι παρακάτω:

- Ορισμένες δελτία που δίνονται στον SEC θα πρέπει να γνωστοποιούνται,
- Όταν πραγματοποιήθηκε η καταγραφή και η παροχή των πληροφοριών που αφορούν τα δελτία αυτά, θα πρέπει να έγιναν και εκάστοτε διαδικασίες ελέγχου,

⁶ Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 200. Σελίδα:76.

- Οι διαδικασίες και οι έλεγχοι των εγγράφων για την διαφάνεια θα πρέπει να γίνουν σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Σύμφωνα με την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος ο νόμος Sarbanes - Oxley περιλαμβάνει κάποια βασικά σημεία, τα οποία είναι:

- Οι επιτροπές ελέγχου πλέον θα αποτελούνται από ανεξάρτητα μέλη του ΔΣ,
- Ο οικονομικός και γενικός διευθυντής της επιχείρησης θα πρέπει να πιστοποιούν εγγράφως κάθε δελτίο το οποίο θα συμπεριλαμβάνεται στις οικονομικές καταστάσεις καθώς θα πρέπει το ίδιο έγγραφο να αποστέλλεται και στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α.,
- Απαγόρευση χορηγήσεις δανείων σε μέλη του ΔΣ και διευθυντικά στελέχη των επιχειρήσεων (αυτό ισχύει μόνο για τις επιχειρήσεις που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο),
- Όλοι οι εργαζόμενοι (ανώτερα και κατώτερα στελέχη) και γενικός όποιος διαθέτει κάποια πληροφορία για οποιαδήποτε συναλλαγή της επιχείρησης, θα πρέπει να αναφέρει την συναλλαγή εντός 2 ημερών από την εκτέλεση της συναλλαγής αυτής,
- Οι πληροφορίες για την περιουσιακή διάρθρωση και τα αποτελέσματα εκμετάλλευσης της επιχείρησης θα πρέπει να ενημερώνονται σε συνεχή και άμεση βάση στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α.,
- Τα ετήσια δελτία τα οποία υποβάλλονται από τις επιχειρήσεις στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. και τα οποία περιλαμβάνουν οικονομικά στοιχεία, τότε μαζί θα πρέπει οι επιχειρήσεις να επισυνάπτουν και τα δελτία με τις όποιες διορθώσεις έχουν γίνει από τον ορκωτό ελεγκτή, και
- Πλέον οι πράξεις οι οποίες μπορούν αν θεωρηθούν και κακουργήματα είναι ποικίλες.

Ο νόμος Sarbanes-Oxley περιέχει κάποια κύρια στοιχεία, αυτά τα κύρια στοιχεία σύμφωνα με τους Λαζαρίδη και Δρυμπέτα (2011) απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 2: Κύρια Σημεία του νόμου Sarbanes - Oxley

Άρθρο	Τίτλος	Περίληψη της Πρόνοιας-Απαιτήσης από τον Νόμο
--------------	---------------	---

302 & 906	Εταιρική Ευθύνη για τις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Είναι βασισμένο στη γνώση του στελέχους, • Δίκαια παρουσιασμένο, τα στελέχη είναι υπεύθυνα για τη δημιουργία και τη συντήρηση εσωτερικών ελέγχων, • Τα στελέχη που υπογράφουν έχουν αποκαλύψει στους ελεγκτές της έκδοσης (του ενημερωτικού δελτίου) και στην ελεγκτική επιτροπή: <ul style="list-style-type: none"> - Όλες τα σημαντικά μειονεκτήματα η ελλείψεις του σχεδιασμού ή της λειτουργίας των εσωτερικών ελέγχων - Κάθε απάτη - Εάν έχουν γίνει σημαντικές αλλαγές στους εσωτερικούς ελέγχους.
401	Αποκαλύψεις Πληροφοριών σε Περιοδικές Αναφορές	<ul style="list-style-type: none"> • Ακρίβεια των χρηματοοικονομικών καταστάσεων • Συναλλαγές που δεν περιλαμβάνονται στον Ισολογισμό ("δημοσιοποίηση όλων των σημαντικών εκτός Ισολογισμού συναλλαγών ή υποχρεώσεων συμπεριλαμβανομένων και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων και άλλων σχέσεων του εκδότη (εταιρείας) με μη ενοποιημένες επιχειρηματικές οντότητες ή πρόσωπα, που μπορεί να έχουν μία σημαντική παρουσία ή μελλοντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση, αλλαγές στη χρηματοοικονομική κατάσταση, αποτελέσματα των δραστηριοτήτων, στη ρευστότητα, τις κεφαλαιακές δαπάνες, τους κεφαλαιακούς πόρους ή σε σημαντικά τμήματα των εσόδων ή εξόδων")
404	Αξιολόγηση των Εσωτερικών	<ul style="list-style-type: none"> • Αναφορά εσωτερικών ελέγχων στην οποία θα:

	Ελέγχων από την Διοίκηση	<p>- Δηλώνεται η ευθύνη της διοίκησης για τη δημιουργία και τη διατήρηση μίας επαρκούς δομής και διαδικασιών εσωτερικών ελέγχων για την κατασκευή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων</p> <p>- Περιέχεται μία αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της δομής και των διαδικασιών εσωτερικών ελέγχων του εκδότη και την κατασκευή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.</p>
406	Κώδικας Ηθικής για τα ανώτερα Χρηματοοικονομικά Στελέχη	<p>Απαίτηση κάθε εκδότη να αποκαλύπτει εάν υπάρχει ή όχι, την αιτία για την οποία ο εκδότης έχει υιοθετήσει τον έναν κώδικα ηθικής για τα ανώτερα χρηματοοικονομικά στελέχη.</p> <p>Απαίτηση για την άμεση δημοσιοποίηση, μέσω της συμπλήρωσης της ειδικής φόρμας, διάχυσης μέσω διαδικτύου ή μέσω οποιουδήποτε άλλου ηλεκτρονικού μέσου από τον εκδότη κάθε αλλαγής στον κώδικα ηθικής.</p>
409	Δημοσιοποίηση Εκδότη σε Πραγματικό Χρόνο	<p>Ο εκδότης θα αποκαλύπτει στο κοινό στη βάση της γρήγορης έγκαιρης ενημέρωσης τέτοιων πληροφοριών που να αφορούν στην χρηματοοικονομική κατάσταση ή τις δραστηριότητες του εκδότη στην απλή αγγλική, που μπορεί να περιλαμβάνει τάσεις, ποιοτικές πληροφορίες και γραφικές παρατάσεις.</p>
802 & 1102	Λογοδοσία για την Εταιρική και Ποινική Απάτη	<p>Οποιοσδήποτε απατώντας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αλλοιώνει, καταστρέφει, αποκόπτει ή αποκρύπτει μία εγγραφή ή ένα έγγραφο ή άλλο αντικείμενο ή προσπαθεί να το κάνει με την πρόθεση να αλλοιώσει την ακεραιότητα του αντικειμένου ή τη διαθεσιμότητα της χρήσης εντός μίας

		<p>επίσημης διαδικασίας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Με οποιοδήποτε τρόπο αποτρέπει, επηρεάζει ή αλλοιώνει οποιοδήποτε επίσημο πρακτικό ή επιχειρεί να το κάνει. <p>Θα πρέπει να του επιβάλλεται πρόστιμο ή ποινή φυλάκισης, όχι λιγότερο από 20 χρόνια ή και τα δύο.</p>
--	--	--

Πηγή: Θ. Γ. Λαζαρίδης & Ε. Δρυμπέτας (2011), Εταιρική Διακυβέρνηση: διεθνής πρακτική και ελληνική εμπειρία.

Κεφάλαιο 3: Έλεγχος και Τρόποι Αντιμετώπισης

Οικονομικών Παραποιήσεων

Ο έλεγχος είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι στην σωστή λειτουργία της επιχείρησης, διότι με την βοήθεια του ελέγχου αντιμετωπίζονται πρόωρα κάποια προβλήματα. Με το πέρας των χρόνων ο έλεγχος έχει μια συνεχή αυξανόμενη σημασία για την επιχείρηση, σε αυτό βοηθάει και το οικονομικό κλίμα που υπάρχει στην τρέχουσα περίοδο. Πλέον, ο οικονομικός ελεγκτής είναι αναγκαίος για κάθε επιχείρηση, ανεξαρτήτου μεγέθους. Σύμφωνα με τον Κάντζο (2006), "ο κύριος σκοπός του ελέγχου είναι η διαπίστωση περί της ορθής ή μη παρουσίασης της οικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων μια οικονομικής μονάδας στις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις σύμφωνα με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές ή της λειτουργίας της μονάδας σύμφωνα με την προκαθορισμένη διοικητική πολιτική".⁷

Ο ιδιωτικός έλεγχος μπορεί να διακριθεί σε 3 μεγάλες κατηγορίες:

- A. Διοικητικός Έλεγχος: ο έλεγχος αυτός συνήθως γίνεται από τον εσωτερικό ελεγκτή και αφορά το διοικητικό έργο της επιχείρησης. Δηλαδή, ο έλεγχος αυτός μας βοηθάει να δούμε αν η διοίκηση έχει πετύχει τους σκοπούς που έχει θέσει. Βέβαια δεν αποκλείεται ο έλεγχος να γίνει και από εξωτερικό ελεγκτή.

⁷ Κ. Κάντζος & Α. Χονδράκη. Ελεγκτική: θεωρία και πρακτική. Αθήνα 2006. Σελίδα:23.

- B. Λειτουργικός Έλεγχος: ο έλεγχος αυτός γίνεται από τον εσωτερικό ελεγκτή. Ο ελεγκτής θα πρέπει να παρακολουθεί όλες τις λειτουργίες της επιχείρησης, προκειμένου να δει την επικοινωνία που υπάρχει μεταξύ των διάφορων επιπέδων και αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα να το διορθώσει, εκτός αυτού θα πρέπει να βοηθήσει και στην αύξηση της αποδοτικότητας της επιχείρησης.
- C. Λογιστικός Έλεγχος: αυτός ο έλεγχος χωρίζεται σε δύο υποκατηγορίες, α) τον εσωτερικό και β) εξωτερικό έλεγχο. Στον εσωτερικό έλεγχο, ασκείται από τον εσωτερικό ελεγκτή, ο οποίος ελέγχει το ανθρώπινο δυναμικό, τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης και τη σωστή λειτουργία του λογιστικού συστήματος της επιχείρησης. Τέλος, ο εξωτερικός έλεγχος ασκείται από ένα εξωτερικό συνεργάτη ο οποίος ελέγχει μόνο την ορθή και ακριβή αξιοπιστία των λογιστικών καταστάσεων της επιχείρησης.

3.1. Εσωτερικός Έλεγχος

3.1.1. Ορισμοί

Σύμφωνα με τον Κάντζο (2006), ως εσωτερικός έλεγχος μπορεί να *"οριστεί μια ξεχωριστή και ανεξάρτητη λειτουργία η οποία είναι επιφορτισμένη με το συνεχή έλεγχο και αξιολόγηση όλων των συστημάτων οργάνωσης και λειτουργίας της μονάδας και η οποία λειτουργία εντάσσεται στο Management Information System (MIS)"*.⁸

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (2011), εσωτερικός έλεγχος ορίζεται, *"μια ανεξάρτητη, αντικειμενική, διαβεβαιωτική και συμβουλευτική δραστηριότητα, οργανωμένη και σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού"*.⁹

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο των Αμερικανών Ορκωτών Λογιστών (AICPA), εσωτερικός έλεγχος ορίζεται, *"το σχέδιο οργάνωσης και όλες οι συντονισμένες προσπάθειες, μέθοδοι και μέτρα που υιοθετούνται εντός μιας επιχείρησης, για τη διαφύλαξη και προστασία των περιουσιακών της στοιχείων, την προώθηση της*

⁸ Κ. Κάντζος & Α. Χονδράκη. Ελεγκτική: Θεωρία και πρακτική. Αθήνα 2006. Σελίδα:32.

⁹ Γ. Δρογαλάς, Π. Παντελίδης, Α. Τσακινίδου & Ε. Κεσίση.. Εσωτερικός έλεγχος και διαχείριση κινδύνου.

αποτελεσματικότητας της λειτουργίας και την ενθάρρυνση της διατήρησης της προδιαγραμμένης επιχειρηματικής πολιτικής".¹⁰

3.1.2. Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Το τμήμα του εσωτερικού ελέγχου είναι μια λειτουργία της επιχείρησης και έχει σαν άμεσο στόχο την άμεση εξυπηρέτηση των αναγκών που έχει η διοίκηση, αυτό μπορεί να γίνει μέσω σωστών και εποικοδομητικών προτάσεων και συζητήσεων. Γι' αυτό πλέον ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου παίζει σημαντικό ρόλο και θα πρέπει να είναι δυναμικός και να μεταβάλλεται διαρκώς, ώστε να μπορεί να καλύπτει τις ανάγκες που υπάρχουν και προκύπτουν.

Πιο συγκεκριμένα, ο ρόλος που κατέχει ο εσωτερικός ελεγκτής βασίζεται στις διατάξεις του Νόμου 3016/2002, ο οποίος αναφέρεται στην εταιρική διακυβέρνηση. Ειδικότερα, στο άρθρο 7 αναφέρει για τους εσωτερικούς ελεγκτές ότι:

- Οι εσωτερικοί ελεγκτές ορίζονται αποκλειστικά από το Διοικητικό Συμβούλιο. Επίσης δεν επιτρέπεται μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, εν ενεργεία διευθυντές, ακόμα και συγγενείς εξ αίματος ή συγγενής πρώτου και δεύτερου βαθμού να είναι εσωτερικοί ελεγκτές.
- Προκειμένου η επιχείρηση να εισάγει μετοχές ή και άλλες ακίνητες αξίες στο χρηματιστήριο, θα πρέπει να υπάρχει οργανωμένο και εν λειτουργία τμήμα εσωτερικού έλεγχου στην επιχείρηση.
- Οι εσωτερικοί ελεγκτές αποτελούν ένα ανεξάρτητο τμήμα της επιχείρησης. Αυτό το τμήμα δεν υπάγεται σε καμία άλλη υπηρεσία της επιχείρησης. Τέλος, ελέγχεται από ένα (1) έως τρία (3) άτομα, τα οποία δεν ανήκουν στο Διοικητικό Συμβούλιο.
- Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να έχουν πρόσβαση σε όλα τα έγγραφα, βιβλία και τραπεζικούς λογαριασμούς της επιχείρησης, έτσι ώστε να γίνεται ένας ολοκληρωμένος έλεγχος. Επίσης, όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου πρέπει να βοηθούν τους εσωτερικούς ελεγκτές σε ότι χρειαστούν.

Μεταξύ αυτών ένας άλλος βασικός ρόλος είναι ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να διαβεβαιώνουν την διοίκηση ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί ικανοποιητικά, έτσι με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζουν την αποδοτική

¹⁰ Α. Τσακλαγκάνος, Αθήνα 2008. Ελεγκτική. Σελίδα: 44.

υλοποίηση των διάφορων λειτουργιών, με τον πιο οικονομικό τρόπο. Τέλος, σύμφωνα με τον Νόμο 3016/2002 και το άρθρο 8 (παράγραφος: γ) οι εσωτερικοί ελεγκτές υποχρεούνται μια φορά το τρίμηνο να παραδίδουν, σε έγγραφη μορφή, τις διαδικασίες και τα αποτελέσματα του εκάστοτε ελέγχου που διαπράττουν. Επίσης, θα πρέπει οι ελεγκτές να παρευρίσκονται σε κάθε γενική συνέλευση των μετόχων της επιχείρησης.

3.2. Εξωτερικός Έλεγχος

3.2.1. Έννοια

Ο εξωτερικός έλεγχος ασκείται από ελεγκτές οι οποίοι δεν ανήκουν άμεσα στην εκάστοτε επιχείρηση που τους προσλαμβάνει. Οι εξωτερικοί ελεγκτές είναι ελεγκτές οι οποίοι ακολουθούν συγκεκριμένους κανόνες και νόμους για την δημιουργία των οικονομικών καταστάσεων, των επιχειρήσεων, κρατικών οργανισμών, κλπ.. Οι επιχειρήσεις συνήθως απευθύνονται και σε εξωτερικούς ελεγκτές, εκτός των εσωτερικών, προκειμένου να εξακριβώσουν ότι τα αποτελέσματα είναι αληθή. Επίσης, ένας ακόμα λόγος που απευθύνονται σε εξωτερικούς ελεγκτές είναι ότι ο εξωτερικός ελεγκτής είναι αμερολήπτως και εμφανίζει μια διαφοροποιημένη έκθεση από αυτή των εσωτερικών ελεγκτών.

Επίσης, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι ο έλεγχος που διενεργεί ο εξωτερικός ελεγκτής γίνεται με ακέραιο χαρακτήρα, άμεμπτο ήθος και μεγάλη προϋπηρεσία. Όμως ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο είναι να μην έχει ο ελεγκτής καμία σχέση με την εκάστοτε ελεγχόμενη επιχείρηση, έτσι ώστε να είναι αμερόληπτος ως προς το αποτέλεσμα.

3.2.2. Ο ρόλος του εξωτερικού ελεγκτή

Η εργασία του ελεγκτή χωρίζεται σε τρεις (3) κατηγορίες, τον εσωτερικό, εξωτερικό και κρατικό ελεγκτή. Πιο συγκεκριμένα, ο εσωτερικός ελεγκτής είναι σταθερός υπάλληλος στην επιχείρηση, ο εξωτερικός ελεγκτής δεν έχει καμία σχέση υπαλλήλου στην ελεγχόμενη επιχείρηση, αντιθέτως είναι ένας εξωτερικός παράγοντας, και η κρατική ελεγκτική είναι οι έλεγχοι που γίνονται από κρατικούς φορείς (π.χ. φορολογικός έλεγχος).

Ο εσωτερικός ελεγκτής ως βασικό και κύριο ρόλο έχει τον έλεγχο της επιχείρησης, στο κομμάτι της κάλυψης των βασικών στόχων που έχει θέση η ίδια η επιχείρηση στο καταστατικό της.

Ο κρατική ελεγκτική έχει να κάνει με τους ελέγχους που ασκούν οι κρατικοί φορείς, όπως φορολογικοί έλεγχοι, καθώς και οι έλεγχοι σε λογαριασμούς του δημοσίου, οι οποίοι υλοποιούνται από το ελεγκτικό συνέδριο.

Τέλος, ο εξωτερικός ελεγκτής, βάση του άρθρου 12 του Ν.Δ. 3329/1955, το έργο που κάνει στην επιχείρηση υπάγεται στην κατηγορία του δημοσίου λειτουργήματος. Ο εξωτερικός ελεγκτής δεν έχει καμία υπαλληλική σχέση με την επιχείρηση, απλώς ασκεί την εργασία του λογιστικοδιαχειριστικού ελέγχου. Τα στάδια του εξωτερικού ελέγχου είναι τα παρακάτω:

- Εκτίμηση του λογιστικού συστήματος της επιχείρησης μέσω του ελέγχου των βιβλίων και περιουσιακών στοιχείων της.
- Υπολογισμός τους επιπέδου εργασίας του εσωτερικού ελέγχου, προκειμένου να γίνει αντιληπτή η δυνατότητα του εσωτερικού ελέγχου να καλύψει τους στόχους της επιχείρησης, αλλά και να διασφαλίσει τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης.
- Σύγκριση των λογιστικών καταστάσεων τρέχουσας και προηγούμενης χρήσεις. Όταν τελειώσει ο εξωτερικός ελεγκτής την εκτίμηση των στοιχείων της επιχείρησης, τότε θα πρέπει να συγκρίνει τις καταστάσεις της τρέχουσας χρήσης με τις καταστάσεις της προηγούμενης χρήσης, προκειμένου να δει τις τυχόν αλλαγές που έχουν υπάρξει, αλλά και το κατά πόσο αυτές οι αλλαγές συμβαδίζουν με τις τάσεις του εγχώριους και διεθνή οικονομικού περιβάλλοντος.

3.3. Τρόποι Αντιμετώπισης

Η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων πλέον έχει πάρει "τρομακτικές" διαστάσεις, με αποτέλεσμα οι περισσότερες από τις γνωστές άγνωστες εταιρίες να πέφτουν σε αυτό το παράπτωμα. Γι' αυτό στο κομμάτι αυτό παρουσιάζονται κάποιοι

από τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να αντιμετωπίσουν την οικονομική απάτη.

3.3.1. Ανίχνευση

Στο στάδιο της ανίχνευσης, ο εκάστοτε ελεγκτής πρέπει να ειδοποιήσει τα μέλη της ομάδας του, για την πιθανότητα ύπαρξης οικονομικής απάτης. Σημαντικό είναι ο ελεγκτής να σχεδιάσει ένα πλάνο για την ομάδα του αλλά, και να την εμπιστευτεί. Σκοπός του σταδίου της ανίχνευσης είναι, να γίνει αναγνώριση τυχόν ενδείξεων απάτης, έτσι ώστε να μπορέσει ο ελεγκτής να σχηματίσει μια έκθεση με την οποία θα ζητάει να γίνει μια εμπειρισταωμένη διερεύνηση.

Σύμφωνα με τον Κάντζο (2006), προκειμένου ο ελεγκτής να εντοπίσει την απάτη θα πρέπει να έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Ο ελεγκτής θα πρέπει να έχει επαρκείς γνώσεις πάνω στην παραποίηση, έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίσει τις ενδείξεις που θα υπάρχουν. Καθώς θα πρέπει να γνωρίζει και τις τεχνικές, τα χαρακτηριστικά και τους τύπους της απάτης που υπάρχουν.
- Ο ελεγκτής θα πρέπει να βρίσκεται σε ετοιμότητα προκειμένου να αντιμετωπίσουν απατηλές συμπεριφορές, όμως θα πρέπει να είναι και σε ετοιμότητα διότι όταν υπάρχουν παραπάνω από μια ενδείξεις τότε είναι απόλυτα σίγουρο ότι έχει διαπραχθεί απάτη.
- Ο ελεγκτής θα πρέπει να βρίσκεται σε θέση να αξιολογήσει τις εκάστοτε ενδείξεις και να μπορεί να πάρει την απόφαση για το αν χρειάζεται η περαιτέρω έρευνα.
- Ο ελεγκτής όταν θα έχει συγκεντρώσει αρκετές υπαρκτές ενδείξεις τότε ειδοποιεί τα αρμόδια διοικητικά όργανα στην επιχείρηση και έπειτα περνάει στην λήψη της τελικής απόφασης και των μέτρων που θα πρέπει να τεθούν.

3.3.2. Διερεύνηση

Στο στάδιο της διερεύνησης, γίνονται εκτεταμένες διαδικασίες ελέγχου προκειμένου να εξακριβωθεί αν έχει γίνει απάτη, βάση όσων δείχνουν οι ενδείξεις. Η διερεύνηση περιλαμβάνει την συλλογή επαρκών αποδεικτικών στοιχείων, μέσω των οποίων θα φαίνονται οι διαστάσεις που έχει πάρει η απάτη.

Σύμφωνα με το Κάντζο (2006), ο εκάστοτε εσωτερικός ή εξωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να κάνει τα ακόλουθα πράγματα:

- Ο ελεγκτής θα πρέπει να εκτιμήσει την έκταση αλλά και την περιπλοκότητα που έχει η απάτη μέσα στην επιχείρηση.
- Ο ελεγκτής θα πρέπει να θεσπίσει τις γνώσεις, την πειθαρχία και τις ικανότητες που έχει προκειμένου η έρευνα που θα κάνει να έχει αποτελεσματικά "λάφυρα". Επίσης, θα πρέπει να προσέξει στην λήψη των μέτρων που θα λάβει προκειμένου να διασφαλίσει την ασφάλεια την έρευνα από παρεμβάσεις των ατόμων που εμπλέκονται στην απάτη.
- Ο ελεγκτής θα πρέπει να επιλέξει την σωστή διαδρομή που θα εκτελεσθεί έτσι ώστε να εντοπιστούν έγκαιρα οι ηθικοί αυτουργοί της απάτης, καθώς και οι τεχνικές, τα αίτια και η έκταση που έχει πάρει η απάτη.
- Ο ελεγκτής θα πρέπει επίσης να συντονίσει με ακρίβεια και αποτελεσματικότητα τα άτομα της επιχείρησης τα οποία θα πάρουν μέρος στην διαδικασία της έρευνας.
- Ο ελεγκτής θα πρέπει επίσης να γνωρίζει όλα τα δικαιώματα που έχουν οι αυτουργοί της απάτης στα πλαίσια της φήμη της επιχείρησης.

3.3.3. Πρόληψη

Στο στάδιο της πρόληψης ο ελεγκτής προκειμένου να αποτρέψει την δημιουργία απάτης, θα πρέπει να εφαρμόσει κάποιες πρακτικές πρόληψης, τις οποίες θα μπορούν οι επιχειρήσεις να τις χρησιμοποιήσουν ώστε να μπορούν να προβλέπουν και να αποφεύγουν την δημιουργία όποιας απάτης. Αυτές οι πρακτικές είναι οι εξής:

- Επιτήρηση: η πρακτική αυτή λειτουργεί κάτι σαν "φόβος" για τους εργαζομένους, διότι δημιουργείται ένα αίσθημα πως ότι και αν κάνεις ο εργαζόμενος (κάποια παρανομία) ο ελεγκτής θα τον ανακαλύψει σχεδόν αμέσως.
- Περιοδικοί Λογιστικοί Έλεγχοι: οι έλεγχοι που γίνονται ουσιαστικά έχουν ως απώτερο σκοπό την άμεση διάγνωση της απάτης, αν φυσικά υφίσταται κάποιο τέτοιο γεγονός. Επίσης, έχει αποδειχτεί ότι οι συχνή ξαφνικοί και μη έλεγχοι λειτουργούν, διότι δεν αφήνονται περιθώρια για να γίνουν

απατεωνιές. όμως, αυτό που πρέπει να γίνει σαφές είναι ότι ο ίδιο ο ελεγκτής θα πρέπει να είναι προσεκτικός και λεπτομερείς στην δουλειά του και βέβαια να έχει δικαιοδοσία σε όλα τα τμήματα και αρχεία της επιχείρησης ώστε ο έλεγχος να είναι αποτελεσματικός.

- **Ξαφνικοί Λογιστικοί Έλεγχοι:** οι ξαφνικοί έλεγχοι χρησιμοποιούνται ουσιαστικά για να δημιουργήσουν φοβία στους εργαζομένους, ότι ανά πάσα στιγμή μπορεί να έρθουν για έλεγχο, έτσι δημιουργείτε και η πρόληψη για μη δημιουργία απάτης.
- **Περιοδικοί Έλεγχοι Απάτης:** οι περιοδικοί έλεγχοι για την απάτη συγκεκριμένα, γίνονται από εξωτερικούς ελεγκτές οι οποίοι ειδικεύονται σε θέματα οικονομικής απάτης, έτσι με αυτόν τον τρόπο βοηθούν στην πρόληψη και την άμεση διάγνωση της απάτης μέσα στην επιχείρηση.
- **Έλεγχος των Ιστορικών:** αυτός ο έλεγχος αφορά το στάδιο πριν την πρόληψη του προσωπικού στην εταιρία. Δηλαδή, για να είναι πιο ασφαλείς και σίγουροι για την επιλογή του προσωπικού πρώτα οι αρμόδιοι, καλό θα ήταν, να ψάχνανε το ιστορικό των υποψηφίων, ως προς την οικονομική τους κατάσταση και ως προς τις προηγούμενες δουλειές τους έτσι ώστε να δούνε αν υπάρχουν ενδείξεις για ανάρμοστη συμπεριφορά. Όσο αναφορά το να ψάξουνε την οικονομική κατάσταση των υποψηφίων, αυτό γίνεται διότι αν ο επιλαχών έχει κάποιο μεγάλο χρέος τότε θα είναι πιο ευάλωτος και επιρρεπείς σε κάποια παρανομία λόγω της πίεσης που θα του ασκείτε.
- **Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου:** όταν το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί αποτελεσματικά τότε αποτρέπει και βοηθά στην αποφυγή της δημιουργίας απάτης. Επίσης, όταν γίνεται χρήση του συστημάτων εσωτερικού ελέγχου τότε αυτόματα καταργείται και ο ένας από τους τρεις βασικούς παράγοντες δημιουργίας απάτης, αυτός της **ευκαιρίας**.

3.4. Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.)

Το Σ.Δ.Ο.Ε. δημιουργήθηκε το 1997 από το τότε Υπουργείο Οικονομικών, με σκοπό την εξάλειψη της φοροδιαφυγής αλλά και οποιασδήποτε άλλης λογιστικής απάτης. Βέβαια και το Σ.Δ.Ο.Ε. έχει κάποιες συγκεκριμένες αρμοδιότητες, οι οποίες είναι οι εξής:

- Η έρευνα, η ανίχνευση και ο κατευνασμός των σοβαρών οικονομικών παραβάσεων (π.χ. ξέπλυμα χρήματος, νομιμοποίηση παράνομων δραστηριοτήτων, επιδοτήσεις, επιχορηγήσεις, κλπ).
- Ο έλεγχος πάνω στην εφαρμογή των νόμων περί φορολογίας και ο έλεγχος πάνω στην φορολογία, κυρίως για τους φόρους που παρακρατούνται και για τον Φ.Π.Α.
- Ανίχνευση, διερεύνηση και εξουδετέρωση παράνομων συναλλαγών μέσω διαδικτύου και νέων τεχνολογιών.
- Δίωξη και εξουδετέρωση όλων των παράνομων παραβάσεων (π.χ. ναρκωτικά, όπλα, τοξικές ουσίες, αρχαιοτήτων, κλπ.).
- Έλεγχος του θαλάσσιου χώρου και καταπολέμηση λαθρεμπορίου.

3.5. Ευθύνη Ελεγκτών

Οι ελεγκτές οφείλουν να ακολουθούν τα παρακάτω:

- Κατά την διάρκεια των ελεγκτικών διαδικασιών οι ελεγκτές, πρέπει να αξιολογούν τις όποιες ανακρίβειες προκύπτουν στις οικονομικές καταστάσεις που μπορεί να οφείλετε σε απάτη.
- Υποβολή ερωτημάτων στην επιχείρηση για το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, έτσι ώστε να δει αν υπάρχει γνώση πιθανής απάτης.
- Η στάση που θα έχει κατά την διάρκεια του ελέγχου θα πρέπει να είναι σεβαστή και πλήρως επαγγελματική. Βέβαια, θα πρέπει να αναγνωρίζει την πιθανότητα απάτης ή λάθους, σχετικά με την τιμιότητα και την ακεραιότητα του ΔΣ της επιχείρησης καθώς και των ατόμων που είναι συνδεδεμένα με την εταιρική διακυβέρνηση.
- Υποβολή ερωτημάτων στο περιβάλλον και την διοίκηση της επιχείρησης με σκοπό να εκτιμήσει την πιθανότητα κινδύνου ύπαρξης λαθών στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης καθώς και για την διαδικασία εντοπισμού τυχόν κινδύνων.
- Κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα μέλη που είναι συνδεδεμένα με την εταιρική διακυβέρνηση της επιχείρησης, ελέγχουν τις διαδικασίες που ακολουθεί η επιχείρηση για τον εντοπισμό πιθανής απάτης.

- Υπολογισμός και προσδιορισμός των πιθανοτήτων εισχώρησης ανακρίβειών στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης, λόγω απάτης. Στην περίπτωση που οι ανακρίβειες τις οποίες βρει, είναι σοβαρές, τότε θα πρέπει να αξιολογήσεις τις απαραίτητες διαδικασίες ασφαλείας και να δει αν τηρούνται κανονικά.
- Να εκτιμήσει αν οι πληροφορίες που λαμβάνονται δείχνουν σημάδια παράγοντα κινδύνου απάτης.
- Διερεύνηση της διαχώρισης των ευθυνών, την παρακολούθηση του προσωπικού, παρακολούθηση της εφαρμογής των αρχών της λογιστικής και τους παράγοντες που μπορούν να προβλέψεις κατά την επιλογή της φύσης, του χρόνου και της ελεγκτής διαδικασίας.
- Με την εντόπιση μιας ανακρίβειας ο ελεγκτής θα πρέπει ερευνηθεί προκειμένου να διαπιστωθεί αν είναι ένδειξη απάτης καθώς θα πρέπει να αξιολογήσουν και τις τυχόν επιπτώσεις που θα έχει.
- Να εξετάσεις τις επιπτώσεις του ελέγχου στην περίπτωση που διαπιστωθούν πολλαπλές και σοβαρές ανακρίβειες στις οικονομικές καταστάσεις λόγω απάτης.
- Στην περίπτωση που διαπιστωθεί απάτη η οποία έχει γίνει από τα διοικητικά στελέχη ή τους υπαλλήλους που δουλεύουν στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου, τότε ο ελεγκτής πρέπει να δημοσιεύσει (στο εσωτερικό της επιχείρησης) τα ονοματεπώνυμα των ατόμων που συνδέονται με το τμήμα της εταιρικής διακυβέρνησης.
- Άμεση ενημέρωση των διοικητικών στελεχών και τον συνδεδεμένων υπαλλήλων με την εταιρική διακυβέρνηση, στον εντοπισμό σοβαρών αδυναμιών του εσωτερικού συστήματος ελέγχου.
- Στην περίπτωση όπου ο ελεγκτής θελήσει να απομακρυνθεί από την διαδικασία του ελέγχου, τότε θα πρέπει να υποβάλει παραίτηση και μαζί με την παραίτηση, θα πρέπει να υποβάλει το ενδεχόμενο παραίτησης καθώς και τους λόγους που τον οδηγούν στην παραίτηση. Όμως, πριν κάνει όλα αυτά θα πρέπει να δει τις επαγγελματικές και νομικές ευθύνες που έχει.
- Όταν ο ελεγκτής καταλήξει στο αποτέλεσμα ότι υπάρχει πιθανότητα ουσιώδους ανακρίβειας λόγω απάτης, τότε θα πρέπει να συντάξει ένα έγγραφο,

στο οποίο θα αναγράφει επ' ακριβώς τους λόγους που τον οδήγησαν σε αυτό το αποτέλεσμα.

Κεφάλαιο 4: Εταιρική Διακυβέρνηση

Εν συνεχεία των προηγούμενων κεφαλαίων, τα οποία αναφέρονται στην παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων, στους νόμους που δημιουργήθηκαν για την προστασία των επενδυτών, τα μεγαλύτερα οικονομικά σκάνδαλα διεθνών καθώς και του τρόπου αντιμετώπισης της οικονομικής απάτης και τον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο. Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στην εταιρική διακυβέρνηση και πως βοηθάει την επιχείρηση ώστε να προλάβει την απάτη που θα γίνει.

4.1. Ορισμοί

Σύμφωνα με τους Shleifer and Vishny (1997), " Η εταιρική διακυβέρνηση ασχολείται με το πως οι χρηματοδότες των επιχειρήσεων θα πάρουν πίσω τα χρήματά τους, εξασφαλίζοντας φυσικά κάποια απόδοση στην επένδυσή του".¹¹

Σύμφωνα με το OECD (2004), " Εταιρική διακυβέρνηση είναι το σύνολο των σχέσεων μεταξύ του διοικητικού συμβουλίου μια επιχείρηση, των μετόχων και των άλλων εμπλεκόμενων μερών. Περιλαμβάνει επίσης τον μηχανισμό μέσω του οποίου καθορίζονται οι στόχοι της επιχείρησης και προκρίνονται τα μέσα για την επίτευξη των στόχων αυτών και για την παρακολούθηση της επίδοσης".¹²

Σύμφωνα με την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης στην Ελλάδα (1999), " Εταιρική διακυβέρνηση ορίζεται το σύνολο των πρακτικών που υιοθετεί μια επιχείρηση προκειμένου να εξασφαλίσει την αποδοτική λειτουργία της, την προστασία των μετοχών της, αλλά και το σύνολο αυτών που έχουν νόμιμα συμφέροντα στην εταιρία".¹³

¹¹ A. Shleifer & R.W. Vishny. "A Survey of Corporate Governance". The Journal of Finance, Vol. LII, No.2. June 1997. America. Page: 737

¹² N. B. Γεωργόπουλος. Στρατηγικό Μάνατζμεντ. Αθήνα 2013. Σελίδα:90.

¹³ N. B. Γεωργόπουλος. Στρατηγικό Μάνατζμεντ. Αθήνα 2013. Σελίδα:90.

Σύμφωνα με τους Klapper & Love (2004), " Οι στόχοι για την εταιρική διακυβέρνηση είναι: α) η πειθαρχία, β) η διαφάνεια, γ) η ανεξαρτησία, δ) η λογοδοσία, ε) η ευθύνη, στ) η αμεροληψία και ζ) η κοινωνική συνειδητοποίηση".¹⁴

4.2. Μοντέλα Εταιρικής Διακυβέρνησης

Αγγλοσαξονικό Μοντέλο

Το Αγγλοσαξονικό μοντέλο ΕΔ χαρακτηρίζεται από τα παρακάτω γνώρισματα:

- ❖ Βασικό γνώρισμα είναι η διχοτόμηση των μετοχικών μεριδίων και η αύξηση της κινητικότητας των μετοχών.
- ❖ Μπορεί να γίνει διαμόρφωση νέου μετοχικού κεφαλαίου, λόγω της απόκτησης σημαντικού ποσοστού των θεσμικών επενδυτών στο μετοχικό κεφάλαιο, τα τελευταία χρόνια.
- ❖ Το ΔΣ αναλαμβάνει τον έλεγχο της επιχείρησης, με του εξωτερικούς συμβούλους και τα ανεξάρτητα μέλη να αποκτούν σημαντικό ρόλο στην διαδικασία του ελέγχου.
- ❖ Ανεπτυγμένες αγορές για την ευκαιρία εταιρικού ελέγχου και την δυνατότητα εξαγορών και συγχωνεύσεων.
- ❖ Προστασία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας των μετόχων σε σχέση με τους δανειστές.

Ευρωπαϊκό - Ηπειρώτικο Μοντέλο

Το Ευρωπαϊκό - Ηπειρώτικο μοντέλο εταιρικής διακυβέρνησης έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- ❖ Οι βασικοί μέτοχοι τις περισσότερες φορές είναι οι απόγονοι των ιδιοκτητών και η διάσπαση των μετοχικών μεριδίων πηγαίνει από γενιά σε γενιά.
- ❖ Οι μεγαλομέτοχοι ασκούν (μερικές φορές) τον έλεγχο και την διοίκηση της επιχείρησης.

¹⁴ Θ. Λαζαρίδης & Ε. Δρυμπέτας. Εταιρική Διακυβέρνηση. Θεσσαλονίκη 2011. Σελίδα:28.

- ❖ Ο έλεγχος του διοικητικού συμβουλίου γίνεται από εσωτερικούς ή εξωτερικούς ελεγκτές.
- ❖ Ο έλεγχος της κεφαλαιαγοράς είναι περιορισμένος λόγω της ανύπαρκτης ροής που παρουσιάζει.
- ❖ Τα στελέχη και οι διοίτηση τις περισσότερες φορές έχει προσωπικές σχέσεις μεταξύ της, καθώς και άγνωστα άτυπα συμβόλαια.
- ❖ Οι σχέσεις των τραπεζών με τις επιχειρήσεις συνήθως είναι μακροχρόνιες καθώς ορισμένες τράπεζες κατέχουν ένα πακέτο μετοχών με τις επιχειρήσεις.
- ❖ Ο ρόλος των θεσμικών επενδυτών στην Ηπειρωτική Ευρώπη είναι μικρότερος, σε σχέση με τις Αγγλοσαξωνικές χώρες. Καθώς στην Ηπειρωτική Ευρώπη η επενδύσεις τους ενισχύουν τα μετοχικά τους μερίδια και κατά συνέπεια καταλαμβάνουν πιο ισχυρή θέση στο επιχειρησιακό και οικονομικό περιβάλλον των συγκεκριμένων χωρών.
- ❖ Η Ευρωπαϊκό Ηπειρωτική αγορά είναι μικρότερη σε σχέση με τις άλλες, έτσι ο έλεγχος είναι λιγότερος και δεν υπάρχουν προσφορές για επιθετικές εξαγορές, λόγω ότι τα μετοχικά μερίδια αντιστοιχούν σε μικρό αριθμό μετοχικών πακέτων.

Ιαπωνικό Μοντέλο

Το Ιαπωνικό μοντέλο ΕΔ θεωρείται ένα από πιο "πετυχημένα" μοντέλα ΕΔ (παρ' όλες τις ιδιομορφίες που έχει), διότι κατά την χρήση του και σε σχέση με άλλα μοντέλα, δείχνει μικρότερα (έως και ανύπαρκτα) οικονομικά σκάνδαλα, λιγότερες τριβές και μηδαμινές απάτες. Επιπλέον, έχει καταφέρει να αυξήσει την αξία των επιχειρήσεων καθώς έχει αναπτύξει την βιωσιμότητα ενός αυτο-αναπαραγόμενου συστήματα, στις χώρες της Ασίας. Όμως, το "ανησυχητικό" είναι πως τα τελευταία χρόνια το συγκεκριμένο μοντέλο έχει αρχίσει να εμφανίζει κάποιες διακυμάνσεις, αυτές οι διακυμάνσεις έχουν επιφέρει μια χρόνια ύφεση στην οικονομία της Ιαπωνίας. Ο βασικός λόγος που επέφερε αυτές τις διακυμάνσεις είναι το γεγονός ότι έχουν διαφοροποιηθεί η δόμηση στην σχέση μεταξύ των ενδιαφερόμενων μελών. Επίσης, λόγω αυτού του γεγονότος έχει αλλάξει και το βάρος του μηχανισμού διακυβέρνησης, καθώς από την εμπιστοσύνη και τα άτυπα συμβόλαια, έχει αλλάξει σε θεσμικά και νομικά κατοχυρωμένα συμβόλαια.

Σύμφωνα με τον Λαζαρίδη (2011), τα άτυπα και μη ρητά συμβόλαια από πολλές επιχειρήσεις θεωρούνται ως ασταθείς και παράγοντες μεταβολής του εσωτερικού περιβάλλοντος της εκάστοτε επιχείρησης. Για τους περισσότερους αυτό είναι "άσχημο", όμως, στην Ιαπωνική κουλτούρα αυτό είναι το "όχημα" για την εισχώρηση των ηθικών κανόνων, καθώς και των πολιτικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών στις επιχειρήσεις. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά βοήθησαν στην δημιουργία της εικόνας και της δυναμικής που διαθέτουν οι Ιαπωνικές εταιρίες και προσπαθούν να τις προβάλουν προς τα έξω.

Σύμφωνα με τον Bhasa (2004), *"το σύστημα ΕΔ τους βασίζεται κυρίως στην εμπιστοσύνη και στις διαπροσωπικές σχέσεις. Η ιδιοκτησία βασίζεται στο σύστημα keiretsu, όπου ο κυρίαρχος μέτοχος είναι η κύρια τράπεζα. Οι τράπεζες, ως το κέντρο ενός μεγάλου δικτύου από συνδεδεμένες εταιρείες κρατούν ένα αρκετά μεγάλο κομμάτι των μετοχών και χρηματοδοτούν τους υποστηρικτές όταν απαιτείται, Η χρηματοδότηση δε βασίζεται στην αντίληψη της δημιουργίας βραχυχρόνιων κερδών. Αντίθετα οι τράπεζες χρηματοδοτούν τις εταιρείες, για να δημιουργήσουν μακροχρόνιες σχέσεις και παίζουν ενεργό ρόλο, ως οι μεγάλοι συνέταιροι στη λειτουργία της επιχείρησης. Σε αντίθεση με άλλες χώρες, όπου οι τράπεζες ανακαλούν τα δανεισθέντα ποσά, όταν αισθάνονται ότι η εταιρεία θα χρεοκοπήσει, οι Ιαπωνικές τράπεζες υποστηρίζουν τον εταιρικό πελάτη τροφοδοτώντας περισσότερο κεφάλαιο σ κρίσιμες στιγμές".*¹⁵

Οι Ιαπωνικές τράπεζες διαφέρουν, από τις Αγγλοσαξονικές και τις Ευρωπαϊκές, ως προς τις σχέσεις που αναπτύσσουν με τους τραπεζικούς πελάτες. Δηλαδή, στις επιχειρήσεις δεν κατέχουν μόνο μετοχικά πακέτα αλλά είναι συνέταιροι, δεν χρηματοδοτούν μόνο τις επιχειρήσεις αλλά τις συμβουλεύουν κιόλας. Η σχέση που αναπτύσσουν οι Ιαπωνικές τράπεζες με του πελάτες τους προκύπτει από την αντίληψη που έχουν δημιουργήσει. Δηλαδή, οι Ιαπωνικές τράπεζες βλέπουν τις παραγωγικές επιχειρήσεις ως τον μόνο αξιόπιστο τρόπο για να παράξουν κέρδος γι' αυτούς και γι' αυτό τις ενισχύουν. Αντίθετα οι Αγγλοσαξονικές και οι Ευρωπαϊκές τράπεζες κρατάνε μια απρόσωπη και καθαρά ποσοτική λογική, αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι τράπεζες να κτίζουν βραχυπρόθεσμες σχέσεις με τους πελάτες τους. Βάση αυτής της λογικής οι τράπεζες βλέπουν τους πελάτες τους σαν αναλώσιμη

¹⁵ M.P. Bhasa. Understanding the corporate governance quadrilateral", Corporate Governance: The international journal of business in society. Vol. 4. Page:7-15.

πηγή κέρδους, καθώς πιστεύουν πως μπορούν εύκολα να βρουν άλλες πηγές παραγωγής κέρδους, όπου θα τους καλύπτουν τα κεφάλαιά τους.

Συνεπώς, η μεγαλύτερη διαφορά του Ιαπωνικού μοντέλου από τα άλλα μοντέλα είναι πως οι Ιαπωνικές τράπεζες επιλέγουν να έχουν πίστη και συμμετοχή στην διοίκηση σε σχέση με τις άλλες τράπεζες που προτιμούν τη "φυγή" παρά την σταθερότητα. Βέβαια, υπάρχει ένα κοινό σημείο με το Ηπειρωτικό Ευρωπαϊκό μοντέλο ΕΔ και αυτό είναι η οικογένεια, καθώς για την ΕΔ είναι ένα από τα σημαντικά κομμάτια της. Τέλος, το Ιαπωνικό μοντέλο ΕΔ μπήκε στην φάση της ύφεσης, επειδή χαλάρωσαν οι σχέσεις των μελών της οικογένειας μεταξύ τους. Αυτή η κρίση μεταφέρθηκε στις τράπεζες και έτσι μετέτρεψε τον χαρακτήρα των τραπεζών από οργανωτική και διοικητική σε χρηματοοικονομική. Σε αυτήν την φάση το Ιαπωνικό μοντέλο αναδιαμορφώνεται και προσαρμόζεται στα καινούργια δεδομένα.

4.3. Νόμος 3016/2002

Ο νόμος 3016/2002 δημιουργήθηκε με σκοπό να καλύψει τα κενά που είχε ο νόμος 20190/1920 πάνω στο κομμάτι της εταιρικής διακυβέρνησης για τις ανώνυμες εταιρίες που έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο. Το αξιοσημείωτο στον ανωτέρω νόμο είναι πως αναφέρετε μόνο σε εταιρίες εισηγμένες στο χρηματιστήριο, στην οργάνωση και διοίκηση αυτών των επιχειρήσεων και στο σύστημα του εσωτερικού ελέγχου. Με άλλα λόγια αυτός ο νόμος δεν ασχολείται με την λειτουργία της επιχείρησης ή άλλα ζητήματα αυτής.

Ειδικότερα, ο παρόν νόμος περιέχει 11 άρθρα, με τα οποία ορίζει τα εξής: α) τα άρθρα 2 έως και 5 έχουν να κάνουν με το διοικητικό συμβούλιο, το διορισμό εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών και με τα καθήκοντα αυτών, β) τα άρθρα 6 έως και 8 έχουν να κάνουν με τις υποχρεώσεις των εισηγμένων εταιριών απέναντι στον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας και με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, γ) το άρθρο 9 έχει να κάνει με τις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου μέσω της καταβολής μετρητών, δ) το άρθρο 10 έχει να κάνει με τις επιπτώσεις που θα υπάρξουν αν παραβιαστεί κάποια διάταξη και ε) το άρθρο 11 έχει να κάνει με την καταγραφή των μεταβολών που δέχονται οι διατάξεις.

Πιο συγκεκριμένα:

- Το άρθρο 2 αναλύει και δίνει ιδιαίτερη προσοχή στο κομμάτι των καθηκόντων και των υποχρεώσεων που έχει το ΔΣ μιας επιχείρησης. Πρωταρχική υποχρέωση και καθήκον του ΔΣ είναι μακροχρόνια οικονομική ανάπτυξη και αξία της επιχείρησης καθώς και η προάσπιση του εταιρικού συμφέροντος. Τα μέλη του Δ.Σ. δεν πρέπει να ταυτίζονται τα δικά τους προσωπικά συμφέροντα με του στόχους που θέτει η επιχείρηση.
- Το άρθρο 3 του Ν. 3016/2002 αναφέρει ότι το Δ.Σ. της επιχείρησης μπορεί να αποτελείται από εκτελεστικά και μη εκτελεστικά μέλη. Τα εκτελεστικά μέλη νοούνται εκείνα τα μέλη τα οποία ασχολούνται καθημερινά με τις εργασίες και τα θέματα της διοίκησης της εταιρίας. Αντίθετα μη εκτελεστικά μέλη νοούνται εκείνα τα μέλη τα οποία είναι επιφορτισμένα με όλα τα παραγωγικά ζητήματα της επιχείρησης. Επίσης, η συμμετοχή των μη εκτελεστικών μελών στο Δ.Σ. δεν πρέπει να είναι μικρότερος από το 1/3 του συνολικού αριθμού των μελών.
- Το άρθρο 4 ορίζει ότι τα ανεξάρτητα και μη εκτελεστικά μέλη του ΔΣ για όσο διαρκεί η θητεία τους ως μέλη του ΔΣ δεν επιτρέπεται να κατέχουν μετοχές ύψους μεγαλύτερο από το 0,5% του μετοχικού κεφαλαίου. Επίσης δεν πρέπει να έχει δημιουργήσει σχέσεις εξαρτημένης εργασίας με την εταιρία και με συνδεδεμένα μέλη με αυτή.
- Το άρθρο 5 ορίζει ότι, οι αμοιβές και οι αποζημιώσεις των μη εκτελεστικών μελών του ΔΣ της επιχείρησης ορίζονται από τον Κ.Ν. 2190/1920 και υπολογίζονται ανάλογα με το χρόνο που διαθέτουν για τις συνεδριάσεις καθώς και τα καθήκοντα που του ορίζουν σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο. Επιπλέον, οι αμοιβές και οι αποζημιώσεις των μη εκτελεστικών μελών παρουσιάζονται σε ξεχωριστή κατηγορία στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων.
- Το άρθρο 6 ορίζει ότι, οι εταιρίες θα πρέπει να διαθέτουν Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας οποίος αποφασίζεται από το ΔΣ της επιχείρησης. Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας περιλαμβάνει τα εξής:
 - Τη δομή των υπηρεσιών της επιχείρησης, τα αντικείμενα τους καθώς και τις σχέσεις που έχουν οι υπηρεσίες μεταξύ τους.
 - Τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων των εκτελεστικών και των μη εκτελεστικών μελών του ΔΣ.

- Τον προσδιορισμό της διαδικασίας πρόσληψης των διευθυντικών στελεχών καθώς και την αξιολόγηση της απόδοσης αυτών.
- Την παρακολούθηση των διαδικασιών που γίνονται στην πραγματοποίηση των συναλλαγών της επιχείρησης καθώς και άλλες οικονομικές δραστηριότητες των διευθυντικών στελεχών της επιχείρησης.
- Τον προσδιορισμό των διαδικασιών που ακολουθούνται στην περίπτωση δημοσιοποίησης των συναλλαγών που πραγματοποιούν κάποια διευθυντικά στελέχη της επιχείρησης.
- Τον καθορισμό των κανόνων των συναλλαγών μεταξύ συνδεδεμένων εταιριών, την καταγραφή αυτών των συναλλαγών καθώς και την σωστή στιγμή προκειμένου να γνωστοποιηθούν αυτές οι συναλλαγές.
- Το άρθρο 7 καθορίζει την οργάνωση και την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησης, καθώς όπως προαναφέρθηκε ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της επιχείρησης και θα πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχει σε κάθε επιχείρηση.
- Το άρθρο 8 από την άλλη, παρουσιάζει της αρμοδιότητες που έχει η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου. Οι αρμοδιότητες αυτές είναι:
 - Συνεχή παρακολούθηση της εφαρμογής και τήρησης του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας και του καταστατικού για της επιχείρησης. Επίσης, παρακολουθεί και της νομοθετικές αλλαγές που μπορεί να υπάρχουν και αφορούν της επιχείρησης.
 - Αναφορά τυχών περιπτώσεων σύγκρουσης μεταξύ των προσωπικών συμφερόντων των μελών του ΔΣ και των συμφερόντων της επιχείρησης, τα οποία έχει διαπιστώσει η Υπηρεσία και πρέπει να τα αναφέρει στο ΔΣ της επιχείρησης.
 - Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι υποχρεωμένοι έστω μια φορά το τρίμηνο να παραδίδουν στο ΔΣ της επιχείρησης γραπτώς, μια αναφορά στην οποία θα αναφέρει τι είδους έλεγχο διεξάγει. Επιπλέον, θα πρέπει οι εσωτερικοί ελεγκτές να παρίστανται στις συνελεύσεις που πραγματοποιούν οι μέτοχοι.
 - Οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να προσκομίζουν στις Εποπτικές Αρχές ότι αποδεικτικό τους ζητηθεί, αφού πρώτα θα έχουν έρθει σε συνεννόηση με το ΔΣ της επιχείρησης. Προκειμένου να διευκολύνουν το έργο των Εποπτικών Αρχών.

- Το άρθρο 9 καθορίζει την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης μέσω της καταβολής μετρητών. Σε αυτήν την περίπτωση το ΔΣ είναι αναγκασμένο να συντάξει μια έκθεση, με την οποία θα κάνει γνωστές τις κατευθύνσεις του επενδυτικού σχεδίου που έχει η επιχείρηση, το επενδυτικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του (επενδυτικού σχεδίου), και τον υπολογισμό χρήσης των κεφαλαίων που πραγματοποιήθηκε από την προηγούμενη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.
- Το άρθρο 10 ορίζει τις συνέπειες που θα υπάρχουν στην περίπτωση παραβίασης των διατάξεων του Ν. 3016/2002. Ειδικότερα, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς αν τυχόν διαπιστώσει ότι κάποιο μέλος του ΔΣ δεν τηρεί τις υποχρεώσεις, που του αναλογούν από τα άρθρα 3 έως 8 και 11, τότε θα προβεί στις κυρώσεις που αναγράφονται στην παράγραφο 4β του άρθρου 1 του νόμου 2836/2000.
- Το άρθρο 11 έχει να κάνει με τις μεταβατικές διατάξεις. Αυτό έχει να κάνει με τις εταιρίες που έχουν μετοχές στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και θα πρέπει να εφαρμόσουν τις ακόλουθες διατάξεις που ορίζονται στα άρθρα 3 και 4.

Κεφάλαιο 5: Περιπτώσεις Μεγαλύτερων Εταιρικών

Σκανδάλων

Σε συνέχεια, των προηγούμενων κεφαλαίων, που έγινε αναφορά στην παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων και στον ρόλο που παίζει ο εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος στις επιχειρήσεις. Έτσι, στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει παρουσίαση των μεγαλύτερων και σοβαρότερων οικονομικών σκανδάλων που είδαν το φως της δημοσιότητας και απασχόλησαν την παγκόσμια κοινή γνώμη.

Όλα τα χρόνια υπήρχαν διάσπαρτα οικονομικά σκάνδαλα από πολλές χώρες, όμως από τη νέα χιλιετία (2000) μέχρι και σήμερα (2016), έχουν "ξεσκεπαστεί" τα πιο σημαντικά οικονομικά σκάνδαλα τα οποία έχουν γίνει, σε μεγάλο βαθμό στις Η.Π.Α.. Αυτά τα σκάνδαλα ήταν η αιτία ώστε να κλονιστεί η όποια εμπιστοσύνη είχε

δημιουργηθεί στους επενδυτές. Επίσης είναι η αιτία για την αναθεώρηση και βελτίωση των κανόνων της λογιστικής, καθώς και στις αγορές του χρηματοοικονομικού κλάδου. Επιπροσθέτως, αυτά τα σκάνδαλα δημιουργήθηκαν από τις ίδιες τις επιχειρήσεις και τους ιδιοκτήτες εκούσια, προκειμένου να παρουσιάζουν πλασματικές οικονομικές καταστάσεις ώστε να "δελεάσουν" νέους επενδυτές.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται κάποια από τα μεγαλύτερα σκάνδαλα μέχρι και το 2002, καθώς και οι παραποιώσεις που έχουν γίνει. Αυτό που μπορεί κάποιος να καταλάβει με μια πρώτη ανάγνωση, είναι πως η κύρια παραποίηση είναι η απόκρυψη χρεών και ζημιών των επιχειρήσεων, με στόχο την προσέλκυση νέων επενδυτών.

Πίνακας 3: Παρουσιάσει Μερικών Οικονομικών Σκανδάλων μέχρι το 2002

Εταιρία	Χώρα	Έτος Δημοσίευσης Σκανδάλου	Κλάδος	Ισχυρισμοί Παραποίησης	Ελεγκτική Εταιρία
Polly Peck	Μεγάλη Βρετανία	1980	Κλωστοϋφαντουργία	Δομή διαχείρισης των κερδών της. Τα χρέη της ήταν μακροχρόνια δάνεια με ενέχυρο τις μετοχές της εταιρίας.	BDO Stoy Hayward
MiniScribe	Η.Π.Α.	1989	Παροχή Περιφερειακών Προϊόντων Ηλεκτρονικών v Υπολογιστών	Μέτρηση ελαττωματικών προϊόντων στα αποθέματα προς πώληση. Επίσης, προσφορά επιπλέον προϊόντων σε πελάτες και μετέπειτα καταγραφή αυτών ως πωλήσεις.	Cooper & Lybrand
Cendant	Η.Π.Α.	1998	Παροχή Υπηρεσιών σε Επιχειρήσεις (π.χ. μεσιτικά και ταξιδιωτικά γραφεία)	Παραπλανητική διόγκωση των εσόδων της επιχείρησης από παρατυπίες κατά τις συγχωνεύσεις αυτών με άλλες εταιρίες.	Ernst & Young

Xerox	Η.Π.Α.	2000	Παροχή Περιφερειακών Προϊόντων Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	Διόγκωση εσόδων κατά 1,5 δις δολάρια (παρατυπίες στη χρονική περίοδο που αναγνωρίζονταν τα έσοδα από τα συμβόλαια των μισθωτών).	KPMG
Enron	Η.Π.Α.	2001	Ενεργειακός	Απόκρυψη χρεών και ζημιών από ενδιαφερόμενους επενδυτές και αύξηση των κερδών από παραπλανητικές και ψευδής συναλλαγές, όπως η καταγραφή ως τρέχοντα έσοδα αμοιβών που δέχονταν μελλοντικά για τις υπηρεσίες της. Δωροδοκία ξένων κυβερνήσεων για την εξασφάλιση συμφωνιών με σκοπό τον έλεγχο της αγοράς ενέργειας.	Arthur Andersen
AOL	Η.Π.Α.	2002	Τηλεπικοινωνίες (καλωδιακή τηλεόραση)	Καθώς η αγορά της διαφήμισης παράπαιε, η AOL διόγκωνε φαινομενικά τα έσοδά της με το κλείσιμο συμφωνιών με διαφημιστές και εφοδιαστές όχι με χρηματικά ποσά, αλλά με ανταλλάγματα.	Ernst & Young
Adelphia	Η.Π.Α.	2002	Τηλεπικοινωνίες (καλωδιακή τηλεόραση), παροχές υπηρεσιών διαδικτύου (internet services)	Αύξηση αποτελεσμάτων με τη διόγκωση κεφαλαιοποιούμενων δαπανών και την απόκρυψη χρεών. Η οικογένεια Rigas, που ίδρυσε την επιχείρηση, βρέθηκε να έχει στην κατοχή	Deloitte & Touche

				της 3,1 δις δολάρια από δάνεια που πήραν μέσω της επιχείρησης και δεν καταγράφονταν στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.	
Bristol-Mayers Squibb	Η.Π.Α.	2002	Φαρμακοβιομηχανία	Ανάγκαζαν τους χονδρέμπορους να δεχτούν περισσότερα αποθέματα από ότι μπορούσαν να πουλήσουν, έτσι ώστε να φαίνεται στις καταστάσεις του κατασκευαστή ότι "φεύγει" πολύ εμπόρευμα.	Pricewaterhouse Cooper
CMS Energy	Η.Π.Α.	2002	Ενεργειακός (δημόσια επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου)	Αύξηση του όγκου εμπορικών συναλλαγών στον τομέα της ενέργειας με τεχνάσματα, όπως η εκτέλεση συναλλαγών όχι με την καταβολή χρηματικών ποσών, αλλά με ανταλλάγματα.	Arthur Andersen
Computer Associates	Η.Π.Α.	2002	Παροχή Εφαρμογών Ηλεκτρονικών v Υπολογιστών (software)	Ψευδή καταγραφή 500 εκατομμυρίων δολαρίων ως έσοδα στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της περιόδου 1998 και 1999, για την εκτόξευση της τιμής της μετοχής.	KPMG
Duke Energy	Η.Π.Α.	2002	Ενεργειακός (παροχή υπηρεσιών)	Εμπλοκή σε 23 περιπτώσεις εμπορικών συναλλαγών, όχι με την καταβολή χρηματικών ποσών, αλλά με ανταλλάγματα ("round-trip" trades) με σκοπό την "ώθηση" του όγκου	Grant Thornton

				εμπορικών συναλλαγών στον τομέα της ενέργειας και των εσόδων της επιχείρησης.	
Dynegy	Η.Π.Α.	2002	Ενεργειακός	Εκτέλεση εμπορικών συναλλαγών, όχι με την καταβολή χρηματικών ποσών, αλλά με ανταλλάγματα ("round-trip" trades) με σκοπό την "ώθηση" του όγκου εμπορικών συναλλαγών στον τομέα της ενέργειας και των ταμειακών ροών της επιχείρησης.	Deloitte & Touche & Arthur Andersen
El Paso Corporation	Η.Π.Α.	2002	Ενεργειακός (παροχή φυσικού αερίου και άλλων προϊόντων ενέργειας)	Εκτέλεση εμπορικών συναλλαγών, όχι με την καταβολή χρηματικών ποσών, αλλά με ανταλλάγματα ("round-trip" trades) με σκοπό την "ώθηση" του όγκου εμπορικών συναλλαγών στον τομέα της ενέργειας.	Deloitte & Touche & Arthur Andersen
Freddie Mac	Η.Π.Α.	2002	Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες (financial services)	Συστηματική εσφαλμένη απεικόνιση των πραγματικών εσόδων και των στοιχείων του ενεργητικού, με αποτέλεσμα την αύξηση της τιμής της μετοχής.	Arthur Andersen
Global Crossing	Η.Π.Α.	2002	Τηλεπικοινωνίες (παροχή υπηρεσιών διαδικτύου)	Απόκρυψη εγγράφων σχετικών με τις λογιστικές πρακτικές που χρησιμοποιούσε. Εμπλοκή σε περιπτώσεις περιέργων	Arthur Andersen

				"ανταλλαγών" (network capacity "swaps") με άλλες εταιρίες με σκοπό την αύξηση των εσόδων.	
Halliburton	Η.Π.Α.	2002	Ενεργειακός (παροχή τεχνικών προϊόντων για την εξόρυξη, παραγωγή, φυσικού αερίου και πετρελαίου)	Αντικανονική κράτηση 100 εκατομμυρίων δολαρίων για ετήσια κατασκευαστικά κόστη, πριν δώσουν την συγκατάθεσή τους οι μέτοχοι πελάτες. Εμπλοκή σε δωροδοκίες για ευνοϊκότερη φορολογία σε θυγατρικές στο εξωτερικό.	Arthur Andersen
Harken Energy	Η.Π.Α.	2002	Ενεργειακός	Στέλεχος της επιχείρησης κατηγορείται ότι πούλησε μετοχές της εταιρίας λίγο πριν ανακοινωθεί από αυτήν σημαντικών ζημιών, με αποτέλεσμα την πτώση της μετοχής.	Arthur Andersen
ImClone Systems	Η.Π.Α.	2002	Φαρμακοβιομηχανία (ανάπτυξη βιολογικών φαρμάκων)	Στελέχη της επιχείρησης με εκτελεστικές αρμοδιότητες κατηγορούνται ότι πούλησαν τις μετοχές τους λίγο πριν την ανακοίνωση της πτώσης της μετοχής της, ως αποτέλεσμα της μη έγκρισης ενός φαρμάκου από την αρμόδια επιτροπή.	KPMG
Kmart	Η.Π.Α.	2002	Εμπόριο (αλυσίδα εμπορικών καταστημάτων)	Ανώνυμες καταγγελίες των υπαλλήλων της επιχείρησης για λογιστικές πρακτικές που σκοπό είχαν την	Pricewaterhouse Cooper

				παραπλάνηση των επενδυτών σχετικά με την οικονομική "υγεία" αυτής.	
Lucent Technologies	Η.Π.Α.	2002	Τηλεπικοινωνίες	Λογιστικές παρατυπίες στα έσοδα, τα οποία δεν ανταποκρίνονταν στην πραγματικότητα. Απόκρυψη παράπλευρων συμφωνιών και πιστώσεων με σκοπό την αύξηση των πωλήσεων των προϊόντων της παραπλανώντας τους αγοραστές.	Pricewaterhouse Cooper
Merck & Co	Η.Π.Α.	2002	Φαρμακοβιομηχανία	Καταγραφή 12,4 δις δολαρίων ως έσοδα από καταναλωτές τα οποία η επιχείρηση ποτέ δεν συγκέντρωσε.	Arthur Andersen
Merrill Lynch	Η.Π.Α.	2002	Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες και Ασφάλειες	Ατασθαλίες σχετικά με το μετοχικό κεφάλαιο από ειδικό αναλυτή με σκοπό την αύξηση των χρηματοδοτήσεων. Επίσης, κατηγορείται για διακρίσεις όσον αφορά τις πρακτικές πρόσληψης και προώθησης των εργαζομένων.	Deloitte & Touche
Mirant	Η.Π.Α.	2002	Ενεργειακός	Πιθανή εμπλοκή της σε παρατυπίες σχετικά με αύξηση πολλών στοιχείων τόσο του ενεργητικού όσο και του παθητικού.	Arthur Andersen
Peregrine Systems	Η.Π.Α.	2002	Παροχή Προϊόντων Ηλεκτρικών Υπολογιστών	Αύξηση των πωλήσεων κατά 100 εκατομμύρια δολάρια με την	Arthur Andersen

				αντικανονική αναγνώριση εσόδων από μεταπωλήσεις τρίτων.	
Qwest Communications	Η.Π.Α.	2002	Τηλεπικοινωνίες	Αντικανονικές λογιστικές πρακτικές για μακροπρόθεσμες συμφωνίες. Επίσης κατηγορείται για παράνομες πρακτικές αλλαγής των συνδρομών των πελατών της χωρίς τη συγκατάθεσή τους.	Arthur Andersen
Reliant Energy	Η.Π.Α.	2002	Ενεργειακός (παροχή ηλεκτρικού ρεύματος)	Εμπλοκή σε περιπτώσεις εμπορικών συναλλαγών, όχι με καταβολή χρηματικών ποσών αλλά με ανταλλάγματα, με σκοπό την ώθηση του όγκου των εμπορικών συναλλαγών στον τομέα της ενέργειας και των εσόδων της επιχείρησης.	Deloitte & Touche
Sunbeam	Η.Π.Α.	2002	Οικιακές Ηλεκτρικές Συσκευές	Καταγραφή μαζικής αύξησης στις πωλήσεις προϊόντων της, οι οποίες δεν αντικατόπτριζαν την πραγματικότητα, με αποτέλεσμα την αύξηση των εσόδων.	Arthur Andersen
Tyco International	Η.Π.Α.	2002	Κοινοπραξία (παραγωγή ηλεκτρικών προϊόντων, προϊόντων υγείας, πυρασφάλειας, κλπ.)	Πρώην ανώτατο στέλεχος κατηγορείται για φοροδιαφυγή. Ερευνάται αν η επιχείρηση γνώριζε αυτές τις ενέργειες, καθώς και την αντικανονική χρήση των χρηματικών πόρων της επιχείρησης και τις	Pricewaterhouse Cooper

				αντικανονικές πρακτικές όσον αφορά τις συγχωνεύσεις.	
Waste Management, Inc.	Η.Π.Α.	2002	Περιβαλλοντικές Υπηρεσίες	Αύξηση της χρονικής περιόδου των αποσβέσεων ενσώματων ακινητοποιήσεων, δηλαδή στοιχεία του ενεργητικού που χάνουν αξία με την πάροδο του χρόνου, με σκοπό να εμφανίζει αύξηση των κερδών μετά φόρων.	Arthur Andersen
WorldCom	Η.Π.Α.	2002	Τηλεπικοινωνίες	Αύξηση ταμειακών ροών με καταγραφή 3,8 δις δολαρίων σε λειτουργικά έξοδα ως έξοδα κεφαλαιοποίησης. Ο ιδρυτής της επιχείρησης έλαβε 400 εκατομμύρια δολάρια από δάνεια μέσω της επιχείρησης, χωρίς να καταγραφούν στις οικονομικές καταστάσεις.	Arthur Andersen
AIG	Η.Π.Α.	2002	Ασφάλειες	Διόγκωση της καθαρής αξίας της επιχείρησης, ως αποτέλεσμα αμφισβητούμενων συναλλαγών που αφορούσαν δανεισμούς οι οποίοι στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις καταγράφονταν ως ασφάλιστρα.	Pricewaterhouse Cooper
Parmalat	Ιταλία	2003	Τρόφιμα	Πολλές από τις εταιρίες που στήθηκαν από αυτήν αποτελούσαν "εταιρίες κάλυψης"	Grant Thornton

				για τη δημιουργία ψεύτικων κερδών με σκοπό την παραπλάνηση των ενδιαφερόμενων επενδυτών. Επίσης, κατηγορείται για πλαστογράφηση εγγράφου όπου φαίνεται να υπάρχει στην τράπεζα Bank of America προθεσμιακός λογαριασμός με πάνω από 4,98 δις δολάρια.	
--	--	--	--	---	--

ΠΗΓΗ: Χ. Π. Γαγάνης & Κ. Δ. Ζοπουνίδης (2008) Αναγνώριση Παραποιημένων Λογιστικών Καταστάσεων.

5.1. Εταιρία "WorldCom"

Η WorldCom ιδρύθηκε το 1983 με την ονομασία Long Distance Discount Services Inc.(L.D.D.S.) στο Mississippi. Η L.D.D.S. Inc το 1985 προσέλαβε τον Bernard Ebbers ως CEO της επιχείρησης. Η εταιρία προκειμένου να εισαχθεί στο χρηματιστήριο το 1989 συγχωνεύτηκε με την εταιρία Advantage Companies Inc.. Λίγα χρόνια μετά την συγχώνευση, δηλαδή, το 1995 η επιχείρηση μετονομάστηκε σε L.D.D.S. WorldCom και μετά από λίγο πήρε την τελική της ονομασία σε WorldCom. Επιπλέον, το 1999 η WorldCom συγχωνεύτηκε με την εταιρία Sprint Corporation. Η συμφωνία ανερχόταν στα 120 εκατομμύρια δολάρια, αλλά δεν ολοκληρώθηκε ποτέ, διότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης των Η.Π.Α. και η Ευρωπαϊκή Ένωση πίστευαν πως αν ολοκληρωθεί αυτή συμφωνία θα γίνει μονοπωλιακός ο κλάδος των τηλεπικοινωνιών.

Το 2002 βγήκε στο φως της δημοσιότητας ένα μεγάλο σκάνδαλο για την WorldCom. Το σκάνδαλο αφορά σε παραποιημένα οικονομικά στοιχεία για την περίοδο 1999 μέχρι το 2002, η παραποίηση αφορούσε τα κέρδη της. Δηλαδή, απέκρυπταν τις μειώσεις στα κέρδη του, ώστε να φαίνεται προς τους επενδυτές και τους μετόχους πως έχει μια συνεχή ανάπτυξη και κερδοφορία. Την περίοδο που γίνανε αυτές οι παραποιήσεις, στην διοίκηση της επιχείρησης ήταν ο Ebbers ως CEO,

ο Scott Sullivan ως CFO, ο David Myers ως Controller και ο Buford Yates ως Director of General Accounting. Η επιχείρηση για τρία (3) συνεχή έτη εξαπατούσε τους μετόχους της με αποτέλεσμα να υπερβάλει ως προς την κερδοφορία τους, αυτό είχε ως συνέπεια τη μείωση στα κέρδη της (η μείωση έφτανε τα 3 εκατομμύρια δολάρια). Στο σημείο αυτό είναι σωστό να αναφερθεί πως η ελεγκτική εταιρία που είχε αναλάβει την WorldCom ήταν η Arthur Andersen, η οποία είχε αναλάβει και την Enron, ένα από τα μεγαλύτερα σκάνδαλα.

Η "φούσκα" της WorldCom άρχισε να φαίνεται στα τέλη του 2001 με αρχές του 2002, στους μετόχους και επενδυτές. Αυτό έφερε ως αποτέλεσμα η αξία της μετοχής της επιχείρησης να πέσει στα 0,26\$ σεντς από 62\$ και η χρηματιστηριακή της αξία έφτασε το 1 δις \$ από τα 110 δις \$ που κόστιζε. Όταν, είδαν την μεγάλη τρύπα που είχε δημιουργηθεί η επιχείρηση προσπαθεί με κάθε τρόπο να βρει μια λύση, προκειμένου να βγει από το τέλμα που είχε μπει και να βγει από τον λαβύρινθο των αγωγών που της είχαν κάνει τα στελέχη της και οι μέτοχοί της. Το πρώτο πράγμα που έκανε, θεωρώντας το σωστό και σαν εύκολη λύση, απέλυσε 17.000 άτομα.

Επιπλέον, μέσα στο 2002 η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έκανε αγωγή στην WorldCom για τις λογιστικές παραποιήσεις που είχε κάνει. Το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην επιχείρηση για τις λογιστικές απάτες έφτασε, περίπου, τα 9 δις \$. Τέλος, το 2005 βγήκε η απόφαση του δικαστηρίου, όπου έκρινε ένοχο τον Bernard Ebbers για απάτες, συνομωσίες, υποβολή πλαστών εγγράφων και την παραποίηση οικονομικών καταστάσεων. Η ποινή που του δόθηκε ήταν 25 χρόνια φυλάκισης, επίσης, οι Scott Sullivan, David Myers και Buford Yates, καταδικάστηκαν σε φυλάκιση και ποινικές κυρώσεις.

5.2. Εταιρία "New Century Financial Corporation"

Η New Century Financial Corporation ιδρύθηκε το 1995 στις Η.Π.Α.. Οι ιδρυτές της εταιρίας ήταν 3 πρώην διευθυντές στα Option One Mortgage, ανάμεσα στους 3 ήταν και ο Brad Morrice. Η κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης είναι η υποθήκη δανείων υψηλού κινδύνου. Η εταιρία το 2004 μετέτρεψε την δραστηριότητα της σε δραστηριότητα επένδυσης ακίνητης περιουσιακής εμπιστοσύνης (real estate investment trust) και την ίδια χρονιά εισήχθη στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης (NYSE).

Επιπλέον, το 2004 η αξία των ενυπόθηκων δανείων αυξήθηκε και έφτασε τα 42\$ δις, κατ' επέκταση η αξία της μετοχής της εταιρίας στο NYSE αυξήθηκε και έφτασε τα 64\$. Στο κλείσιμο του οικονομικού έτους το 2005 η επιχείρηση είχε καθαρά έσοδα περίπου 417\$ εκατομμύρια. Η εταιρία με το πέρασμα των χρόνων είχε καταφέρει να έχει στο ανθρώπινο δυναμικό της 7.200 άτομα, πλήρους απασχόλησης.

Το 2007 ο κλάδος των ενυπόθηκων δανείων άρχισε να καταρρέει σιγά-σιγά, μαζί με τον κλάδο κατέρρεαν και οι επιχειρήσεις. Η κατάρρευση του κλάδου ξεκίνησε από την σταδιακή μείωση της αγοράς των ακινήτων, διότι οι τιμές στα ακίνητα είχαν αυξηθεί πάρα πολύ στις περιοχές που είχαν τα περισσότερα δάνεια, έτσι η πτώση ήταν αναπόφευκτη και λογική. Η πτώση ξεκίνησε το 2007 με ποσοστό 10%, ενώ στα μέσα του 2008 έφτασε το 20%. Το ποσοστό διπλασιάστηκε τόσο γρήγορα διότι, οι δανειολήπτες άρχισαν να καθυστερούν την πληρωμή των δόσεων τους.

Όταν ξεκίνησε η κρίση στον κλάδο των ενυπόθηκων δανείων το 2007, πολλές από τις εταιρίες που είχαν δημιουργηθεί άρχισαν να εμφανίζουν ζημιές αρκετών εκατομμυρίων δολαρίων. Όμως, αυτό που είναι πιο ανησυχητικό είναι πως η κρίση αυτή εξαπλώθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο, διότι κάποια από τα χρεόγραφα όπου πωλούσαν, π.χ. MBS, τα είχαν πουλήσει και σε ανθρώπους εκτός Αμερικής. Τώρα, η New Century το Φεβρουάριο του 2007 μπήκε σε διαδικασία να επαναπροσδιορίσει τις οικονομικές καταστάσεις της. Το αποτέλεσμα που προέκυψε 2 μήνες ακριβώς μετά την επαναπροσδιορίσει ήταν η επιχείρηση να κηρύξει και επίσημα πλέον πτώχευση. Οι συνέπειες μετά από αυτό το γεγονός ήταν μεγάλες σε παγκόσμιο επίπεδο, έτσι η μετοχή της εταιρίας έφτασε να κοστίζει 1\$.

5.3. Εταιρία "Health Management Inc"

Την εταιρία την ίδρυσε ο Clifford Hotte. Η εταιρία σαν κύρια δραστηριότητα είχε την κατ' οίκον νοσηλεία, πώληση ιατρικών προμηθειών και ιατρικού εξοπλισμού για κατ' οίκον ιατρικές υπηρεσίες, σε ιδιώτες και επιχειρήσεις. Έπειτα από λίγο, και αφότου είχε αυξηθεί η "πελατεία" της επιχείρησης, η εταιρία άλλαξε ονομασία σε Health Management Inc, και πλέον οι κύριες δραστηριότητές της άλλαξαν σε

μακροχρόνιες παθήσεις και η παραγωγή και προώθηση των φαρμάκων για αυτές τις παθήσεις.

Το 1989 η ελεγκτική εταιρία, η οποία είχε αναλάβει όλα τα οικονομικά θέματα της HMI, ήταν η BDO Seidman. Ο πρώτος ελεγκτής της HMI ήταν ο D. Bergman μαζί με την υφισταμένη του Mei-Ya-Tsai, οι οποίοι είχαν αναπτύξει και μια φιλία μεταξύ τους. Ο D. Bergman έπειτα από λίγα χρόνια από ελεγκτής της εταιρίας κατάφερε και έγινε ο οικονομικός διευθυντής της HMI. Μόλις έφυγε από την ελεγκτική BDO Seidman ο D. Bergman την θέση του πήρε η Mei-Ya-Tsai. Επίσης, λόγω της θέσης που είχε πλέον ο D. Bergman χρειάζεται να έχει πολλές συναντήσεις με τον C. Hotte.

Έτσι, σε μια από τις συναντήσεις που έγινε το 1995 ο Bergman ανακοίνωσε στον Hotte ότι σε λίγο καιρό η μετοχή της HMI θα πέσει στο 1\$/μετοχή. Την ίδια χρονιά και με συνεχή παρακολούθηση των οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης ο Hotte και ο Bergman αποφάσισαν, λόγω ότι τα οικονομικά της επιχείρησης δεν πήγαιναν όπως θα θέλανε και όπως τα είχαν υπολογίσει, να παραποιήσουν τις οικονομικές καταστάσεις του Απριλίου του '95. Η παραποίηση που έγινε ήταν στα έσοδα της επιχείρησης, δηλαδή τα αύξησαν κατά 1,8\$ εκατομμύρια. Βέβαια, προκειμένου να μπορέσουν να δικαιολογήσουν αυτή την αύξηση στην BDO Seidman, θα κάνανε κάποιες εικονικές μεταφορές. Αυτές οι μεταφορές θα ήταν μεταξύ των εγκαταστάσεων της στο Long Island της New York και του Pitchburg τον Απρίλιο του '95. Επιπλέον, οι παραπάνω εικονικές μεταφορές θα φαινότουσαν μέσω κάποιων πλαστών/εικονικών εγγράφων, τα έγγραφα αυτά θα τα έφτιαχναν οι ίδιοι οι υπάλληλοι της εταιρίας.

Τον Ιούνιο του '95 η BDO Seidman ξεκίνησε την διαδικασία του οικονομικού ελέγχου για την HMI. Ο επικεφαλής της ομάδας ελέγχου ήταν η Mei-Ya-Tsai. Όταν η επικεφαλής της ομάδας ελέγχου ξεκίνησε και επίσημα τον έλεγχο, το πρώτο πράγμα που αντίκρισε ήταν πως το ύψος της συνολικής απογραφής υπερβαίνει τα 9\$ εκατομμύρια. Αυτό σημαίνει πως η μεταφορά των φαρμάκων αξίας 1,8\$ εκατομμυρίων, άγγιζε το 20% της συνολικής απογραφής. Επιπλέον, υποψίες μπήκαν όταν η ομάδα ελέγχου ανακάλυψε πως αυτή η μεταφορά των φαρμάκων δεν πραγματοποιήθηκε από την εταιρία μεταφορών που συνεργάζεται η HMI, αλλά από ιδιωτικά φορτηγά.

Επιπρόσθετος, αυτό που έκανε αίσθηση είναι πως η επιχείρηση μια εβδομάδα πριν ξεκινήσει ο έλεγχος έβγαλε στην δημοσιότητα τα καθαρά της κέρδη. Το συγκεκριμένο γεγονός παραξένεψε και γέννησε υποψίες στον επικεφαλής της ομάδας ελέγχου. Διότι με αυτόν τον τρόπο η HMI, ασκούσε πίεση στην BDO Seidman να τελειώσει πιο γρήγορα τον έλεγχο και να εγκρίνει το ποσόν που ήθελε η επιχείρηση. Αλλά αυτό που κράταγε την BDO Seidman, είναι το γεγονός ότι δεν μπορούσε να επιμείνει στο γεγονός ότι το ποσόν που ζητάγε η επιχείρηση ήταν τεράστιο. Γιατί με αυτόν τον τρόπο θα δημιουργούταν ένταση και θα είχε σαν αποτέλεσμα την πτώση της μετοχή της επιχείρησης.

Ωστόσο, οι ενδείξεις πυροδοτήθηκαν περισσότερο μετά την απρόσμενη αποκάλυψη μια συνομιλίας τον Δεκέμβρη του '95. Το θέμα της συνομιλίας αυτής ήταν η απάτη που είχε διαπράξει η HMI, το οποίο και έλεγε ένα στέλεχος της HMI στον P. Jurewich. Έπειτα, από αυτή τη συνομιλία ο P. Jurewich πήγε στην HMI και πιο συγκεκριμένα στον, τότε, νομικό σύμβουλο και στο διοικητικό συμβούλιο, και τους ενημέρωσε σχετικά με το γεγονός που έμαθε. Ο C. Hotte έσπευσε να αρνηθεί τις κατηγορίες κατά της HMI, έτσι το πρώτο πράγμα που έκανε ήταν να καλέσει τον εισαγγελέα. Το αποτέλεσμα όλο αυτού ήταν ότι το Φεβρουάριο του '96, η HMI με μια ανακοίνωσή της ενημέρωνε τους μετόχους, επενδυτές, υπαλλήλους, κλπ., ότι είναι αληθείς οι κατηγορίες για παραποίηση οικονομικών καταστάσεων. Η BDO Seidman με το που δημοσιεύτηκε η ανακοίνωση απέσυρε τον λογιστικό έλεγχο που είχε κάνει για το οικονομικό έτος '95.

5.4. Εταιρία "Parmalat"

Η Parmalat είναι μια Ιταλική γαλακτοβιομηχανία. Ιδρύθηκε το 1961 από τον Calisto Tanzi. Το 1990 η επιχείρηση κατάφερε και εισήχθη στο χρηματιστήριο του Μιλάνου. Πλέον, η επιχείρηση είχε γίνει γνωστή στο καταναλωτικό κοινό και γενικός στην αγορά των γαλακτοκομικών. Έτσι το 2002 η αξία της μετοχής της επιχείρησης κυμαινόταν σε υψηλά επίπεδα, για τα τότε οικονομικά μεγέθη, και η αξία της επιχείρησης έφτανε τα 3,7\$ δις. Επί προσθέτως, η επιχείρηση έκανε εξαγωγές σε 30 χώρες και απασχολούσε 300.000 ανθρώπινο δυναμικό.

Το 1997 η Parmalat μέσω κάποιων χρηματοδοτήσεων που έκανε σε διάφορες διεθνείς αγορές κατάφερε να μπει και στον κλάδο των χρηματοπιστωτικών αγορών. Όμως, το 2001 πολλές από τις θυγατρικές που είχε στην κατοχή της η επιχείρηση, άρχισαν να δείχνουν αρνητικές οικονομικές καταστάσεις. Επιπλέον, το 2003 βγήκε στην δημοσιότητα ένα μεγάλο οικονομικό σκάνδαλο που αφορούσε την Parmalat. Έτσι, μέσα στο 2003 ο οικονομικός διευθυντής της Parmalat, Fausto Tonna, ανακοίνωσε πως η επιχείρηση θα προβεί στην "αγορά" 300 εκατομμυρίων ευρώ σε ομολογιακό δάνειο. Αμέσως, μετά από αυτήν την ανακοίνωση ο CEO της Parmalat απέλυσε τον F.Tonna και προσέλαβε τον Alberto Ferraris.

Ο A. Ferraris με το που ανέλαβε την θέση του οικονομικού διευθυντή ξεκίνησε να ψάχνει τα οικονομικά της επιχείρησης έτσι ώστε να δει αν αυτά που είχε πει ο F. Tonna ισχύουν, όμως αυτό που ανακάλυψε ήταν πως τα χρέη της επιχείρησης, ξεπέρναγαν την διπλάσια αξία από αυτά που είχε πει ο F. Tonna. Έπειτα, από αυτήν την ανακάλυψη ο Ferraris ξεκίνησε τις απαραίτητες διαδικασίες προκειμένου να βρεθούν κεφάλαια αξία 300 εκατομμυρίων ευρώ, έτσι ώστε να σωθεί η επιχείρηση. Δυστυχώς δεν κατάφερε να βρει το απαιτούμενο ποσό και έτσι η διαδικασία ευρέσεως κεφαλαίων σταμάτησε το Σεπτέμβριο του 2003. Αλλά η όλη διαδικασία έκανε κακό στην επιχείρηση, διότι μετά από αυτή την απόφαση η μετοχή της επιχείρησης υποτιμήθηκε, με άμεσο αποτέλεσμα οι μέτοχοι της επιχείρησης να χάσουν ένα αρκετά μεγάλο χρηματικό ποσό.

Έπειτα από αυτό το γεγονός ο A. Ferraris παραιτήθηκε και την θέση του πήρε ο Del Soldato. Όμως, λόγω της υποτίμησης που δέχτηκε η μετοχή της επιχείρησης άρχισαν να δημιουργούνται κάποιες ανησυχίες γύρω από τα αμοιβαία κεφάλαια Epicurum, αυτές οι ανησυχίες επιβεβαιώθηκαν μέσω της παραίτησης του Del Soldato ένα μήνα μετά την πρόσληψή του, καθώς δεν μπορούσε να ρευστοποιήσει τα αμοιβαία κεφάλαια Epicurum. Την θέση του D. Soldato πήρε ο Enrico Bondi. Τον κάλεσε η διοίκηση, προκειμένου να τους βγάλει από το οικονομικό τέλμα που έχουν έρθει. Μετά την "άφιξη" του E. Bondi δήλωσε παραίτηση ο CEO της Parmalat C. Tanzi.

Εν συνεχεία, ο τότε πρωθυπουργός της Ιταλίας Silvio Berlusconi έθεσε τον E. Bondi ως επικεφαλή για την άμεση διάσωση της Parmalat. Αυτό συνέβη διότι, η Bank of America έστειλε μια επιστολή όπου ανέφερε πως μετά από έλεγχο που έγινε

στους τραπεζικούς λογαριασμούς της επιχείρησης βρεθήκανε 4 δις ευρώ, τα οποία προέρχονταν από παραποιήσεις.

Τέλος, μετά από λίγο καιρό όμως η επιχείρηση προχώρησε και επίσημα σε χρεοκοπία, με αποτέλεσμα πολλοί επενδυτές να χάσουν ότι λεφτά είχαν επενδύσει στην επιχείρηση. Βέβαια, η κυβέρνηση μέσω νομικής προστασίας κατάφερε να "σώσει" το εμπορικό σήμα της Parmalat.

5.5. Εταιρία "Xerox"

Η Xerox ιδρύθηκε το 1906 στη Νέα Υόρκη. Η αρχική της ονομασία ήταν Haloid, το 1958 έγινε Haloid Xerox και μετά από τρία (3) χρόνια, δηλαδή το 1961 έγινε Xerox. Η κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης ήταν η κατασκευή φωτογραφικού χαρτιού και φωτογραφικού εξοπλισμού. Το 1946 ο Joseph C. Wilson ανακηρύσσετε ως "ο ιδρυτής" της Xerox. Όταν ανέλαβε ο Wilson την εταιρία, υπέγραψε συμφωνία με τον Chester Carlson's για την εφεύρεση που είχε κάνει, για την εκτύπωση εικόνων με τη χρήση γραφίτη και ηλεκτρικών τυμπάνων, η συμφωνία που υπογράψανε έλεγε ότι η συγκεκριμένη εφεύρεση θα γινόταν το εμπορικό "σήμα" της επιχείρησης. Ολόκληρο το 1960 η Xerox έκανε σημαντικές κινήσεις στον τομέα της, μόνο που είχε ως αποτέλεσμα να παραμελήσει το τμήμα ανάπτυξης και έρευνας. Το 1961 η εταιρία εισήχθη στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Όμως, το 1967 ο Wilson αποχωρήσει από CEO της Xerox. Το 1968 η εταιρία απέκτησε καινούργιο CEO τον C. Peter McColough. Από το 1968 η εταιρία ξεκίνησε μια σειρά από εξαγορές διάφορων εταιριών.

Εν συνεχεία, μετά από τρία (3) χρόνια, το 1971, ο CEO της Xerox άλλαξε για μια ακόμη φορά, ο νέος CEO λεγόταν Archie McCardell. Τα έτη 1973,1974 και 1975 η Xerox σημείωσε τα μεγαλύτερα κέρδη της. Έπειτα από 11 χρόνια, το 1982, ο Archie McCardell, φεύγει από CEO της εταιρίας και πλέον αναλαμβάνει ο David T. Kearns. Στο σημείο αυτό μπορεί να ειπωθεί ότι βάση των παραπάνω η Xerox σε διάστημα 14 ετών, από το 1967 έως και το 1982, έχει αλλάξει αρκετές φορές CEO, αυτό δεν είναι πάντα καλό. Το 1983 η Xerox εξαγόρασε την ασφαλιστική εταιρία Crum & Forster. Με αυτήν την κίνηση το 1984 η εταιρία ιδρύει μια άλλη εταιρία με την επωνυμία Xerox Financial Services. Έτσι, η Xerox επεκτείνει τις δραστηριότητες

της και σε καινούργιους τομείς (η δραστηριότητα της νέας εταιρίας είναι στο κομμάτι των χρηματοοικονομικών). Έπειτα από 6 χρόνια, το 1990, ο David T. Kearns έφυγε από την θέση του CEO της εταιρίας και ο καινούργιος CEO είναι ο Paul Allaire. Το πρώτο πράγμα που έκανε ο νέος CEO ήταν να "βγάλει" την εταιρία από τον χρηματοοικονομικό τομέα. Τέλος, την ίδια χρονιά (1990), η Xerox εισήχθη στο χρηματιστήριο του Σικάγο.

Επίσης, έπειτα από 9 χρόνια, το 1999, ο Paul Allaire παραιτήθηκε και την θέση του πήρε ο Richard Thoman. Ο R. Thoman δεν έμεινε πολύ στην θέση του CEO, πιο συγκεκριμένα μετά από ένα χρόνο, το 2000, παραιτήθηκε και τον διαδέχτηκε ο Paul Allaire. Ο P. Allaire έμεινε μόνο για έναν χρόνο, όπου το 2001 τον διαδέχτηκε η Anne M. Mulcany. Όταν, την θέση του CEO ανέλαβε η Anne M. Mulcany, κατάφερε να βάλει την επιχείρηση πάλι σε τροχιά ανάπτυξης και κερδοφορίας.

Όμως, μέσα στο 2001 "έσκασε" μια ανακοίνωση από την Xerox, στην οποία εν ολίγης παραδεχόταν ότι για μια τριετία οι οικονομικές τις καταστάσεις είχαν ανακριβείς ποσά. Έτσι, η εταιρία αναγκάστηκε να ξανά διατυπώσει τις οικονομικές τις καταστάσεις για τα έτη 1997 έως 2000, αυτό που προέκυψε από την καινούργια διατύπωση είναι το γεγονός ότι η εταιρία είχε δηλώσει 3\$ δις, περισσότερα κέρδη, από αυτά που είχε υπολογίσει η SEC. Έτσι, η SEC τον Απρίλιο του 2002 προέβη στην κατάθεση καταγγελίας κατά της Xerox για εξαπάτηση. Βάση αυτής της καταγγελίας η Xerox υποχρεούται να ξανά διατυπώσει τις οικονομικές καταστάσεις για αυτά τα τρία έτη. Το αποτέλεσμα της νέας διατύπωσης αυτής, ήταν το γεγονός ότι επιχείρηση δεν είχε αποκρύψει μόνο 3\$ δις αλλά είχε αποκρύψει 6\$ δις, περισσότερα από αυτά που είχε υπολογίσει η SEC. Η ελεγκτική εταιρία η οποία έχει αναλάβει την Xerox είναι η KPMG, με τα νέα αποτελέσματα η ελεγκτική προέβη στην ανακοίνωση, ότι θέτει υπό αμφισβήτηση την εγκυρότητα των μεθόδων που ακολουθεί η επιχείρηση προκειμένου να καταλήξει στα παρόντα οικονομικά αποτελέσματα. Το πρώτο πράγμα που έκανε η KPMG ήταν να αντικαταστήσει τον ορκωτό λογιστή που είχε αναλάβει την συγκεκριμένη επιχείρηση.

Τέλος, η Xerox δεν αρνήθηκε καμία από τις κατηγορίες που την βάραιναν και θα ξανά διατυπώσει τις οικονομικές καταστάσεις γι' αυτά τα τρία έτη, που θα αναγράφονται τα σωστά νούμερα. Επίσης, η εταιρία κλίθηκε να πληρώσει πρόστιμο ύψους 10\$ εκατομμύρια. Όμως, εκτός από την Xerox και η KPMG κατηγορήθηκε

από την SEC για την απόκρυψη των ορίων για τις αποκλίσεις από 1,4\$ δις έως 3\$ δις, έτσι κλίθηκε να πληρώσει και εκείνη πρόστιμο ύψους 22\$ εκατομμύρια.

5.6. Εταιρία "ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΡΗΤΗΣ"

Η Τράπεζα Κρήτης ξεκίνησε να λειτουργεί το 1899. Η τράπεζα συνδέθηκε με το μεγαλύτερο πολιτικοοικονομικό σκάνδαλο για την Ελλάδα και τα χρονικά. Το σκάνδαλο έγινε γνωστό την δεκαετία του '80 και το κύριο πρόσωπο ήταν ο τραπεζίτης Γιώργος Κοσκωτάς. Εκτός από τον Κοσκωτά, στο σκάνδαλο ενεπλάκησαν το πολιτικό κόμμα ΠΑΣΟΚ και η ποδοσφαιρική ομάδα ΠΑΕ Ολυμπιακός.

Ο Κοσκωτάς γεννήθηκε το 1953 στην Αθήνα, όμως το 1970 έφυγε για την Αμερική. Στα τέλη της δεκαετίας του '70 γύρισε στην Ελλάδα και το 1979 επί κυβέρνηση Καραμανλή (Νέα Δημοκρατία), ανέλαβε τα καθήκοντα του Διευθυντή Συναλλάγματος στην Τράπεζα Κρήτης. Το 1982 αγόρασε την εκδοτική και τηλεοπτική εταιρία "Γραμμή Α.Ε." από τον Παύλο Μπακογιάννη και το 1984 πήρε το 56% της Τράπεζας Κρήτης (μετά από λίγα χρόνια είχε αποκτήσει το 82% της Τράπεζας). Στα μέσα της δεκαετίας του '80 είχε καταφέρει να έχει στην δούλεψη του περίπου 4.000 εργαζόμενους και αρκετές επιχειρήσεις. Επίσης, το 1986 επιχείρησε να αγοράσει την Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδας, όμως παρενέβη η κυβέρνηση, μετά από έντονες αντιδράσεις του Τύπου και ακύρωσε την ολοκλήρωση της πώλησης. Όμως, μετά από ένα χρόνο, το 1987, ο Κοσκωτάς αγόρασε από τον Σταύρο Νταϊφά την ΠΑΕ Ολυμπιακός.

Το αξιοσημείωτο σε όλα αυτά τα γεγονότα είναι πως ποτέ κανείς δεν αναρωτήθηκε από που έβρισκε ο Κοσκωτάς τόσα λεφτά, για τόσες αγορές. Επιπλέον, στην Αμερική ο Κοσκωτάς είχε κατηγορηθεί για σωρεία αδικημάτων. Το 1984 αγόρασε το 56% της Τράπεζας Κρήτης έναντι 9\$ εκατ., έπειτα αποδείχτηκε ότι αυτό το ποσοστό το είχε αγοράσει με χρήματα της ίδιας της Τράπεζας.

Η τότε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ διαπίστωσε ότι ο Κοσκωτάς θα γινόταν ένας από τους μεγαλύτερους επιχειρηματίες και έτσι άρχισε να "ενισχύει" τις σχέσεις μεταξύ τους. Το επόμενο διάστημα άρχισαν οι καταθέσεις στην Τράπεζα Κρήτης να εκτοξεύονται με γρήγορους ρυθμούς. Ορισμένοι από τους καταθέτες ήταν ΔΕΚΟ,

αξιωματούχοι του δημοσίου, κλπ.. Οι πελάτες συνέχισαν να αυξάνονται λόγω των ευνοϊκών ρυθμίσεων που τους εξασφάλιζε η Τράπεζα. Στην ηλικία των 34 ο Κοσκωτάς είχε καταφέρει να κάνει μια μεγάλη περιουσία και είχε αρκετές επιχειρήσεις. Επίσης, είχε δημιουργήσει έναν εκδοτικό κολοσσό, ο οποίος βοήθησε και στην αποκάλυψη του σκανδάλου μετέπειτα. Η κυβέρνηση πλέον έβλεπε στον Κοσκωτά έναν εκδότη που του έδινε δύναμη στην ενημέρωση και σαν αντάλλαγμα του παρείχε πολιτική κάλυψη στις δραστηριότητές του.

Το 1987 η Κεντρική Τράπεζα Ελλάδος αποφάσισε ότι θα διεξάγει κάποιους οικονομικούς ελέγχους σε ορισμένα από τα καταστήματα της Τράπεζας Κρήτης. Ο έλεγχος αυτός ξεκίνησε διότι κάποιες συναλλαγές εταιρειών του Κοσκωτά, με την Τράπεζα Κρήτης κίνησαν υποψίες. Προκειμένου να μην ανακαλύψουν οι ελεγκτές τις κινήσεις αυτές που έκανε ο Κοσκωτάς αντικατέστησε κάποια, μείζονος σημασίας έγγραφα για τους ελεγκτές, με άλλα πλαστά έγγραφα, αυτό το έκανε με την βοήθεια κάποιων υπαλλήλων του λογιστηρίου.

Εν συνεχεία, στη διάρκεια του ελέγχου από τους εξωτερικούς ελεγκτές της Κεντρικής Τράπεζας Ελλάδος, ο Κοσκωτάς με τη βοήθεια συνεργατών του, τους παρέδωσε δύο πλαστογραφημένα αντίγραφα κάποιων, υποτιθέμενων, επιστολών γραμμένων στα αγγλικά και με ημερομηνία 26 Μαΐου. Το θέμα των παραπάνω επιστολών ήταν η πίστωση αρκετών εκατομμυρίων δολαρίων σε λογαριασμούς τους Κοσκωτά, η αποστολή και των δύο επιστολών έγινε από τις Η.Π.Α., πιο συγκεκριμένα η μια ήταν από μια επενδυτική εταιρία της Νέας Υόρκης και η άλλη από μια τράπεζα στις Η.Π.Α.. Μετά από λίγο καιρό οι ελεγκτές ενημέρωσαν τον Κοσκωτά ότι ο έλεγχος έχει ολοκληρωθεί.

Επιπροσθέτως, οι εκδοτικοί οίκοι, οι οποίοι δεν είναι στον περίγυρο των εκδοτικών οι οποίοι επηρεάζονται από τον Κοσκωτά, παρατηρώντας την ραγδαία ανάπτυξη του εκδότη και ανήσυχοι για τον ανταγωνισμό που δημιουργείτε, αρχίζουν να αμφιβάλλουν για τον Κοσκωτά και αυτό τους δίνει έναυσμα να ξεκινήσουν μια έρευνα, ώστε να δουν ποιες είναι οι πηγές του πλουτισμού του. Όπως, ήταν αναμενόμενο αυτές οι αντιδράσεις και οι ενέργειες των εκδοτικών οίκων άρχισαν να σχηματίζουν σύννεφα αμφιβολίας και δυσπιστίας στους ελεγκτές, που ηγούνταν τον έλεγχο της Τράπεζας.

Ο επικεφαλής της έρευνας που διεξάχθηκε ήταν ο Σπύρος Παπαδάτος. Μετά την ολοκλήρωση των ερευνών, τα αποτελέσματα που προκύπτουν είναι "χαστούκι" για τον Κοσκωτά, καθώς μαρτυρούν ότι ο Κοσκωτάς είχε προβεί στο παράπτωμα της υπεξαίρεσης χρημάτων από τα αποθεματικά της Τράπεζας Κρήτης. Το ποσό της υπεξαίρεσης ανήλθε στα 33,5 δις δραχμές. Επιπλέον, φαίνεται πως η υπεξαίρεση είχε ξεκινήσει από τότε που ήταν ακόμα υπάλληλος στην Τράπεζα. Όλες τις αγορές που είχε πραγματοποιήσει, τις είχε κάνει με τα λεφτά από τις υπεξαირέςεις. Όμως εκτός από τις αγορές με αυτά τα λεφτά δωροδοκούσε και διάφορα δημόσια πρόσωπα, τα οποία κατείχαν κομβικές θέσεις.

Ο Κοσκωτάς είχε διαφύγει στις Η.Π.Α. μετά την δημοσιότητα που πήρε το σκάνδαλο. Συνελήφθηκε στις 23 Νοεμβρίου του 1988 στη Μασαχουσέτη και φυλακίστηκε στις Η.Π.Α. μέχρι που εκδόθηκε στην Ελλάδα, προκειμένου να δικαστεί στην Ελλάδα μαζί με τους: Ανδρέα Παπανδρέου (πρώην πρωθυπουργός), Παναγιώτη Ρουμελιώτη (τέως υπουργός εθνικής οικονομίας), Μένιο Κουτσούγιωργα (πρώην υπουργό δικαιοσύνης), Δημήτρη Τσοβόλα (πρώην υπουργός οικονομικών) και Γιώργο Πέτσο (πρώην υφυπουργός βιομηχανίας). Στις 13 Μαρτίου του 1989 στις Η.Π.Α. κυκλοφορεί το περιοδικό TIME με φωτογραφία του Κοσκωτά πίσω από τα κάγκελα της φυλακής και με τίτλο "The Looting of Greece" (Η λεηλασία της Ελλάδας). Μέσα στο περιοδικό δημοσιεύτηκε μια συνέντευξη του Κοσκωτά μέσα από τις φυλακές του Σάλεμ στη Μασαχουσέτη στις Η.Π.Α., η όλη συνέντευξη "καίει" την τότε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ.

Το καλοκαίρι του 1989 η Βουλή αποφάσισε τη σύσταση μιας ειδικής επιτροπής προκειμένου να ερευνήσουν κατά πόσο είναι ένοχοι τα πολιτικά πρόσωπα του ΠΑΣΟΚ όπου συνεπλάκησαν. Η έρευνα ολοκληρώθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου του 1989 και η απόφαση που πάρθηκε από τη Βουλή, βάση της έρευνας, είναι η διαβίβαση και των πέντε πολιτικών προσώπων στο Ειδικό Δικαστήριο. Η δίκη και για του έξι (6) κατηγορούμενους ξεκίνησε στις 11 Μαρτίου του 1991. Υπό την προεδρία της δίκης αυτήν ήταν ο Βασίλης Κόκκινου (τότε πρόεδρος του Αρείου Πάγου), μαζί με άλλους 12 τακτικούς δικαστές. Επίσης, στην δίκη πήραν μέρος και οι Νίκος Κατσαρός (βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας), Κώστας Κωνσταντινίδης (βουλευτής Νέας Δημοκρατίας) και Νίκος Κωσταντόπουλος (βουλευτής Συνασπισμού). Αυτοί οι τρεις ήταν νομικοί βουλευτές, οι οποίοι κλήθηκαν ως

εισαγγελείς για την "Δίκη του Αιώνα", όπως την είχαν ονομάσει. Στη δίκη δεν παρευρέθη ποτέ ο Ανδρέας Παπανδρέου.

Ακόμη στην δίκη δεν δικάστηκε ο Παναγιώτης Ρουμελιώτης καθώς στις ευρωεκλογές του 1989, εκλέγει ευρωβουλευτής και έτσι τον κάλυπτε η ευρωβουλευτική ασυλία. Έπειτα από ένα μήνα σχεδόν (δηλαδή τον Απρίλιο του 1991) της δίκης και κατά την διάρκεια της δίκης και κατάθεσης του, ο Μένιος Κουτσόγιωργας υπέστη ένα βαρύ εγκεφαλικό και μετά από μια εβδομάδα που νοσηλευόταν στο νοσοκομείο απεβίωσε. Αυτό το περιστατικό προκάλεσε αναστάτωση, διότι για τους περισσότερους ο αποθανόντας θεωρούταν ο άνθρωπος κλειδί προκειμένου να ξεδιαλύνει την υπόθεση του Κοσκωτά. Λόγω των δύο παραπάνω περιστατικών και κυρίως του θανάτου του Μ. Κουτσόγιωργα (όπου δεν είχε προλάβει να ολοκληρώσει την κατάθεσή του), τα στοιχεία θεωρήθηκαν ανεπαρκή, προκειμένου να στηριχθούν οι κατηγορίες, και καθώς αρκετοί από τους μάρτυρες θεωρήθηκαν αναξιόπιστοι. Παράλληλα η δίκη είχε "μπει" σε κάθε σπίτι έλληνα πολίτη, διότι η δίκη μεταδιδόταν ζωντανά από την κρατική τηλεόραση. Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι είναι η μόνη πολιτική δίκη, στην Ελλάδα η οποία μεταδόθηκε ζωντανά στην τηλεόραση.

Συνεπώς, μετά από 10 μήνες η δίκη ολοκληρώθηκε στις 17 Ιανουαρίου του 1992, το Ειδικό Δικαστήριο ανακοίνωσε την απόφαση που πήρανε έπειτα από 15 ώρες διάσκεψης. Οι αποφάσεις που πήρανε για τους κατηγορούμενους είναι οι εξής:

- Γιώργος Κοσκωτάς → 25 χρόνια κάθειρξης.
- Ανδρέας Παπανδρέου → Αθώος απ' όλες τις κατηγορίες.
- Δημήτρης Τσοβόλας → 2,5 χρόνια κάθειρξη εξαγοράσιμη και τριετή στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων. Ο Τσοβόλας μέσω του συνηγόρου του κατέθεσε το ποσό των 1.524.450 εκατ. δραχμές, προκειμένου να εξαγοράσει την ποινή του.
- Γιώργος Πέτσος → 10 μήνες κάθειρξης με διαιτητική αναστολή και διαιτητική στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων του.

Τέλος, ο ορκωτός ελεγκτής ο οποίος είχε αναλάβει τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας Κρήτης του Κοσκωτά για όλα τα χρόνια, καταδικάστηκε σε 12,5 χρόνια κάθειρξης. Επίσης, εκδιώχθηκε από το Σώμα

Ορκωτών Λογιστών για απρεπή συμπεριφορά, όμως αυτό που πρέπει να σημειωθεί είναι πως ακόμα και σήμερα οι κατηγορίες για τον ορκωτό ελεγκτή δεν έχουν ξεκαθαρίσει πλήρως.

5.7. Εταιρία "ENRON"

Η Enron ήταν μια από τις μεγαλύτερες αμερικάνικες εταιρίες παραγωγής ενέργειας με έδρα της το Houston στις Η.Π.Α.. Η εταιρία Enron προκύπτει το 1985 από την ολοκλήρωση της συγχώνευσης των εταιριών Houston Natural Gas και InterNorth. Η κύρια δραστηριότητα της εταιρίας ήταν η κατασκευή και διαχείριση μεγάλων έργων, τα έργα είχαν να κάνουν με την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου. Πριν την κατάρρευσή της η Enron ήταν ηγέτιδα πολυεθνική εταιρία στον χώρο του φυσικού αερίου καθώς κατείχε το 20% στη μεταφορά φυσικού αερίου μέσω των αγωγών της στις Η.Π.Α..

Το καλοκαίρι του '90 η Enron προσέλαβε τον Jeffrey Skilling, ο οποίος ήταν πρώην στέλεχος της εταιρίας McKinsey & Co's. Το 1996 ο Jeffrey Skilling γίνεται πρόεδρος και γενικός διευθυντής της επιχείρησης. Αυτό το γεγονός σηματοδοτεί την τρομακτική και γρήγορη ανάπτυξη της εταιρίας, καθώς και την αναπόφευκτη πτώση της. Ο κύριος στόχος του Skilling ήταν να κάνει την Enron μια από τις μεγαλύτερες και γνωστές επιχειρήσεις στις Η.Π.Α..

Το 1994 κατείχε την 438η θέση στην λίστα του περιοδικού Fortune, με τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις, ενώ τα έσοδά του για το 1995 ανήλθαν στα 9\$ δις. Η Enron μέσα στα τόσα χρόνια λειτουργίας της είχε καταφέρει να διεθνοποιηθεί στον τομέα των μεγαλύτερων ενεργειακών έργων. Οι χώρες στις οποίες είχε εισχωρήσει είναι: η Βολιβία, η Κίνα, ο Καναδάς, η Κεντρική και Βόρεια Αμερική, η Αργεντινή και η Ινδία. Σε κάποιες από αυτές τις χώρες είχε καταφέρει να παίρνει διακρατικά έργα. Επίσης, είχε καταφέρει να της δοθεί η κατασκευή του μεγαλύτερου αγωγού φυσικού αερίου, στο Gasport της Ρωσίας.

Η Enron προκειμένου να εκτοξεύσει τα κέρδη της εταιρίας, δημιούργησε κάποιες offshore εταιρίες τις οποίες εκμεταλλευόταν για φοροαπαλλαγή και για

φορολογικό σχεδιασμό. Οι επωνυμίες αυτών των εταιριών ήταν Bob West Treasure, Jedi και Hawaii, με αυτό το γεγονός άνοιγε ο δρόμος για την ελευθερία του συναλλάγματος, καθώς και για πλήρη και συντονισμένη ανωνυμία στη διασκόρπιση των χρηματικών ποσών που αποκρύπτονταν από τους ισολογισμούς. Ο οικονομικός διευθυντής της εταιρίας Andrew Fastow ήταν ο καθοδηγητής της ομάδας όπου χειριζόταν τις εταιρίες (οχήματα), που μεταφέρονταν οι απώλειες της εταιρίας. Καθώς εκμεταλλεύονταν με τον καλύτερο τρόπο, υπέρ εκείνου και των γνωστών του, τα χρηματικά ποσά από τις συμφωνίες που έκλεινε για την επιχείρηση.

Το καλοκαίρι του 1999 η εταιρία δημιουργεί την διαδικτυακή πλατφόρμα Enron Online, προκειμένου να γίνονται διάφορες συναλλαγές φυσικού αερίου. Όμως μέσω αυτής της εταιρίας κατάφερε να εισέρθει στο χρηματιστήριο της Wall Street. Οι συνεχείς προσποιητές τεχνικές που ακολουθούσε η Enron, στην πλειοψηφία τους ήταν κερδοσκοπικά παιχνίδια, έτσι ώστε να κρατάει την τιμή της μετοχής της και την χρηματιστηριακή της αξία σε υψηλά επίπεδα. Μαζί με τις διακύμανσης των αξιών της η επιχείρηση είχε και χορηγούμενα νέα επενδυτικά κεφάλαια, τα ποία προσπαθούσε και τα συντηρούσε, παρά τα χρέη που είχε. Όλο αυτό είχε δημιουργήσει μια αίσθηση ότι με οποιαδήποτε πτώση της επιχείρησης, θα επερχόταν ένα φαινόμενο "domino" και με άλλες επιχειρήσεις.

Στα τέλη της δεκαετίας του '90 η μετοχή της εταιρίας είχε φτάσει τα 80\$/μετοχή, όλο αυτό έβγαζε μια αίσθηση ανησυχίας λόγω του θολού τοπίου που σχηματιζόταν με τις συνεχείς οικονομικές ανακοινώσεις της επιχείρησης. Το καλοκαίρι του 2001 η Enron προχώρησε στην ανακοίνωση των 50,1\$ δις κέρδη, αυτό που έκανε εντύπωση ήταν ότι τα κέρδη της ήταν σχεδόν τα τριπλάσια από τον Ιανουάριο του 2001. Η αύξηση αυτή αναίρεσε τους υπολογισμούς που είχαν κάνει οι αναλυτές για μείωση της τιμής της μετοχής κατά 3 σεντς ανά μετοχή. Βέβαια, το περιθώριο κέρδους της επιχείρησης διατηρήθηκε στο 2,1% περίπου καθώς και η τιμή της μετοχής έπεσε περισσότερο από το 30%, βάση των στοιχείων του προηγούμενου χρόνου.

Το Σεπτέμβριο του 2001 ο τότε CEO της εταιρίας προέβη σε κάποιες δηλώσεις (οι οποίες θεωρήθηκαν ανησυχητικές). Αυτό το όποιο προασιζόταν ήταν ότι "η Enron το τρίτο τετράμηνο του 2001 θα έχει τα μεγαλύτερα κέρδη και πως η μετοχής της

είναι μεγάλη ευκαιρία".¹⁶ Εν συνεχεία, αυτό που δείξανε οι οικονομικές καταστάσεις του τρίτου τετραμήνου του 2001 ήταν η "τραγική" αλήθεια για την οικονομική κατάσταση της εταιρίας. Οι απώλειες που παρουσίαζε η εταιρίας ήταν της τάξεως των 600\$ εκατομμυρίων, αυτές οι καταστάσεις φέρνανε το γεγονός της χρεοκοπίας όλο και πιο κοντά.

Έτσι, το Νοέμβριο του 2001 η Enron κήρυξε και επίσημα πτώχευση. Η Enron αντιμετώπισε 78 κατηγορίες για πλαστογραφία και απόκρυψη οικονομικών στοιχείων για μια 5ετία σχεδόν. Εκτός από τον ιδιοκτήτη της εταιρίας κατηγορήθηκε και ο οικονομικός διευθυντής. Οι κατηγορίες του οικονομικού διευθυντή ήταν πολλές και σοβαρές οι περισσότερες, μερικές από αυτές είναι, το ξέπλυμα χρήματος, απόκρυψη οικονομικών στοιχείων, κλπ.. Η ποινή για τον οικονομικό διευθυντή ήταν φυλάκιση για 10 χρόνια.

5.8. Εταιρία "LEHMAN BROTHERS"

Το 1844 ο Henry Lehman ανοίγει στην Αλαμπάμα ένα μικρό μαγαζί, η κύρια δραστηριότητα αυτού του μαγαζιού ήταν η πώληση διάφορων πραγμάτων. Έπειτα από 6 χρόνια στην μικρή επιχείρηση μπήκαν και τα άλλα δύο αδέρφια του Henry, ο Emmanuel και ο Mayes. Με την ένταξη όλων των αδελφών Lehman, μετέφεραν την επιχείρηση στο Μοντγκόμερι των Η.Π.Α. και άλλαξαν την ονομασία της επιχείρησης σε Lehman Brothers. Μετά από χρόνια τα αδέρφια παρατήρησαν ότι η αξία του βαμβακιού το 1858, είχε ανέβει κατακόρυφα. Με το γεγονός αυτό τα αδέρφια Lehman άρχισαν να κάνουν διάφορες συναλλαγές με το βαμβάκι. Το 1858 και αφού τα αδέρφια διαπίστωσαν ότι το βαμβάκι αποφέρει λεφτά, αποφάσισαν να προεκτείνουν τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες. Την ίδια χρονιά έθεσαν σε λειτουργία τα καινούργια τους γραφεία στην Νέα Υόρκη με κύρια δραστηριότητα την εμπορία βαμβακιού. Έτσι με αυτόν το τρόπο τα αδέρφια Lehman μπήκαν στον τομέα του εμπορίου αλλά κατέκτησαν και μια θέση στην οικονομική κοινότητα της χώρας.

Μετά το πέρας του εμφυλίου πολέμου και χωρίς ο επιχειρηματικός τομέας να έχει μείνει ακλόνητος, τα αδέρφια κλείνουν το μαγαζί που είχαν στην Αλαμπάμα και

¹⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Enron_scandal

μεταφέρονται πλέον μόνιμα στα γραφεία της Νέας Υόρκης. Με την ταχύτατη ανάπτυξη των σιδηροδρομικών γραμμών βοηθούνται οι αγρότες να μετατρέψουν σταδιακά την οικονομία των αγροτών σε μια ισχυρή βιομηχανία. Βέβαια, για να μπορέσουν να ολοκληρωθούν οι σιδηροδρομικές γραμμές, βοήθησαν οι χρηματοδοτήσεις που γίνονταν μέσω ομολόγων. Τα αδέρφια Lehman το είδαν αυτό το εργαλείο και μαζί με άλλους επιχειρηματίες αποφάσισαν να προεκτείνουν τις επαγγελματικές δραστηριότητες τους, στο τομέα των αγοραπωλησιών ομολόγων, παράλληλα τα αδέρφια μπήκαν και στον κλάδο των συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα η Lehman Brothers έχει καταφέρει μια συνεχή οικονομική επέκταση, όπου αυτή η επέκταση την βοηθάει στο να θέσει τη βάση της σε γερά θεμέλια για την παγκόσμια ανάπτυξη, που ελπίζει ότι θα έχει τα επόμενα χρόνια. Τα επόμενα χρόνια καταφέρνει να "πιάσει" αυτό το στόχο μέσω των συνεργασιών που έκανε με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε χώρες της Ευρώπης και της Ασίας. Αυτές τις συμφωνίες τις έκανε με την βοήθεια διάφορων αξιόγραφων και συναλλαγών με εμπορεύματα. Το 1887 η εταιρία καταφέρνει να εισαχτεί στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Η Lehman Brothers από το 1900 και για 9 χρόνια (μέχρι το 1909), ξεκίνησε μια σειρά από χρηματοδοτήσεις σε νέες επιχειρήσεις προκειμένου να "σταθούν στα πόδια τους" και να βρουν την επαγγελματική τους "ταυτότητα".

Ο Robert Lehman παρακολουθώντας την οικονομία και βλέποντας τις δυνατότητες που ανοίγονταν, προσπάθησε (με την σύμφωνη γνώμη και των άλλων αδελφών) να βάλει την επιχείρηση σε νέους κλάδους της αγοράς. Αυτοί οι κλάδοι είναι: του λιανικού εμπορίου, των αεροπορικών υπηρεσιών και της επικοινωνίας, όμως, παράλληλα με αυτά τα νέα "ανοίγματα", ξεκίνησε να χρηματοδοτεί καινούργια κινηματογραφικά στούντιο (τα οποία με το πέρασμα των χρόνων έγιναν κολοσσοί της κινηματογραφικής αγοράς στις Η.Π.Α.), τα στούντιο αυτά ήταν το Paramount και το 20th Century Fox. Με αυτές τις κινήσεις όλων αυτών των χρόνων η Lehman Brothers μετατράπηκε σε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα (τράπεζα).

Δυστυχώς όμως μετά το κραχ του '29 και την ύφεση που επήλθε από αυτό το γεγονός, πληγώθηκαν αρνητικά όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Αμερικής και κατ' επέκταση και η Lehman Brothers. Όμως, παρά το βαρύ και δύσκολο οικονομικό κλίμα που επήλθε από αυτό το φαινόμενο, η εταιρία μπόρεσε να

επιβιώσει και με τον καιρό να βγει από την κρίση που είχε μπει. Κατάφερε να βγει από την κρίση μέσω της προώθησης καινούργιων χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών (π.χ. ιδιωτικές μετοχοποιήσεις). Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '30 η Lehman Brothers κατάφερε να προσελκύσει αρκετές εταιρίες εξόρυξης πετρελαίου, καθώς την ίδια δεκαετία η αναζήτηση πετρελαϊκών κοιτασμάτων είχε ραγδαία ανάπτυξη. Έτσι εταιρίες εξόρυξης πετρελαίου στρέφονταν στην Lehman Brothers προκειμένου να τους χρηματοδοτήσουν τις εργασίες εξόρυξης.

Η Lehman Brothers από το 1940 μέχρι και το 1959 είχε ξεκινήσει μια σειρά εξελίξεων. Η πρώτη σοβαρή εξέλιξη έρχεται μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όπου άρχισε μια περίοδος ευμάρειας για τα καταναλωτικά προϊόντα (π.χ. οικιακές συσκευές). Με αυτή την ευμάρεια η τράπεζα μέσω των συμβουλών που έδινε στις εταιρίες του συγκεκριμένου κλάδου δημιούργησε "φιλίες" (οι οποίες κράτησαν στο χρόνο) με αυτές τις εταιρίες. Η δεύτερη εξέλιξη (την οποία κάνει από παλιά) είναι ότι συνέχιζε να βοηθάει νεοσύστατες εταιρίες, απ' όλους τους κλάδους, να ανέλθουν. Επιπλέον, από το 1960 μέχρι και το 1989 συνεχίζει να βοηθάει νεοσύστατες και ήδη υπάρχουσες επιχειρήσεις μέσω της παροχής των συμβουλευτικών υπηρεσιών που τους παρέχει. Παράλληλα εγκαινίασε τα γραφεία τις σε τρεις χώρες στην Ευρώπη και την Ασία, πιο συγκεκριμένα το 1960 λειτούργησαν τα γραφεία της στο Παρίσι, το 1972 λειτούργησαν τα γραφεία της στο Λονδίνο και το 1973 λειτούργησαν τα γραφεία της στο Τόκιο. Την επέκταση αυτή την έκανε έτσι ώστε να διευκολύνει του πελάτες που έχει σε αυτές τις χώρες, αλλά και σε χώρες κοντά σε αυτές καθώς και για να εδραιωθεί και σε διεθνές επίπεδο. Σε αυτό το βήμα θα την βοηθήσει πολύ και η συγχώνευση που πραγματοποίησε με την εταιρία Kuhn, Loeb & Co.

Παράλληλα, η τράπεζα συνεχίζει την παροχή συμβουλών σε διάφορους κλάδους και εταιρίες. Τη δεκαετία του '80 άρχισε να αναπτύσσετε ο κλάδος της πληροφορικής, έτσι και σε αυτό τον κλάδο χρηματοδότησε, δύο από τις μεγαλύτερες εταιρίες πληροφορικής (την IBM και την Intel). Όμως μέσα στην δεκαετία του '80 η εταιρία άρχισε μια επιθετική πολιτική εξαγορών και συγχωνεύσεων διάφορων εταιριών σε διάφορους κλάδους, δίχως να στοχεύει κάπου συγκεκριμένα. Το μεγάλο "μπαμ" έγινε το 1984 όταν η American Express εξαγόρασε την Lehman Brothers έναντι του ποσού των 360\$ εκατομμυρίων. Το 1990 ο Dick Fuld αναλαμβάνει την

θέση του διευθύνων συμβούλου τη επιχείρησης (έμεινε σε αυτή την θέση μέχρι και την κατάρρευσή της).

Μέσα στην δεκαετία του '90 (το 1992 συγκεκριμένα) η Lehman Brothers αποφασίζει να προεκτείνει τις δραστηριότητες και στο κομμάτι τιτλοποιήσεις δανείων, πιο συγκεκριμένα στόχευσε την κατηγορία δανείων Alt-A. Με την εξαγορά της από την American Express η εταιρία βγήκε και από το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, όμως το 1994 η Lehman Brothers καταφέρνει να βγει από την "ομπρέλα" της American Express και παράλληλα μπήκε ξανά στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Με σκοπό να εδραιωθεί στον κλάδο των δανείων Alt-A, η εταιρία εξαγοράζει την επιχείρηση Aurora (η οποία είχε ο κύρια δραστηριότητα τα συγκεκριμένα δάνεια). Μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του '90 η Lehman Brothers είχε καταφέρει να ταυτίζον το όνομά της με την αγορά παραγώγων. Βέβαια, μπορεί τα κέρδη που προκύπτουν από τα παράγωγά να είναι αξιοζήλευτα απ' όλους, όμως ο κίνδυνος που έχουν είναι τόσο υψηλός, όπου με οποιοδήποτε λάθος χειρισμό μπορεί να δημιουργηθεί πρόβλημα στην εταιρία.

Η εταιρία το 2000 εξαγόρασε την εταιρία BNC - Mortgage η οποία διέθετε δάνεια χαμηλής πιστοληπτικής διαβάθμισης (subprime-loans). Έπειτα από καιρό η εταιρία αποφάσισε να διεισδύσει στο κομμάτι των στεγαστικών δανείων RMBS. Τα συγκεκριμένα δάνεια διασφάλιζαν την αποπληρωμή τους μέσω της υποθήκης των κύριων κατοικιών των δανειοληπτών. Τα στεγαστικά δάνεια RMBS το 2006 στις Η.Π.Α. τα κέρδη τους είχαν ξεπεράσει τα 200\$ τρις (ένα εξωπραγματικό ποσό για εκείνα τα χρόνια). Λόγω των υψηλών κερδών που είχαν τα RMBS, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα προωθούσαν τόσο μέχρι που η ζήτησή τους ανέβηκε κατακόρυφα, και από ένα σημείο και μετά μοιράζανε τα στεγαστικά δάνεια "αβέρτα" χωρίς να κοιτούν την πιστοληπτική δεινότητα του αιτούντος. Με αυτό το φαινόμενο τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αύξησαν τον κίνδυνο των συγκεκριμένων δανείων.

Αυτό που είναι αξιοσημείωτο είναι ότι από το 1995 μέχρι και το 2005 οι αξίες των κατοικιών είχαν φτάσει σε υψηλά επίπεδα. Το 2006 η Lehman Brothers είχε καταλάβει την πρώτη θέση στις εκδόσεις των δανείων subprime και Alt-A (εκδίδουν περίπου 4\$ δις/ανά μήνα). Την ίδια χρονιά ο τομέας των ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων άρχισε να πλήγεται σημαντικά καθώς άρχισε να φαίνεται μια πτώση στις πωλήσεις τους. Στο τέλος του 2006 η Lehman Brothers είχε στην κατοχή της 90\$ δις

σε τίτλους ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων, διότι οι τιμές στα ακίνητα είχαν ανέβει τόσο πολύ που πλέον δεν μπορούσαν να πουληθούν τα RMBS σε καμία τιμή.

Το "πρόβλημα" στην Lehman Brothers ξεκίνησε από το ποσοστό του κινδύνου που προέκυπτε από τον δείκτη της χρηματοοικονομική μόχλευσης που είχε η εταιρία στις οικονομικές καταστάσεις του 2007. Διότι, αυτό που παρουσιάζεται στις οικονομικές καταστάσεις του 2007 είναι μια σταδιακή αύξηση του δείκτη από το 2003. Ο δείκτης χρηματοοικονομικής μόχλευσης το 2003 ήταν 24:1 σε σύγκριση με το 2007 που είχε φτάσει στο 31:1. Με τον δείκτη της χρηματοοικονομικής μόχλευσης η εταιρία μπορεί να διακρίνει την αναλογία ανάμεσα στα στοιχεία του ενεργητικού με τα ίδια κεφάλαια (επενδυτές). Έτσι, προκειμένου η Lehman Brothers να ελαττώσει τον κίνδυνο αλλά και την ευάλωτη θέση στην οποία βρισκόταν, στα μέσα του 2007, "έκλεισε" 1.200 θέσεις εργασίας σε 23 περιοχές.

Το Σεπτέμβριο του 2008 η τράπεζα Lehman Brothers καταρρέει. Η κατάρρευση της τράπεζας είχε γίνει "γνωστό" στον κλάδο από τις 13 Σεπτεμβρίου του 2008. Από τις 13 Σεπτεμβρίου ο Paulson, ο Bernanke και ο βοηθός τους Bernanke ο Timothy Gkesner συναντήθηκαν με τραπεζίτες στην προσπάθεια τους να βρουν λύση. Μερικά από τα σενάρια που υπολογίσανε είναι αυτά της εξαγοράς από άλλη τράπεζα, την πτώχευση, την κρατική ενίσχυση, κλπ., σε κάθε σενάριο ο Gkesner υπολόγιζε όλες τις συνέπειες. Η επικρατέστερη λύση ήταν η Barclays να αγοράσει την τράπεζα, όμως αυτό δεν επετεύχθη διότι, η Barclays θα το έκανε μόνο με κρατική υποστήριξη, την οποία όμως δεν πήραν. Έτσι μόλις ακυρώθηκε αυτή η λύση αρχίσανε να υπολογίζουν τις συνέπειες της πτώχευσης. Όταν ολοκληρώθηκαν οι υπολογισμοί οι εμπλεκόμενοι ενημερώσανε την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για την απόφαση που πάρθηκε. Την επόμενη μέρα οι εργαζόμενοι πήγαν στα γραφεία τους και ενημερωθήκανε ότι η Lehman Brothers πτώχευσε και ότι έπρεπε να μαζέψουν τα πράγματά τους.

Η πτώχευση της Lehman Brothers είναι ένα από τα μεγαλύτερα οικονομικά σκάνδαλα για τις Η.Π.Α. καθώς μέσω αυτής της πτώχευσης, επήλθε και η κρίση στα στεγαστικά δάνεια και έπληξε όλες τις χώρες και τις ηπείρους. Η κύρια κατηγορία που της προσάψανε είναι η χρήση παραπλανητικών λογιστικών τεχνασμάτων. Η τακτική που εφάρμοξε για την απόκρυψη είναι το λεγόμενο "Repo 105", μέσω του οποίου η τράπεζα έκανε εικονικές επαναγορές προκειμένου να μειώσει την

χρηματοοικονομική μόχλευση της, στις οικονομικές καταστάσεις της. Μετά την ανακοίνωση της καταρρεύσεως της Lehman Brothers τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια κατέγραψαν σοβαρές απώλειες, με πρώτο το χρηματιστήριο του Λονδίνου όπου έκλεισε με πτώση της τάξεως του 4,08%. Επιπλέον, πτώση άρχισε να δείχνει και η τιμή του πετρελαίου.

Επιπροσθέτως, έπειτα απ' όλη αυτή την "φασαρία" η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αποφάσισε να προωθήσει στις τράπεζες της ευρωπαϊκής ζώνης 30 δις ευρώ, προκειμένου να στηρίξει την αγορά. Επίσης, εκτός από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δέκα μεγάλες παγκόσμιες τράπεζες, δημιούργησαν ένα κοινό ταμείο μέσω του οποίου θα μπορούν να στηριχτούν οι ίδιες οι τράπεζες σε περίπτωση κινδύνου της ρευστότητά της. Το ταμείο διέθεται 70\$ δις. Οι τράπεζες που το δημιούργησαν είναι οι εξής: Bank of America, Citibank, Goldman Sachs, JPMorgan Chase, Merrill Lynch, Morgan Stanley, Barclays, Deutsche Bank, Credit Suisse και UBS.

Τέλος, η Lehman Brothers συνεχίζει την λειτουργία της ως τράπεζα και απασχολεί πλέον 500 άτομα, βέβαια είναι υπό τις εντολές της Αρχής Χρηματοπιστωτικών συμπεριφοράς.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Παρακολουθώντας την παραπάνω ανάλυση του θέματος της λογιστικής απάτης, διαπιστώνεται ότι στο φαινόμενο αυτό δεν υπάρχει ή δεν μπορεί να υπάρξει κάποια λύση. Η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων είναι ένα ενυπόστατο πρόβλημα για την κοινωνία και το κράτος. Αυτό το γεγονός έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, λόγω των κενών που υπάρχουν στους λογιστικούς κανόνες και νόμους, αλλά και στην επιθυμία των επιχειρηματιών για την παραβίαση των νόμων και κανόνων προκειμένου να αυξήσουν τα κέρδη τους. Έχουν γίνει αρκετές έρευνες προκειμένου να καταλάβουν ποιά είναι τα κίνητρα των διευθυντικών στελεχών μια επιχειρήσεις που τους ωθούν ώστε να προβούν στην παραποίηση οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης, καθώς και να ερευνήσουν το σύστημα της λογιστικής απάτης πως λειτουργεί, έτσι ώστε να δουν αν μπορούν αν μπορούν να κάνουν αλλαγές και βελτιώσεις.

Επιπλέον, θα πρέπει να γίνει κατανοητό από τον χαμηλόμισθο έως και το υψηλόμισθο ότι η διάπραξη οικονομικής απάτης είναι "κακούργημα", όπου έχει μεγάλες ευθύνες τόσο στην κοινωνία όσο και στο κράτος αλλά και στον πολίτη. Η ελεγκτική ως βασικό και κύριο σκοπό έχει την ορθή και ξεκάθαρη άρθρωση των αρχών και κανόνων για την ομαλή πραγματοποίηση των ελέγχων στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης. Επίσης, έχουν επιστρατεύσει και τον όρο της εταιρικής διακυβέρνησης με σκοπό να βοηθήσει στον έλεγχο της οικονομικής απάτης.

Τέλος, αυτό που πρέπει να γίνει κατανοητό απ' όλους και ειδικότερα από τα διευθυντικά στελέχη και τους ορκωτούς ελεγκτές, είναι το γεγονός ότι η απόκρυψη και η παραποίηση οικονομικών στοιχείων είναι "εγκληματική ενέργεια" και από τους δικαστές θεωρείται "κακούργημα". Έτσι πράττοντας ή ακόμα και βοηθώντας σε ένα τέτοιο γεγονός, γίνεται κάποιος αμέσως εγκληματίας και κάνει κακό και στους εργαζομένου της επιχείρησης αλλά και στο κράτος που εδρεύει η επιχείρηση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Γεοργόπουλος Ν. Β. "Στρατηγικό Μάνατζμεντ". Εκδόσεις: Μπένου. Αθήνα. 2013.

Γαγάνης Χ. & Ζοπουνίδης Κ. Δ. "Αναγνώριση Παραποιημένων Λογιστικών Καταστάσεων: Μεθοδολογικό Πλαίσιο και Εφαρμογές". Εκδόσεις: Κλειδάριθμος. Αθήνα. 2008.

Γκίκας Χ. Δ. " Η Ανάλυση και οι Χρήσεις των Λογιστικών Καταστάσεων". Εκδόσεις: Ευγενία Μπένου. Αθήνα. 1997.

Γρηγοράκος Γ. Θ. "Πρακτικό Βοήθημα Εφαρμογής του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου". Εκδόσεις: Α. Σάκκουλας. Αθήνα. 2004.

Γρηγοράκος Γ. Θ. "Ανάλυση, Ερμηνεία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου: Γενικής και Αναλυτικής Λογιστικής". Εκδόσεις: Α. Σάκκουλας. Αθήνα. 2008.

Καζαντζής Χ. Ι. "Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος: Μια Συστηματική Προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων". Εκδόσεις: Business Plus. Πειραιάς. 2006.

Κάντζος Κ. & Χονδράκη Α.. "Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική". Εκδόσεις: Σταμούλης Α.. Αθήνα. 2006.

Καραμάνης Κ.. "Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική Σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα". Εκδόσεις: Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Εταιρία Ο.Π.Α. Α.Ε.. Αθήνα. 2008.

Κραμβία - Καπάρδη Μ. & Τσολάκης Χ. "Οικονομικά Εγκλήματα στις Επιχειρήσεις: Πρόληψη, Διερεύνηση, Αποτροπή". Εκδόσεις: Κριτική. Αθήνα. 2011.

Λαζαρίδης Θ.Γ. & Δρυμπέτας Ε.. "Εταιρική Διακυβέρνηση: διεθνής πρακτική και ελληνική εμπειρία". Εκδόσεις: Σοφία Α.Ε.. Αθήνα. 2011.

Μούζουλας Σ.Α.. "Εταιρική Διακυβέρνηση (Corporate Governance)". Εκδόσεις Σάκκουλα. Αθήνα. 2003.

- Παναγιωτίδης Χ. Π. "Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου". Εκδόσεις: Α. Σάκκουλας. Αθήνα. 1995.
- Παπάς Α. Α. "Ελεγκτική". Εκδόσεις: Το Οικονομικό. Αθήνα. 1997.
- Παπάς Α. Α. "Εισαγωγή στην Ελεγκτική". Εκδόσεις: Ευγενία Μπένου. Αθήνα. 1999.
- Παπαδάτου Θ. Δ.. "Εσωτερικός και Εξωτερικός Έλεγχος Ανώνυμων Εταιρειών". Εκδόσεις: Σάκκουλας. Θεσσαλονίκη. 2005.
- Τσακλαγκάνος Α.. "Ελεγκτική". Εκδόσεις: Κυριακίδη Αφοί. Θεσσαλονίκη. 2008.
- Φίλος Ι. Λ.. "Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου Επιχειρήσεων". Εκδόσεις: IQ Group. Αθήνα. 2004.
- Φίλιος Φ. Β. "Δημιουργική Λογιστική". Εκδόσεις: Σύγχρονη Εκδοτική. Αθήνα. 2003

ΞΕΝΗ

- Arens A. A., Elder R. J. & Beasley M. S. "Auditing and Assurance Services Book: An Integrated Approach". Εκδόσεις: Prentice-Hall. United States. 2003.
- Bailey P. L. "Contemporary Auditing Book". Εκδόσεις: Harper and Row. New York. 1979.
- Boutell S.W. "Contemporary Auditing Book". Εκδόσεις: Dickenson. California. 1970.
- Knapp M. C. "Contemporary Auditing: Issues and Cases". Εκδόσεις: West Publishing Company. Minneapolis. 1996.
- Knapp M. C. "Contemporary Auditing: Issues and Cases, Instuctor' s Manual to a Company". Εκδόσεις: West Publishing Company. Minneapolis. 1996.
- Meigs W. B., Larsen E. J., Meigs R. F., Διαμαντόπουλος Θ. & Ταλαρούγκας Ι. "Ελεγκτική". Εκδόσεις: Παπαζήσης. Αθήνα. 1984.
- Robertson J. C. & Zlatkovich C. T. "Auditing". Εκδόσεις: Irwin. Chicago. 1996.

Stiglitz J. E. " Ο Θρίαμβος της Απληστίας: η Ελεύθερη Αγορά και η Κατάρρευση της Παγκόσμιας Οικονομίας". Εκδόσεις: Παπαδόπουλος. Αθήνα. 2011.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Σπάθης Τ. Χ. "Εμπειρική Διερεύνηση της Παραποίησης Οικονομικών Καταστάσεων". Περιοδικό Λογιστής. Τεύχος 570. Σεπτέμβριος. 2002. Σελίδες: 1286-1294.

ΞΕΝΗ

Md. Musfiqur R., Moniruzzaman M. & Md. Jamil S. "Techniques, Motives and Controls of Earnings Management". International Journal of Information Technology and Business Management. Vol. 11. Έτος: Μάρτιος 2013.

Shleifer A. & Vishny R.W. "A Survey of Corporate Governance". The Journal of Finance. Vol. LII, No. 2. Έτος: 1997.

Spathis T. C. "Detecting False Financial Statements Using Published Data: Some Evidence from Greece". Managerial Auditing Journal. Vol. 17 Iss 4, pp. 179-191.

Bhasa M.P.. "". Corporate Governance: The international journal of business in society. Vol. 4. Iss 4, pp. 7-15. Έτος: 2004.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<https://en.wikipedia.org>

<http://papers.ssrn.com>

www.scribd.com

www.bloomberg.com

<http://money.cnn.com>

www.huffingtonpost.gr

<https://to-paliatidiko.blogspot.gr>

www.ballacomcy.com

<http://news.bbc.co.uk>

www.nytimes.com/

www.library.hbs.edu

www.kathimerini.gr

www.iefimerida.gr

<http://news247.gr>

www.sec.gov

www.worldfinance.com

Πίνακας Πινάκων

Πίνακας 1: Συνήθεις Μορφές Οικονομικών Απατών.....	10
Πίνακας 2: Κύρια Σημεία του νόμου Sarbanes - Oxley	27
Πίνακας 3: Παρουσιάζει Μερικών Οικονομικών Σκανδάλων μέχρι το 2002.....	48

Πίνακας Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Τρίγωνο Απάτης	14
Διάγραμμα 2: Διαμάντη Απάτης	16
Διάγραμμα 3: Μοντέλο Παραποίησης CRIME.....	17

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3016/2002

«Για την εταιρική διακυβέρνηση, θέματα μισθολογίου και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 110/17.05.2002), όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 26 παρ. 1 του Ν 3091/2002 (ΦΕΚ Α' 330/24.12.2002), από το άρθρο 32 παρ. 3 του Ν 3340/2005 (ΦΕΚ Α' 112/10.05.2005) και από το άρθρο 52 παρ. 10 του Ν 3371/2005 (ΦΕΚ Α' 178/14.07.2005).

(Άρθρα 1-11)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

ΠΟΥ

ΕΧΟΥΝ ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ Ή ΑΛΛΕΣ ΚΙΝΗΤΕΣ ΑΞΙΕΣ ΤΟΥΣ ΣΕ

ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται στις ανώνυμες εταιρίες που εισάγουν ή έχουν εισαγάγει μετοχές ή άλλες κινητές αξίες τους σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά. Οι διατάξεις του Κ.Ν. 2190/1920, όπως κάθε φορά ισχύει, εφαρμόζονται, εφόσον δεν είναι αντίθετες με τις διατάξεις του νόμου αυτού. Με απόφασή της, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς μπορεί να ορίσει οργανωμένες αγορές στις οποίες οι διατάξεις των άρθρων 2 έως 8 δεν εφαρμόζονται, εν όλω ή εν μέρει.

[Το άρθρο 1 αντικαταστάθηκε από το άρθρο 52 παρ. 10 του Ν 3371/2005 (ΦΕΚ Α' 178/14.07.2005)].

Α. Διοικητικό Συμβούλιο

Άρθρο 2

Υποχρεώσεις. Καθήκοντα

1. Πρώτιστη υποχρέωση και καθήκον των μελών του διοικητικού συμβουλίου (Δ.Σ.) κάθε εισηγμένης σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά εταιρίας είναι η διαρκής επιδίωξη της ενίσχυσης της μακροχρόνιας οικονομικής αξίας της εταιρίας και η προάσπιση του γενικού εταιρικού συμφέροντος.

2. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και κάθε τρίτο πρόσωπο στο οποίο έχουν ανατεθεί από το Δ.Σ. αρμοδιότητες του απαγορεύεται να επιδιώκουν ίδια συμφέροντα που αντιβαίνουν στα συμφέροντα της εταιρίας.

3. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και κάθε τρίτος στον οποίο έχουν ανατεθεί αρμοδιότητες του οφείλουν έγκαιρα να αποκαλύπτουν στα υπόλοιπα μέλη του διοικητικού συμβουλίου τα ίδια συμφέροντά τους, που ενδέχεται να ανακύψουν από συναλλαγές της εταιρίας που εμπίπτουν στα καθήκοντά τους, καθώς και κάθε άλλη σύγκρουση ιδίων συμφερόντων με αυτών της εταιρίας ή συνδεδεμένων με αυτήν επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 42ε παρ. 5 του Κ.Ν. 2190/1920, που ανακύπτει κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

4. Το διοικητικό συμβούλιο κατ' έτος συντάσσει έκθεση στην οποία αναφέρονται αναλυτικά οι συναλλαγές της εταιρίας με τις συνδεδεμένες με αυτήν επιχειρήσεις του άρθρου 42ε παρ. 5 του Κ.Ν. 2190/1920. Η έκθεση αυτή γνωστοποιείται στις εποπτικές αρχές.

Άρθρο 3

Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου

1. Το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται από εκτελεστικά και μη εκτελεστικά μέλη. Εκτελεστικά μέλη θεωρούνται αυτά που ασχολούνται με τα καθημερινά θέματα διοίκησης της εταιρίας, ενώ μη εκτελεστικά τα επιφορτισμένα με την προαγωγή όλων των εταιρικών ζητημάτων. Ο αριθμός των μη εκτελεστικών μελών του διοικητικού συμβουλίου δεν πρέπει να είναι μικρότερος του 1/3 του συνολικού αριθμού των μελών. Αν προκύψει κλάσμα, στρογγυλοποιείται στον επόμενο ακέραιο αριθμό. Μεταξύ των μη εκτελεστικών μελών πρέπει να υπάρχουν δύο τουλάχιστον ανεξάρτητα μέλη κατά την έννοια του άρθρου 4 του νόμου αυτού. Η ύπαρξη ανεξαρτήτων μελών δεν είναι υποχρεωτική, όταν στο διοικητικό συμβούλιο ορίζονται ρητά και συμμετέχουν ως μέλη εκπρόσωποι της μειοψηφίας των μετόχων.

Η ιδιότητα των μελών του διοικητικού συμβουλίου ως εκτελεστικών ή μη ορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο. Τα ανεξάρτητα μέλη ορίζονται από τη γενική συνέλευση. Αν εκλεγεί από το διοικητικό συμβούλιο προσωρινό μέλος μέχρι τη πρώτη γενική συνέλευση σε αναπλήρωση άλλου ανεξάρτητου που παραιτήθηκε, εξέλιπε ή για οποιονδήποτε λόγο κατέστη έκπτωτο, το μέλος που εκλέγεται πρέπει να είναι και αυτό ανεξάρτητο.

[Το εδ. β΄ της παρ. 1 προστέθηκε με το άρθρο 26 παρ. 1α του Ν 3091/2002 (ΦΕΚ Α΄ 330/24.12.2002)].

2. Θέματα που αφορούν τις κάθε είδους αμοιβές που καταβάλλονται στα διευθυντικά στελέχη της εταιρίας, τους εσωτερικούς ελεγκτές αυτής και τη γενικότερη πολιτική των αμοιβών της εταιρίας αποφασίζονται από το διοικητικό συμβούλιο.

Άρθρο 4

Ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου

1. Τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου πρέπει κατά τη διάρκεια της θητείας τους να μην κατέχουν μετοχές σε ποσοστό μεγαλύτερο του 0,5% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας και να μην έχουν σχέση εξάρτησης με την εταιρία ή με συνδεδεμένα με αυτή πρόσωπα.

[Το εδ. α΄ της παρ. 1 αντικαταστάθηκε από το άρθρο 26 παρ. 1β του Ν 3091/2002 (ΦΕΚ Α΄ 330/24.12.2002)].

Σχέση εξάρτησης υπάρχει όταν μέλος του διοικητικού συμβουλίου:

α. Διατηρεί επιχειρηματική ή άλλη επαγγελματική σχέση με την εταιρία ή με συνδεδεμένη με αυτή επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 42ε παρ. 5 του Κ.Ν. 2190/1920, η οποία σχέση από τη φύση της επηρεάζει την επιχειρηματική της δραστηριότητα, όταν ιδίως είναι σημαντικός προμηθευτής ή πελάτης της εταιρείας.

β. Είναι πρόεδρος του Δ.Σ. ή διευθυντικό στέλεχος της εταιρίας, καθώς και εάν έχει τις ως άνω ιδιότητες ή είναι εκτελεστικό μέλος του διοικητικού συμβουλίου σε συνδεδεμένη με την εταιρία επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 42ε παρ. 5 του Κ.Ν. 2190/1920 ή διατηρεί σχέση εξαρτημένης εργασίας ή έμμισθης εντολής με την εταιρία ή τις συνδεδεμένες με αυτήν επιχειρήσεις.

γ. Έχει συγγένεια μέχρι δεύτερου βαθμού ή είναι σύζυγος εκτελεστικού μέλους του διοικητικού συμβουλίου ή διευθυντικού στελέχους ή μετόχου που συγκεντρώνει την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας ή συνδεδεμένης με αυτήν επιχείρησης κατά την έννοια του άρθρου 42ε παρ. 5 του Κ.Ν. 2190/1920.

δ. Έχει διοριστεί σύμφωνα με το άρθρο 18 παρ. 3 του Κ.Ν. 2190/1920.

2. Τα ανεξάρτητα μέλη του διοικητικού συμβουλίου μπορούν να υποβάλλουν, ο καθένας ή από κοινού, αναφορές και ξεχωριστές εκθέσεις από αυτές του διοικητικού συμβουλίου προς την τακτική ή έκτακτη γενική συνέλευση της εταιρίας, εφόσον κρίνουν τούτο αναγκαίο.

3. Προκειμένου να ελεγχθεί η τήρηση των διατάξεων του νόμου αυτού, η εταιρία, μέσα σε είκοσι ημέρες από τη συγκρότηση σε σώμα του Δ.Σ., υποβάλλει στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς το πρακτικό της γενικής συνέλευσης που εξέλεξε τα ανεξάρτητα μέλη

του διοικητικού συμβουλίου. Ομοίως υποβάλλεται στην ίδια προθεσμία και το πρακτικό του διοικητικού συμβουλίου, στο οποίο ορίζεται η ιδιότητα του κάθε μέλους του διοικητικού συμβουλίου ως εκτελεστικού, μη εκτελεστικού, ή εκλέγεται προσωρινό ανεξάρτητο μέλος σε αντικατάσταση άλλου που παραιτήθηκε, εξέλιπε ή για οποιονδήποτε λόγο κατέστη έκπτωτο.

[Η παρ. 3 αντικαταστάθηκε από το άρθρο 26 παρ. 1γ του Ν 3091/2002 (ΦΕΚ Α' 330/24.12.2002)].

Άρθρο 5

Αμοιβή των μη εκτελεστικών μελών

Η αμοιβή και οι τυχόν λοιπές αποζημιώσεις των μη εκτελεστικών μελών του διοικητικού συμβουλίου καθορίζονται σύμφωνα με τον Κ.Ν. 2190/1920 και είναι ανάλογες με το χρόνο που διαθέτουν για τις συνεδριάσεις του και την εκπλήρωση των καθηκόντων που τους ανατίθενται σύμφωνα με το νόμο αυτόν. Το σύνολο των αμοιβών και των τυχόν αποζημιώσεων των μη εκτελεστικών μελών του διοικητικού συμβουλίου αναφέρονται σε χωριστή κατηγορία στο προσάρτημα των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων.

Β. Εσωτερικός κανονισμός και εσωτερικός έλεγχος

Άρθρο 6

Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας

1. Προκειμένου μία εταιρία να εισαγάγει μετοχές ή άλλες κινητές αξίες της σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά, κατά την υποβολή της αίτησης περί εισαγωγής πρέπει να διαθέτει Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας. Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας καταρτίζεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας.

2. Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας περιλαμβάνει:

α. Τη διάρθρωση των υπηρεσιών της εταιρίας, τα αντικείμενά τους, καθώς και τη σχέση των υπηρεσιών μεταξύ τους και με τη διοίκηση. Στον Κανονισμό προβλέπονται τουλάχιστον υπηρεσίες Εσωτερικού Ελέγχου, Εξυπηρέτησης Μετόχων και Εταιρικών Ανακοινώσεων.

β. Τις αρμοδιότητες των εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών του διοικητικού συμβουλίου.

γ. Τις διαδικασίες πρόσληψης των διευθυντικών στελεχών της εταιρίας και αξιολόγησης της απόδοσής τους.

δ. Τις διαδικασίες παρακολούθησης:

αα) των συναλλαγών που πραγματοποιούν τα πρόσωπα που απασχολεί η εταιρία είτε με σύμβαση εργασίας είτε άλλως και τα οποία έχουν πρόσβαση σε προνομιακές πληροφορίες, καθώς και τα πρόσωπα που ασκούν διευθυντικά καθήκοντα στην εταιρία και οι έχοντες στενό δεσμό με αυτά τα πρόσωπα, σε κινητές αξίες της εταιρείας ή συνδεδεμένων επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 42ε παρ. 5 του Κ.Ν.

2190/1920, εφόσον οι κινητές αξίες είναι υπό διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά,

ββ) άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων των προσώπων που ασκούν διευθυντικά καθήκοντα σε εταιρία και οι οποίες σχετίζονται με την εταιρία και τους βασικούς πελάτες ή προμηθευτές.

ε. Τις διαδικασίες δημόσιας γνωστοποίησης συναλλαγών των προσώπων που ασκούν διευθυντικά καθήκοντα στην εταιρία και των προσώπων που έχουν στενό δεσμό με αυτά τα πρόσωπα, καθώς και άλλων προσώπων για τα οποία η εταιρία έχει υποχρέωση γνωστοποίησης σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

στ. Τους κανόνες που διέπουν τις συναλλαγές μεταξύ συνδεδεμένων εταιριών, την παρακολούθηση των συναλλαγών αυτών και την κατάλληλη γνωστοποίησή τους στα όργανα και τους μετόχους της εταιρίας.

[Η παρ. 2 αντικαταστάθηκε από το άρθρο 32 παρ. 3 του Ν 3340/2005 (ΦΕΚ Α΄ 112/10.05.2005)].

Άρθρο 7

Οργάνωση του εσωτερικού ελέγχου

1. Η οργάνωση και λειτουργία εσωτερικού ελέγχου αποτελεί προϋπόθεση για την εισαγωγή των μετοχών ή άλλων κινητών αξιών σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά. Η διενέργεια εσωτερικού ελέγχου πραγματοποιείται από ειδική υπηρεσία της εταιρίας.

[Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε από το άρθρο 26 παρ. 1δ του Ν 3091/2002 (ΦΕΚ Α΄ 330/24.12.2002)].

2. Οι εσωτερικοί ελεγκτές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους είναι ανεξάρτητοι, δεν υπάγονται ιεραρχικά σε καμία άλλη υπηρεσιακή μονάδα της εταιρίας και εποπτεύονται από ένα έως τρία μη εκτελεστικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου.¹⁷

¹⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 37 του ν. 3693/2008, η εταιρία υποχρεούται να συστήσει και να διατηρεί Επιτροπή Ελέγχου, που αποτελείται από δύο τουλάχιστον μη εκτελεστικά μέλη και ένα ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του οργάνου διοίκησης της. Όλα τα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων ή εταιρών, το δε ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος της Επιτροπής Ελέγχου πρέπει να έχει αποδεδειγμένη επαρκή γνώση σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής.

Η Επιτροπή Ελέγχου έχει, ενδεικτικά, τις παρακάτω υποχρεώσεις, χωρίς να μεταβάλλονται ή να μειώνονται οι υποχρεώσεις των μελών των οργάνων διοίκησης που ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της εταιρίας:

Α) την παρακολούθηση της διαδικασίας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης,

3. Οι εσωτερικοί ελεγκτές ορίζονται από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας και είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. Δεν μπορούν να ορισθούν ως εσωτερικοί ελεγκτές μέλη του διοικητικού συμβουλίου, διευθυντικά στελέχη τα οποία έχουν και άλλες εκτός του εσωτερικού ελέγχου αρμοδιότητες ή συγγενείς των παραπάνω μέχρι και του δεύτερου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας. Η εταιρία υποχρεούται να ενημερώνει την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για οποιαδήποτε μεταβολή στα πρόσωπα ή την οργάνωση του εσωτερικού ελέγχου εντός δέκα εργάσιμων ημερών από τη μεταβολή αυτήν.

[**Η παρ. 3 αντικαταστάθηκε από το άρθρο 26 παρ. 1ε του Ν 3091/2002 (ΦΕΚ Α΄ 330/24.12.2002)**].

4. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους οι εσωτερικοί ελεγκτές δικαιούνται να λάβουν γνώση οποιουδήποτε βιβλίου, εγγράφου, αρχείου, τραπεζικού λογαριασμού και χαρτοφυλακίου της εταιρίας και να έχουν πρόσβαση σε οποιαδήποτε υπηρεσία της εταιρίας. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου οφείλουν να συνεργάζονται και να παρέχουν πληροφορίες στους εσωτερικούς ελεγκτές και γενικά να διευκολύνουν με κάθε τρόπο το έργο τους. Η διοίκηση της εταιρίας οφείλει να παρέχει στους εσωτερικούς ελεγκτές όλα τα απαραίτητα μέσα για τη διευκόλυνση του έργου τους.

Άρθρο 8

Αρμοδιότητες της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου

Η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Παρακολουθεί την εφαρμογή και τη συνεχή τήρηση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας και του καταστατικού της εταιρίας, καθώς και της εν γένει νομοθεσίας που αφορά την εταιρία και ιδιαίτερα της νομοθεσίας των ανωνύμων εταιριών και της χρηματιστηριακής.

Β) την παρακολούθηση της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και του συστήματος διαχείρισης κινδύνων, καθώς και την παρακολούθηση της ορθής λειτουργίας της μονάδας των εσωτερικών ελεγκτών της ελεγχόμενης οντότητας.

Γ) την παρακολούθηση της πορείας του υποχρεωτικού ελέγχου των ατομικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Δ) την επισκόπηση και παρακολούθηση θεμάτων συναφών με την ύπαρξη και διατήρηση της αντικειμενικότητας και ανεξαρτησίας του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου, ιδιαίτερας όσον αφορά την παροχή στην ελεγχόμενη οντότητα άλλων υπηρεσιών από τον νόμιμο ελεγκτή ή το ελεγκτικό γραφείο.

Η πρόταση του οργάνου διοίκησης της εταιρίας στη Γενική Συνέλευση για τον ορισμό νόμιμου ελεγκτή ή ελεγκτικού γραφείου, γίνεται μετά από σύσταση της Επιτροπής Ελέγχου. Ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο οφείλει να αναφέρει στην Επιτροπή Ελέγχου κάθε θέμα που έχει σχέση με την πορεία και τα αποτελέσματα του υποχρεωτικού ελέγχου και να επιδώσει ιδιαίτερη έκθεση με τις αδυναμίες του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ιδίως, με τις αδυναμίες των διαδικασιών που αφορούν τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση και τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

β. Αναφέρει στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας περιπτώσεις σύγκρουσης των ιδιωτικών συμφερόντων των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή των διευθυντικών στελεχών της εταιρίας με τα συμφέροντα της εταιρίας, τις οποίες διαπιστώνει κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

γ. Οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να ενημερώνουν εγγράφως μια φορά τουλάχιστον το τρίμηνο το διοικητικό συμβούλιο για το διενεργούμενο από αυτούς έλεγχο και να παρίστανται κατά τις γενικές συνελεύσεις των μετόχων.

δ. Οι εσωτερικοί ελεγκτές παρέχουν, μετά από έγκριση του Δ.Σ. της εταιρίας, οποιαδήποτε πληροφορία ζητηθεί εγγράφως από Εποπτικές Αρχές, συνεργάζονται με αυτές και διευκολύνουν με κάθε δυνατό τρόπο το έργο παρακολούθησης, ελέγχου και εποπτείας που αυτές ασκούν.

Γ. Λοιπές και μεταβατικές διατάξεις

Άρθρο 9

Αυξήσεις του μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών

Αποκλίσεις στη χρήση αντληθέντων κεφαλαίων

1. Σε περίπτωση αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου εταιρίας με καταβολή μετρητών, το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας υποβάλλει στη γενική της συνέλευση έκθεση, στην οποία αναφέρονται οι γενικές κατευθύνσεις του επενδυτικού σχεδίου της εταιρίας, ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησής του, καθώς και απολογισμός της χρήσης των κεφαλαίων που αντλήθηκαν από την προηγούμενη αύξηση, εφόσον έχει παρέλθει από την αύξηση αυτή χρόνος μικρότερος των τριών ετών. Στη σχετική απόφαση της γενικής συνέλευσης περιλαμβάνονται τα παραπάνω στοιχεία, καθώς και το πλήρες περιεχόμενο της έκθεσης.

2. Εάν η απόφαση για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου λαμβάνεται από το διοικητικό συμβούλιο κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 13 παρ. 1 του Κ.Ν. 2190/1920, όλα τα στοιχεία της προηγούμενης παραγράφου θα πρέπει να αναφέρονται στο πρακτικό του διοικητικού συμβουλίου.

3. Σημαντικές αποκλίσεις στη χρήση των αντληθέντων κεφαλαίων από αυτή που προβλέπεται στο ενημερωτικό δελτίο και στις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης ή του διοικητικού συμβουλίου, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου, μπορούν να αποφασιστούν από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας με πλειοψηφία των 3/4 των μελών του και έγκριση της γενικής συνέλευσης που συγκαλείται για το σκοπό αυτόν. Η ρύθμιση αυτή δεν αφορά αποκλίσεις που συντελέστηκαν προ της ισχύος της.

Η απόφαση αυτή γνωστοποιείται στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και το Υπουργείο Ανάπτυξης, χωρίς να αίρονται άλλες υποχρεώσεις γνωστοποίησης που προκύπτουν από την ισχύουσα νομοθεσία.

Άρθρο 10

Συνέπειες παραβίασης των διατάξεων του παρόντος

Σε όποιον ασκεί αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου και δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα άρθρα 3 έως 8 και 11 του παρόντος, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, εφόσον διαπιστώσει τούτο, επιβάλλει τις κυρώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 4β του άρθρου 1 του Ν. 2836/2000, όπως ισχύει. Το κύρος των αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου δεν θίγεται αν η σύνθεσή του δεν είναι σύμφωνη με τις επιταγές του άρθρου 3 παρ. 2, καθώς και του άρθρου 4 παρ. 1 του παρόντος.

Άρθρο 11

Μεταβατικές διατάξεις

Εταιρίες που έχουν ήδη εισάγει τις μετοχές τους στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών υποχρεούνται να συμμορφωθούν προς τις διατάξεις των άρθρων 3 και 4 του παρόντος το αργότερο μέχρι 30 Ιουνίου 2003.

[Το πρώτο εδάφιο αντικαταστάθηκε από το άρθρο 26 παρ. 1στ του Ν 3091/2002 (ΦΕΚ Α' 330/24.12.2002)].

Εταιρίες των οποίων οι αιτήσεις εισαγωγής στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών εκκρεμούν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, υποχρεούνται να συμμορφωθούν προς τις διατάξεις των άρθρων 3, 4, 6 έως 8 του παρόντος μέσα σε τρεις μήνες από την εισαγωγή τους στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

2 POPULAR EARNINGS MANAGEMENT

TECHNIQUES

This chapter briefly surveys a wide variety of popular legal earnings management techniques discussed in detail in later chapters.

The most successful and widely used earnings management techniques can be classified into twelve categories. This chapter briefly overviews and lists some of the most common techniques within each category. More detail on these techniques, including the underlying concepts, GAAP requirements, illustrative numeric examples, and actual company cases containing accounting applications are to be found in later chapters.

“COOKIE JAR RESERVE” TECHNIQUES

A normal feature of GAAP-based accrual accounting is that management must estimate and record obligations that will be paid in the future as a result of events or transactions in the current fiscal year. Since the future events cannot be known with certainty at the time of estimation, there is often substantial uncertainty surrounding the estimation process. In other words, there is no *right* answer. There is only a range of reasonably possible answers. From this range, GAAP insists that management select a single estimate. The selection process provides an opportunity for earnings management.

When management selects an estimation from the high end of the range of reasonably possible expenses, the effect is to record more expense in the current fiscal period than would be recorded if a lower estimate had been selected. Recording more expense in the current fiscal period may make it possible to record less in a future fiscal period. Thus management creates a “cookie jar reserve” [also called “financial slack”] that they can tap into later to get an earnings boost.

Of course, if in the future expenses actually turn out to be at the high end of the estimation range, the cookie jar will be empty. There will then be no earnings boost. However, if future expenses actually turn out to be in the middle or low end of the estimation range, the over accrual from the previous period may be taken into earnings.

Common areas where cookie jar reserves are created are in:

- Estimating sales returns and allowances.
- Estimating bad debt write-offs.
- Estimating inventory write-downs.
- Estimating warranty costs.
- Estimating pension expenses.
- Terminating pension plans.
- Estimating percentage of completion for long-term contracts.

“BIG BATH” TECHNIQUES

A somewhat rare occurrence for many companies is when, to remain competitive, they must substantially restructure or eliminate operations or subsidiaries. When this happens, GAAP permits management to record an estimated charge against earnings [a loss] for the cost of implementing the change. This estimated loss is usually reported as a nonrecurring charge against income, which means that it is not reported in regular operating earnings.

Charging a large loss against current earnings typically has a negative impact on the current stock price because it is associated with bad news about the company’s competitiveness. However, if the charge and related operational changes are viewed as positive, the stock price may strongly rebound very quickly.

“Big bath” techniques are used in the belief that if you must report bad news, i.e., a loss from substantial restructuring, it is better to report it all at once and get it out of the way. Accordingly, since many such charges are based on estimates, it is better to estimate losses on the high side to avoid possible earnings surprises later, as would happen if you selected middle or low-side estimates only to find out in a later period that the expenses had come in on the high side.

Common circumstances where the big bath approach may be applied are in:

- Operations restructuring.
- Troubled debt restructuring.
- Asset impairment and write-down.
- Operations disposal.

“BIG BET ON THE FUTURE” TECHNIQUES

A company that acquires another company may be said to have made a “big bet on the future.” This bet may even be a sure thing in terms of increasing reported earnings of the acquiring company if the acquisition is properly planned. Current GAAP requires that acquisitions be recorded under the “Purchase” method of accounting. Big bet techniques include:

- ***Writing off in-process research and development costs for the company acquired.*** This technique allows a substantial portion of the purchase price to be written off against current earnings in the acquisition year, protecting future earnings from these charges. This means that future earnings will be higher than they would have been otherwise.
- ***Integrating the earnings of the acquired company into corporate consolidated earnings.*** Current earnings of an acquired company may be consolidated with parent company earnings—providing an automatic earnings boost if the subsidiary was purchased on favorable terms.

The big bet techniques basically permit a company to buy a guaranteed boost in current or future earnings by acquiring another company.

“FLUSHING” THE INVESTMENT PORTFOLIO

Companies often buy stock in other companies either to invest excess funds or to achieve some type of strategic alliance. GAAP presumes that investments of less than 20 percent of the stock of another company are passive investments and therefore the investing company need not include a share of the investee’s net income in its financial statements, as it must do for higher ownership percentages. There are detailed rules on how to report passive investments.

GAAP requires that these investments be classified into one of two portfolio categories, each with a different accounting treatment:

1. **“Trading” securities.** Any changes in the market value of these securities during a fiscal period, or actual gains or losses from sales, are reported in operating income.

2. **“Available-for-sale” securities.** Any change in market value during a fiscal period is reported in “other comprehensive income components” at the bottom of the income statement, *not* in operating income. When these securities are sold, however, any gain or loss is reported in operating income.

The GAAP requirements for investments offer an opportunity for earnings management through the following techniques:

- **Timing sales of securities that have gained value.** When additional earnings are needed, sell a portfolio security that has an unrealized gain. The gain will be reported in operating earnings.

- **Timing sales of securities that have lost value.** When it seems useful to report lower earnings, sell a security that has an unrealized loss. The loss will be reported in operating earnings.

- **Change of holding intent.** Management can decide to change its intent with respect to a security and reclassify it from the trading security portfolio to the available-for-sale portfolio, or vice versa. This would have the effect of moving any unrealized gain or loss on the security to or from the income statement.

- **Write-down of “impaired” securities.** Securities that have an apparent long-term decline in fair market value can be written down to the reduced value regardless of their portfolio classification.

Bonds that are bought to generate short-run trading gains are also classified as “trading” securities and are treated the same as stock investments in the “trading” category. Bond investments held for the longer term are classified in a different portfolio category called “held to maturity.”

“THROW OUT” A PROBLEM CHILD

When earnings are dragged down by an underperforming subsidiary, and the drag is projected to increase in future periods, the “problem child” subsidiary may be

“thrown out” to get rid of the drag through one of the following techniques involving accounting entity changes:

- ***Sell the subsidiary.*** When a subsidiary is sold, a gain or loss is reported in the current period income statement. If reporting a large loss on sale is undesirable, a spin-off should be considered.

- ***Create a special-purpose entity (SPE) for financial assets.*** One highly technical alternative available under GAAP is to transfer financial assets to a qualifying SPE. Such assets are deemed to have been sold and are removed from the balance sheet, with the transferor recording a gain or loss on the sale of the assets. A qualifying SPE is not consolidated with the transferor’s financial statements. New accounting standards now call these entities “variable interest entities,” VIE’s.

- ***Spin off the subsidiary.*** In a spin-off, shares in the subsidiary are distributed to or exchanged with current shareholders, thus making them, not the company, owners of the problem child. No gain or loss is normally reported on a spin-off, and the negative effects of the subsidiary are removed from all financial statements because GAAP requires that prior period financial statements be restated to reflect only the results of the remaining company.

- ***Exchange the stock in an “equity” method subsidiary.*** It is possible to “swap” the stock in an equity method subsidiary without having any recordable gain or loss. This technique is discussed later in this chapter under Sale/Leaseback and Asset Exchange Techniques.

CHANGE GAAP

Once a company chooses the accounting principles it will use, they are rarely changed. Companies that do change have to take care that the stock market does not view the change as lowering the quality of earnings, because that may undermine the stock price. However, under the following circumstances accounting principles can be changed without affecting the stock price negatively:

- ***Volunteering for a new accounting standard.*** Periodically the FASB adopts new accounting standards, and usually there is an adoption window of two to three years

during which the companies can adopt the standard at any time. Voluntary early adoption can provide an opportunity to manage earnings.

• **Improved revenue recognition rules.** Many industries have several alternative revenue recognition rules. Some of these are perceived as reflecting economic reality better. Timely adoption of a “better” revenue recognition rule provides an opportunity to manage earnings.

• **Improved expense recognition rule.** For companies that record certain expenses on a cash basis, a timely change to an accrual-based rule can provide an opportunity to manage earnings. Such a change may coincide with a change in corporate policies concerning the item. For example, if a company primarily compensated its executives with cash, recording these expenses when paid, a change to a deferred compensation plan could provide an opportunity to record the expense on an accrual basis and lower earnings in the year of adoption.

Another possibility is to simply change an expense recognition rule because the new rule better matches expenses with related revenues. For example, a company might be using accelerated depreciation but decide to switch to a straight-line method because it believes straight-line depreciation better reflects the annual cost of using the asset. Straight-line depreciation results in lower initial charges, so the effect of this change would be to boost net income.

AMORTIZATION, DEPRECIATION, AND DEPLETION

The cost of long-term operating assets used or consumed is normally written off as an expense over the periods expected to be benefited. It can be expensed in three ways:

1. Amortization expense, for intangible assets such as goodwill, patents, copyrights, and trademarks.
2. Depreciation expense, for tangible assets such as buildings, machinery, and equipment.
3. Depletion expense, for natural resources that are being harvested or extracted, such as timber, coal, oil, natural gas.

Writing off long-term assets requires a variety of judgments, many of which offer an opportunity to manage earnings:

- **Selecting the write-off method.** Management has to decide what method to use to write-off newly acquired long-term operating assets. Some methods result in greater expense in the current period than others.

- **Selecting the write-off period.** Management must often estimate the “useful” life of a long-term asset, which can be substantially shorter than its actual physical life.

- **Estimating salvage value.** Some long-term assets retain substantial value at the end of their estimated useful lives. This value must be estimated in order to record the correct annual expense amount. The value may be realized 10, 15, or even 30 years in the future, so there can be a range of reasonable estimates.

- **Change to nonoperating use.** If a long-term asset is changed from operating to nonoperating use, it will no longer be necessary to record depreciation or amortization expense. This is permissible when a company ceases to use an asset for operating purposes.

SALE/LEASEBACK AND ASSET EXCHANGE TECHNIQUES

Timely disposition of long-term productive assets carried at historical cost in the balance sheet can result in the recording of unrealized gains or losses. Two methods to accomplish this are:

1. **Outright sale.** A company can sell a long-term asset that has unrealized gains or losses in a year when the sale will best enhance the financial statement. For example, suppose a building the corporation owns is carried in the balance sheet at \$30 million but is really worth \$50 million. If

the building is sold, the \$20 million gain will boost current period earnings. (Of course, this does not take into account the operational and tax considerations.)

2. **Sale/Leaseback.** It is not unusual for one company to sell an asset to another and immediately lease it back. GAAP has detailed rules about whether a lease qualifies as a *capital lease* (equivalent to retaining ownership) or an *operating lease* (equivalent to merely renting the property). Losses occurring in a sale/leaseback

transaction are recognized immediately on the seller's books. Gains, however, are amortized into income, over the life of the asset if it is a capital lease or in proportion to the rental payments if it is an operating lease.

A sale/leaseback transaction offers an opportunity for managing earnings by recording the gains or losses. It also offers the opportunity to manage earnings by transforming a nondepreciable asset like land into a lease expense deduction. For example, suppose a company is recording \$2 million per year of depreciation on a building it owns. Even though the land under the building is worth \$100 million,

GAAP allows no deduction for the use of land. If the building and land were subject to a sale/leaseback transaction which was an operating lease, the lease payments would be higher than the depreciation expense had been because the lessor, the new owner, would have to recover the cost of the land as well as the building. An annual lease payment of \$5 million would thus reflect the value of both the building and the land. The \$5 million lease payment would be recorded as an annual expense, providing the opportunity to lower net income by an additional \$3 million beyond the previous \$2 million annual depreciation deduction.

It is also possible to dispose of long-term productive assets *without* recording any gain or loss. This can be done by:

- ***Exchange of similar productive assets.*** Paragraph 21(b) of Accounting Principle Board Opinion (APB) 29 allows an exception to the general rule of recording a gain or loss on disposal of long-term assets when similar productive assets are exchanged. For example, Company A has a \$10 million refinery in one part of the country that it swaps with Company B for a refinery of similar capacity in another part of the country so as to better align its production with its customers. Properly structured, the swap would not result in any gain or loss.

Stock in a company can also be considered a productive asset if the investment is accounted for under the equity method, which is generally used for stock ownerships percentages in the range of 20 percent to 50 percent. This means that certain subsidiaries may be disposed of with no gain or loss recorded.

OPERATING VERSUS NON-OPERATING INCOME

There are two basic categories of earnings: (1) operating and (2) non-operating. Operating or “core” earnings are those that are expected to continue into the future. Nonrecurring events or earnings are not expected to affect future earnings, so they are recorded as non-operating. Financial analysts typically project growth rates for core earnings, and then discount these earnings back to the present to estimate the value of a stock. GAAP facilitates this forecasting of core earnings by separating the reporting of operating and nonoperating items in the income statement.

Possible income statement categories for reporting unusual items that are not considered part of normal operating income include:

- Special or unusual charges.
- Discontinued operations.
- Extra ordinary gains and losses.
- Cumulative effect of change in accounting principles.

Items in the first category are reported as a component of income from continuing operations, but the other three items are not. There are a number of gray areas in classifying some items so it is possible to manage earnings when making decisions about items falling into those areas. For example, disposition of a major manufacturing plant could possibly be classified as either a special or unusual charges or as a discontinued operations. What classification is more accurate may depend on executive judgment about factors that are discussed in the detailed GAAP requirements for reporting discontinued operations items.

EARLY RETIREMENT OF DEBT

Long-term corporate debts, such as bonds, are typically recorded at amortized book value. When they are retired early, the cash payment required may be substantially different from book value, generating an accounting gain or loss. GAAP requires this gain or loss to be reported as an extraordinary item at the bottom of the income statement even though it may not meet the normal criteria for such a classification. Executives can manage earnings by selecting the fiscal period in which they retire debt early.

Rather interestingly, GAAP also requires the reporting of an extraordinary gain or loss for early debt retirement accomplished by either debt-for-debt swaps (new bonds for old bonds) or debt-for-equity swaps (stock for outstanding bonds), even though no actual cash is actually exchanged. Debt-for-equity swaps are used to both smooth income and to relax potentially binding sinking-fund constraints in the cheapest feasible manner.”¹⁸

Some early debt retirements are *not* recorded as extraordinary items. These exceptions to the general rule are explained in Chapter 18.

USE OF DERIVATIVES

Derivatives are financial instruments or contracts whose value is either derived from another asset (e.g., stock, bond, or commodity) or related to a market-determined indicator (e.g., a stock market index). Derivatives can be used to protect against some types of business risk, such as:

- Interest rate changes.
- Commodity price changes.
- The weather.
- Oil price changes.
- Changes in foreign currency exchange rates.

Some of the varied types of derivatives are:

- Financial forwards (futures).
- Options.
- Swaps.¹⁹

The FASB concluded in 1998 that derivatives should be reported as assets and liabilities in the balance sheet and measured at fair value. Gains and losses from derivative transactions are generally recognized immediately in regular income unless

¹⁸ Hand, J. R. M. “Did Firms Undertake Debt-Equity Swaps For An Accounting Paper Profit or True Financial Gain?” *The Accounting Review*, Vol. LXIV No. 4, October, 1989, pp. 587-623.

¹⁹ Kieso, D. E., J. J. Weygandt, and T. D. Warfield. 2001. *Intermediate Accounting*. New York: John Wiley and Sons, p. 952.

they are cash flow hedges that are recorded in equity as part of comprehensive income.

Derivatives offer many opportunities to manage earnings. For example, suppose a company had a large issue of bonds outstanding at a fixed interest rate. The company could enter into an interest rate swap that would effectively convert the fixed rate bonds into variable rate bonds. When the interest rate increases, the company would then record an increase in interest expense for the bonds, and a decrease if the rate has decreased. Since when the company enters into the swap is up to the company, the timing option provides an opportunity to manage earnings.

SHRINK THE SHIP

Companies that repurchase their own shares do not have to report any gain or loss on their income statement because no income is recognized on the transaction. The reason is that, under GAAP, the company and its stock owners are considered to be one and the same. Income is only earned through equity transactions *outside* the firm, not with those involving the firm's owners.

If no gain or loss is reported on stock buybacks, how can they be used for earnings management? The answer is that although a stock buyback does not affect earnings, it *does* affect earnings per share, a widely used earnings surrogate. To briefly illustrate: Assume a company has 100,000 shares of stock outstanding and earned net income of \$300,000 during the current fiscal year (see Table 2.1). The reported earning per share figure would be \$3.00 ($\$300,000/100,000$ shares). If management projects that net income will remain at \$300,000 for the following fiscal year, it recognizes that this means earnings per share will be flat, rather than the average 10 percent average growth rate experienced for earnings and earnings per share over the last decade. If the company buys back 9,100 shares at the beginning of the next fiscal year, earnings per share for that year will \$3.30—a 10 percent growth rate, even though net income remains the same.

Table 2.1. Earnings Management through Stock Repurchase

		Current Year	Next Year
<i>Earnings</i>	Earnings	\$300,000	\$300,000
	Rate of earnings growth	10%	0%

<i>Earnings per share</i>	Shares before and after buyback	100,000	90,900
	Earnings per share		
	Rate of growth in earnings per share	\$3.00	\$3.30
		10%	10%